

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Labklājības ministrija

„Pētījuma par mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta aktualizēšanu”

gala nodevums „Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta vērtību atjaunošana”

iepirkuma numurs LRLM 2024/29 ESF+

2024.gada 8.oktobrī noslēgtā līguma Nr.LM2024/30-10-02/44 ietvaros

Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) projekta 4.3.4.3/1/24/I/001 “Izvērtējumi pierādījumos balstītas sociālās politikas pilnveidei” ietvaros

Pasūtītājs: Labklājības ministrija

Izpildītājs: SIA “Alias Consulting” un SIA “SKDS”

2025. gada 30. septembrī

SATURS

Kopsavilkums	4
Summary.....	5
Lietoto terminu definīcijas un saīsinājumu saraksts.....	6
Tabulu un attēlu rādītājs.....	7
Ievads	9
Metodoloģija.....	12
Pārtikas groza aprēķināšana.....	12
MRI budžeta nepārtikas daļas noteikšana	13
Aptaujas saturs.....	14
Aptaujas mērķgrupa un izlase.....	15
Lauka darba norise.....	16
Svaru piemērošana.....	17
Aktualizētais pārtikas grozs.....	20
Pārtikas groza saturs	20
Pārtikas cenu aktualizācija.....	22
MRI budžeta nepārtikas daļas noteikšana	28
Izdevumu kategorizācija un atsevišķu izdevumu pozīciju izslēgšana no MRI budžeta.....	28
MRI budžeta pamatsummu identifikācija izdevumu kategoriju ietvaros	29
Mediānas kā vidējais rādītājs un mājsaimniecību tipu grupēšana vidējo rādītāju unificēšanai	31
Izdevumu diferencēšana starp darbaspējīgajiem, pensionāriem un bērniem tiem izdevumiem, kam raksturīgs individuālā patēriņa modelis	33
Izdevumu attiecināmība mājsaimniecību tipiem	34
MRI budžeta aprēķināšana izdevumu kategorijām un mājsaimniecību tipiem.....	34
Teritoriālo koeficientu piemērošana	39
Aprēķina piemērs.....	40
MRI budžeta minimuma kopsummas noteikšana	42
Konstatētais par patēriņa modeļiem un tendencēm	47
Tipiskie patēriņa modeļi	47
Izmaiņas pārtikas patēriņā	50
MRI budžeta rādītāju metodoloģiskās salīdzināšanas iespējas ar citiem rādītājiem.....	53
Džini koeficients.....	53
S80/S20 ienākumu kvintiļu attiecību indekss.....	55

Iedzīvotāju materiālās un sociālās nenodrošinātības indekss un dziļas materiālās un sociālās nenodrošinātības indekss	57
Nabadzības riska sliekšnis un minimālo ienākumu līmenis	60
MRI budžets salīdzinājumā ar citiem rādītājiem	62
Secinājumi	65
Izmantotā literatūra un informācijas avoti	67
Pielikums.....	69
1.pielikums. Aptaujas anketa	69
2.pielikums. Kartītes respondentiem	92
3.pielikums. Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta vērtību atjaunošana ar inflācijas datiem (jeb pārrēķins).....	123
Pārtikas groza vērtības pārrēķins	123
MRI budžeta nepārtikas daļas vērtības pārrēķins	127
4.pielikums. Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta vērtību atjaunošana ar aptaujas palīdzību	131
Aptaujas organizācija.....	131
Svaru piemērošana.....	132
Pilna MRI budžeta vērtību atjaunošana	134

KOPSAVILKUMS

2021.gadā noslēdzās Labklājības ministrijas pasūtītais pētījums “Jaunas metodoloģijas izstrāde iztikas minimuma patēriņa preču un pakalpojumu groza noteikšanai un tās aprobācija (izmēģinājumsprojekts)”, kura ietvaros:

- tika izstrādāta jauna mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta metodoloģija;
- veikta MRI budžeta metodoloģijas aprobēšana un aprēķinātas MRI budžetu vērtības dažādiem mājsaimniecību veidiem atbilstoši teritoriālajam sadalījumam.

MRI budžeta izstrādes mērķis bija radīt analītisku instrumentu valsts sniegtā atbalsta efektivitātes un nabadzības izplatības novērtēšanai. Taču aprēķinātās vērtības atbilst situācijai 2020.gadā. Kopš tā laika Latvijā bijis straujš inflācijas kāpums, taču šobrīd cenu pieauguma tempi atkal ir normalizējušies. Tāpēc nepieciešams veikt MRI budžeta vērtību atjaunojumu.

Līdz ar to ir veikts pētījums, kura mērķis ir aktualizēt mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta vērtības, atbilstoši aktuālajām iedzīvotāju patēriņa struktūras un cenu izmaiņām noteiktiem mājsaimniecību veidiem atbilstoši teritoriālajam sadalījumam.

MRI budžets sastāv no divām komponentēm:

- objektīvās daļas jeb pārtikas groza (ietver konkrētus produktus noteiktos apjomos);
- subjektīvās daļas jeb nepārtikas izdevumiem (ietver nepārtikas preču un pakalpojumu patēriņu, kas nodrošina sabiedrības locekļiem iespēju pildīt savas sociālās lomas atbilstoši konkrētajā brīdī aktuālajiem patēriņa standartiem).

Pārtikas groza noteikšanai tiek izmantota objektīvā informācija par mazumtirdzniecības cenu izmaiņām. Savukārt nepārtikas izdevumu noteikšanai tiek izmantota aptauja, ar kuras palīdzību noskaidro gan izdevumu struktūru, gan apjomu, kas raksturo zemāko trīs zemāko izdevumu kvintīļu mājsaimniecību patēriņu un vajadzības.

MRI budžeta nepārtikas daļa atkarībā no mājsaimniecības tipa un dzīvesvietas kopš 2020.gada pieaugusi par 34-52%. Cenu pieaugums pārtikas groziem atkarībā no vecuma četrus gadus laikā (kopš 2020.gada) ir 44-45%. Kopumā pārtikas iegādei tērētās summas ir nedaudz pietuvojušās pārtikas grozā iekļautajām. Tomēr, neskatoties uz nelielajiem uzlabojumiem, joprojām tikai mazai daļai trūcīgāko mājsaimniecību izdodas atļauties pietiekamus pārtikas izdevumus pilnvērtīgam un sabalansētam uzturam, kāds definēts MRI budžeta pārtikas grozā.

Pētījuma ietvaros identificēti tipiskākie patēriņa modeļi, kas raksturīgi mājsaimniecībām, kuras pieder trim zemākajām ienākumu kvintilēm.

Visbeidzot nodevumā iekļauts analītisks pārskats par citiem Latvijā izmantotajiem monetārās nabadzības un iedzīvotāju ienākumus raksturojošiem rādītājiem, kā arī par MRI budžeta metodoloģiskās salīdzināšanas iespējas ar šiem rādītājiem.

SUMMARY

In 2021, the study commissioned by the Ministry of Welfare “Development of a new methodology for determining the minimum subsistence basket of goods and services and its approbation (pilot project)” was completed, within the framework of which:

- the Relative Household Expenditure budget methodology was developed;
- the methodology was approbated and Relative Household Expenditure budget values were calculated for various types of households according to territorial distribution.

The goal of developing the Relative Household Expenditure budget was to create an analytical tool for assessing the effectiveness of state support and the spread of poverty. However, the calculated values correspond to the situation in 2020. Since then, there has been a rapid increase in inflation in Latvia, but currently the rates of price growth have normalized again. Therefore, it is necessary to update the Relative Household Expenditure budget values.

Consequently, a study has been conducted, the aim of which is to update the Relative Household Expenditure budget values in accordance with the current consumption structure of the population and price changes for certain types of households according to territorial distribution.

The Relative Household Expenditure budget consists of two components:

- the objective part, or food basket (includes specific products in specific quantities);
- the subjective part, or non-food expenses (includes the consumption of non-food goods and services that provide members of society with the opportunity to fulfill their social roles in accordance with current consumption standards at a given time).

Objective information on changes in retail prices is used to determine the food basket. In turn, a survey is used to determine non-food expenses, which helps to clarify both the structure and volume of expenses, which characterize the consumption and needs of households in the three lowest expenditure quintiles.

The non-food part of the Relative Household Expenditure budget, depending on the type of household and place of residence, has increased by 34-52% since 2020. The increase in prices for food baskets, depending on age, over four years (since 2020) is 44-45%. In general, the amounts spent on food have slightly approached those included in the food basket. However, despite the small improvements, only a small proportion of the poorest households still manage to afford sufficient food expenses for a complete and balanced diet, as defined in the Relative Household Expenditure budget food basket.

The study identified the most typical consumption patterns characteristic of households belonging to the three lowest income quintiles.

Finally, the report includes an analytical review of other indicators of monetary poverty and household income used in Latvia, as well as the possibilities of methodological comparison of the Relative Household Expenditure budget with these indicators.

LIETOTO TERMINU DEFINĪCIJAS UN SAĪSINĀJUMU SARAKSTS

COVID-19	–	2019. gada koronavīrusa slimība (<i>Coronavirus disease 2019</i>)
CSP	–	Centrālā statistikas pārvalde
ES	–	Eiropas Savienība
EUR	–	Eiro (<i>euro</i>)
EU-SILC	–	Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem (<i>European Union Statistics on Income and Living Conditions</i>)
GMI	–	Garantētais minimālais ienākums
LaTS	–	Latvijas Tirgotāju savienība – mazumtirdzniecības veikalu tīkls
MRI budžets	–	Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžets
MBA	–	Mājsaimniecību budžeta apsekojums
MRIB _p	–	Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta pārtikas grozs (apzīmējums formulā)
OECD	–	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
PVN	–	Pievienotās vērtības nodoklis
SIA	–	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

TABULU UN ATTĒLU RĀDĪTĀJS

1.attēls. Patēriņa cenu indeksu dinamika pa mēnešiem procentos pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu	—	9. lpp.
1.tabula. Nepieciešamais pārtikas apjoms un struktūra nedēļā uz cilvēku piecās vecumu grupās	—	20. lpp.
2.tabula. Pārtikas grozā iekļauto produktu cenas, informācijas avoti un aprēķina metodika	—	23. lpp.
2.attēls. Pārtikas grozā iekļauto produktu cenu pieaugums 2024.gadā procentpunktos pret 2020.gadu	—	25. lpp.
3.attēls. Pārtikas groza izdevumu pieaugums EUR nedēļā vienam pieaugušajam 2024.gadā pret 2020.gadu sadalījumā pa pārtikas produktiem	—	26. lpp.
4.attēls. MRI budžeta pārtikas groza apjoms mēnesī uz cilvēku 2020. un 2024.gadā	—	27. lpp.
3.tabula. Izdevumu iedalījums individuālajos un mājsaimniecību izdevumos	—	29. lpp.
4.tabula. Respondentu nosaukto summu izslēgšanas shēma no mediānu aprēķina, balstoties uz atbildēm par to, vai pēdējo 12 mēnešu laikā kāds pilnībā vai daļēji apmaksājis viņu izdevumus noteiktās kategorijās	—	30. lpp.
5.tabula. Mājsaimniecību izdevumu mediānu apvienošanas algoritms izdevumiem, kam raksturīgs mājsaimniecību patēriņa modelis	—	32. lpp.
6.tabula. MRI budžets mēnesī izdevumu kategorijām, kam raksturīgs mājsaimniecību patēriņa modelis	—	35. lpp.
7.tabula. MRI budžets mēnesī izdevumu kategorijām, kam raksturīgs individuālā patēriņa modelis	—	37. lpp.
8.tabula. MRI budžetam atsevišķās izdevumu kategorijās piemērojamo papildus koeficientu tabula	—	40. lpp.
9.tabula. MRI budžeta apjomi, EUR, dažādiem mājsaimniecību tipiem atkarībā no sastāva un dzīvesvietas	—	42. lpp.
10.tabula. Faktoranalīzes rezultātā iegūto patēriņa modeļu raksturojums	—	48. lpp.
5.attēls. Pārtikai tērētā summa (saskaņā ar deklarēto) pret MRI budžeta pārtikas grozā noteikto summu, salīdzinot 2020. un 2024.gada situāciju	—	51. lpp.
6.attēls. Džini koeficienta aprēķina pamatā izmantotais grafiks	—	54. lpp.
7.attēls. Džini koeficienta vērtību izmaiņas Latvijā laikā no 2004.līdz 2023.gadam	—	54. lpp.
8.attēls. S80/S20 ienākumu kvintīļu attiecību indeksa vērtību izmaiņas Latvijā laikā no 2004.līdz 2023.gadam, salīdzinot ar Džini koeficienta vērtību izmaiņām	—	56. lpp.

9.attēls. Materiālās un sociālās nenodrošinātības un dziļas materiālās un sociālās nenodrošinātības indeksu vērtību izmaiņas Latvijā laikā no 2015.līdz 2024.gadam	–	58. lpp.
10.attēls. Materiālās un sociālās nenodrošinātības un dziļas materiālās un sociālās nenodrošinātības indeksos ietilpstošo indikatoru izvēles biežuma izmaiņas Latvijā, salīdzinot 2015.līdz 2024.gadu	–	59. lpp.
11.attēls. Nabadzības riska sliekšņa un minimālā ienākumu līmeņa vērtību izmaiņas mēnesī Latvijā laikā no 2004.līdz 2023.gadam (personai, kas dzīvo viena, un vienai personai vidēji no četrpersonu mājsaimniecības)	–	60. lpp.
11.tabula. MRI budžeta salīdzinājums ar citiem monetārās nabadzības un iedzīvotāju ienākumus raksturojošiem rādītājiem	–	63. lpp.
P1.tabula. Pārtikas groza vērtības aprēķina metodika	–	124. lpp.
P2.tabula. CSP aprēķināto inflācijas koeficientu kodi un nosaukumi pārtikas grozā iekļautajiem pārtikas produktiem, kas izmantojami kā reizinātāji konkrētā pārtikas produkta iepriekšējai aprēķinātajai cenai, ja nav pieejama precīzāka informācija	–	125. lpp.
P1.attēls. Piemērs pārrēķināmajām summām	–	127. lpp.
P3.tabula. CSP izmantoto inflācijas koeficientu kodi un nosaukumi nepārtikas precēm un pakalpojumiem, un inflācijas koeficientu proporcijas izdevumu kategorijās, ja netiek veikta pilna MRI budžeta vērtību atjaunošana	–	128. lpp.
P4.tabula. Izdevumu aprēķina metodika dalījumā pa izdevumu kategorijām	–	134. lpp.

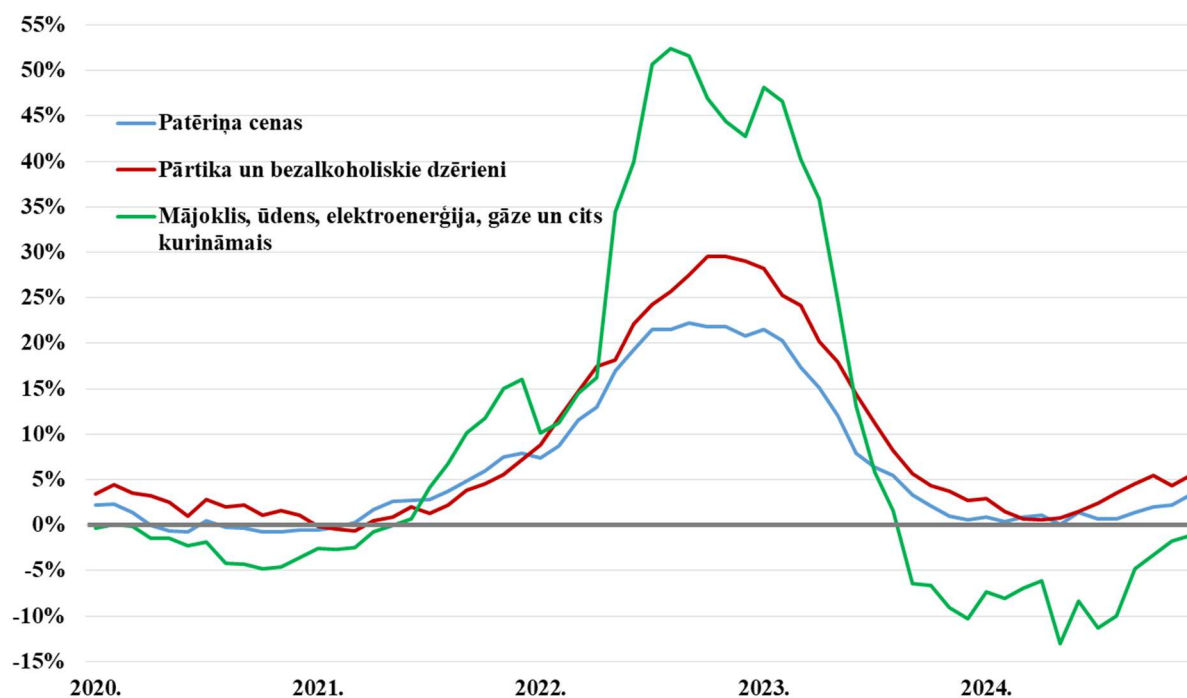
IEVADS

2021.gadā noslēdzās Labklājības ministrijas pasūtītais pētījums “Jaunas metodoloģijas izstrāde iztikas minimuma patēriņa preču un pakalpojumu groza noteikšanai un tās aprobācija (izmēģinājumsprojekts)”, kura ietvaros:

- tika izstrādāta jauna mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta metodoloģija;
- veikta MRI budžeta metodoloģijas aprobēšana un aprēķinātas MRI budžetu vērtības dažādiem mājsaimniecību veidiem atbilstoši teritoriālajam sadalījumam.

MRI budžeta izstrādes mērķis bija radīt analītisku instrumentu valsts sniegtā atbalsta efektivitātes un nabadzības izplatības novērtēšanai. Taču aprēķinātās vērtības atbilst situācijai 2020.gadā. Kopš tā laika Latvijā bijis straujš inflācijas kāpums, turklāt pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem cenas kopumā pieaugušas straujāk (vienīgais izņēmums ir 2021.gads, kura cēloņi visticamāk saistīti ar ierobežojumiem, ko izraisīja COVID-19 pandēmija). No 2020. līdz 2024.gadam cenu pieaugums pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem vidēji ir bijis 44,7%¹. Taču šobrīd cenu pieauguma tempi atkal ir normalizējušies. Grafiski tas atspoguļots 1.attēlā.

1.attēls. Patēriņa cenu indeksu dinamika pa mēnešiem procentos pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu²

¹ Aprēķināts pēc CSP datu tabulas PCI020 “Patēriņa cenu indeksi grupās un apakšgrupās”. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCI/PCI020

² Sagatavots pēc CSP datu tabulas PCI020 “Patēriņa cenu indeksi grupās un apakšgrupās”. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCI/PCI020

Līdz ar to nepieciešams veikt MRI budžeta vērtību atjaunojumu. Saskaņā ar pētījuma metodoloģiju³ iespējami divi vērtību atjaunošanas veidi:

- pārrēķins ar inflācijas datiem, ja konkrētajā gadā netiek veikta pilna vērtību atjaunošana. Pārrēķinu veic pēc tam, kad publicēti jaunākie CSP gada inflācijas dati par mazumtirdzniecības cenām. Pārrēķins veicams gan pārtikas groza saturam (izmantojot publicētās pārtikas produktu mazumtirdzniecības cenas, bet, ja tās par attiecīgo produktu nav publicētas, pārrēķinot cenas ar inflācijas datiem), gan nepārtikas daļas izmaksām (izmantojot gada inflācijas datus);
- pilna vērtību atjaunošana, kas veicama ne retāk kā reizi trīs gados, taču var tikt veikta arī biežāk, ja sociālekonomiskā situācija (ir straujš inflācijas kāpums, ekonomiskā krīze, kas var būtiski ietekmēt patēriņa paradumus u.c.) to prasa. MRI budžeta nepārtikas daļas vērtības atjauno gada pirmajā pusgadā, veicot aptauju un integrējot tās rezultātus par nepārtikas preču un pakalpojumu izmaksām un izmantojamību MRI budžetā. Pārtikas daļa pilna vērtību atjaunošanas gadījumā tiek iegūta no produktu mazumtirdzniecības cenām (pārrēķins ar inflācijas datiem šajā gadījumā nav izmantojams). Vērtību atjaunošana neietver pārtikas groza apjomu pārskatīšanu.

Kamēr valstī bija straujš inflācijas pieaugums, paralēli notika sabiedrības pielāgošanās jaunajai situācijai. Ja ienākumu pieaugums ir neproporcionāls cenu pieaugumam, kā arī, ja cenu pieaugums dažādās izdevumu kategorijās būtiski atšķiras, tas var nozīmēt arī izdevumu struktūras izmaiņas. Kopš 2020.gada bijusi COVID-19 pandēmija (pētījums tika noslēgts jau pandēmijas apstākļos, tomēr pētījuma gaitā tā dalībniekiem iespēju robežās tika lūgts abstrahēties no pandēmijas realitātes), straujas izmaiņas mājokļa un energoresursu cenās, kā arī joprojām turpinās Krievijas izraisītā aktīvā karadarbība Ukrainā – šie apstākļi gan būtiski ietekmēja dažādu preču un pakalpojumu pieejamību un cenas, kā arī hipotētiski varētu būt mainījuši patēriņa prioritātes, vairāk uzmanības koncentrējot uz drošības apstākļiem.

Straujas inflācijas laikā pilna MRI budžeta atjaunošana nebija lietderīga, jo procesi strauji mainījās, neļaujot fiksēt nosacīti nostabilizētus patēriņa paradumus. Tāpat, ņemot vērā inflācijas tempus 2022.gadā, MRI budžeta vērtību aktualizācija ar inflācijas datiem šajā periodā visdrīzāk būtu novedusi pie novēloti aprēķinātām un līdz ar to nepamatoti zemām MRI budžeta vērtībām – aprēķins balstās gada inflācijas rādītājos un saskaņā ar metodoloģiju veicams reizi gadā, kas neļautu savlaicīgi izsekot procesiem.

Savukārt šobrīd, kad ekonomiskā situācija pēc nozīmīgajiem satricinājumiem ir stabilizējusies (par to liecina, piemēram, 1.tabulā atspoguļotie inflācijas rādītāji), sabiedrība tai pielāgojusies un pārkārtojusi savas izdevumu prioritātes, izstrādājusi jaunus patēriņa paradumus, nepieciešams nodrošināt MRI budžeta pilnu vērtību aktualizēšanu un metodoloģijas pārskatīšanu atbilstoši cenu un iedzīvotāju patēriņa struktūras izmaiņām.

³ Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžets (MRI budžets). Rīga, SIA "Projektu un kvalitātes vadība" un SIA "SKDS", 2021.gads. <https://www.lm.gov.lv/lv/media/17860/download?attachment>

Līdz ar to tiek veikts pētījums, kura mērķis ir **aktualizēt mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta vērtības, atbilstoši aktuālajām iedzīvotāju patēriņa struktūras un cenu izmaiņām noteiktiem mājsaimniecību veidiem atbilstoši teritoriālajam sadalījumam.**

MRI budžets sastāv no divām komponentēm:

- objektīvās daļas jeb pārtikas groza (ietver konkrētus produktus noteiktos apjomos);
- subjektīvās daļas jeb nepārtikas izdevumiem (ietver nepārtikas preču un pakalpojumu patēriņu, kas nodrošina sabiedrības locekļiem iespēju pildīt savas sociālās lomas atbilstoši konkrētajā brīdī aktuālajiem patēriņa standartiem).

Pārtikas groza noteikšanai tiek izmantota objektīvā informācija par mazumtirdzniecības cenu izmaiņām. Savukārt nepārtikas izdevumu noteikšanai tiek izmantota aptauja, ar kuras palīdzību noskaidro gan izdevumu struktūru, gan apjomu, kas raksturo zemāko trīs zemāko izdevumu kvintīļu mājsaimniecību patēriņu un vajadzības.

Lai aprēķinātu pārtikas groza vērtības, apkopotu statistikas dati no CSP, kā arī viena mazumtirdzniecības veikalu tīkla par to pārtikas preču cenām, kas nepieciešami pārtikas groza izmaksu noteikšanai. Pārtikas grozā saturiskas izmaiņas nav veiktas. Lai noskaidrotu nepārtikas izdevumu daļu, veikta aptauja, noskaidrojot zemākajās 3 ienākumu kvintilēs ietilpstošo mājsaimniecību patēriņa struktūru un apjomu (faktisko, vēlamu, kā arī minimāli iespējamo taupības apstākļos), tālāk datus apstrādājot atbilstoši 2021.gadā izstrādātajam algoritmam.

Papildus MRI budžeta vērtību atjaunojumam nodevumā iekļauti atsevišķi konstatējumi no pētījuma rezultātiem – par to, kādi ir Latvijas trīs zemāko ienākumu kvintīļu mājsaimniecību patēriņa modeļi, kā arī par to, kā kopš 2020.gada mainījies naudas apjoms, kas tiek tērēts pārtikas iegādei.

Visbeidzot nodevumā iekļauts analītisks pārskats par citiem Latvijā izmantotajiem monetārās nabadzības un iedzīvotāju ienākumus raksturojošiem rādītājiem (Džini koeficientu; S80/S20 ienākumu kvintīļu attiecību indeksu; iedzīvotāju materiālās un sociālās nenodrošinātības indeksu; iedzīvotāju dziļas materiālās un sociālās nenodrošinātības indeksu; nabadzības riska sliekšni; minimālo ienākumu līmeni), kā arī par MRI budžeta metodoloģiskās salīdzināšanas iespējas ar šiem rādītājiem.

Nodevums sastāv no:

- metodoloģijas apraksta;
- informācijas par aktualizēto pārtikas grozu;
- informācijas par aktualizēto MRI budžeta nepārtikas daļu;
- piemēriem aktualizētajai MRI budžeta kopsummai;
- konstatējumiem par patēriņa modeļiem un tendencēm;
- analīzes par MRI budžeta rādītāju metodoloģiskās salīdzināšanas iespējām un ierobežojumiem ar citiem Latvijā izmantotiem monetārās nabadzības un iedzīvotāju ienākumus raksturojošiem rādītājiem;
- secinājumiem.

METODOĻĢIJA

PĀRTIKAS GROZA APRĒĶINĀŠANA

MRI budžeta pārtikas groza cenu aktualizācijas metodoloģija detalizēti izstrādāta 2021.gadā publicētā pētījuma “Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžets (MRI budžets)”⁴ ietvaros. Tāpat izmantoto metodoloģiju nosaka iepirkuma „Pētījuma par mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta aktualizēšanu” (iepirkuma numurs LRLM 2024/29 ESF+) Tehniskā specifikācija. Līdz ar to metodoloģijas izvēle veicama tikai šo dokumentu noteiktajās robežās.

Saskaņā ar pētījumā “Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžets (MRI budžets)” norādīto MRI budžeta pārtikas groza aprēķins ietver divus nozīmīgākos elementus:

- pārtikas produktu nomenklatūru un apjomu, kas iekļauts MRI budžeta pārtikas grozā;
- pārtikas produktu cenas.

Pētījuma ietvaros nav plānots pārskatīt pārtikas produktu nomenklatūru un apjomu. Tas būtu ārkārtas atjaunojums, un šāda vajadzība var rasties vienīgi, ja sabiedrībā būtiski mainās pārtikas produktu pieejamība, tipiski izmantoto pārtikas produktu nomenklatūra vai mainās rekomendācijas pārtikas patēriņam normatīvo aktu līmenī.

Līdz ar to pētījums koncentrējās uz MRI budžeta pārtikas grozā iekļauto pārtikas produktu cenu aktualizēšanu. Tas notika, galvenokārt izmantojot CSP Cenu apsekojuma datus par 2024.gadu⁵. CSP datiem ir nozīmīgas priekšrocības, salīdzinājumā ar citām pieejamajām alternatīvām (piemēram, patstāvīgi šī pētījuma vajadzībām organizētam cenu monitoringam veikalos klātienē vai tiešsaistē) – gan regulāra aprēķināšana, gan reprezentativitāte (kas ietver gan teritoriālo pārstāvniecību, gan arī orientēšanos uz tipisku patēriņu). Alternatīvi informācijas avoti būtu vai nu dārgi (dublētu CSP apsekojumu), vai arī ietvertu reprezentativitātes riskus.

Tomēr bija arī gadījumi, kad nepieciešamo pārtikas produktu cenas nebija starp tām, ko CSP regulāri publicē. Šajā gadījumā CSP tika nosūtīts informācijas pieprasījums sniegt 2024.gada vidējās cenas par produktiem, par kuriem tās no cenu apsekojuma datiem ir iegūstamas, neskaitot oficiāli publicētās.

Situācijās, kad informāciju par konkrētā pārtikas produkta cenām CSP vispār neapkopoja vai arī aprēķini nebija reprezentatīvi un tāpēc tos nedrīkstēja izmantot, bet attiecīgā pārtikas produkta iekļaušana pārtikas grozā bija būtiska, cenu apkopojums tika lūgts no vairākām visā Latvijā pieejamajām mazumtirdzniecības veikalu ķēdēm (tās nebija ķēdes, kuru veikali pieejami izteikti kādā atsevišķā reģionā vai arī tikai novadu lielākajās pilsētās, bet tādas, kas pieejamas visā valsts teritorijā – gan pilsētās, gan mazākās apdzīvotās vietās). Lai dati būtu iespējami reprezentatīvi, tika lūgts ievērot šādus kritērijus:

⁴ Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžets (MRI budžets). Rīga, SIA “Projektu un kvalitātes vadība” un SIA “SKDS”, 2021.gads. <https://www.lm.gov.lv/lv/media/17860/download?attachment>

⁵ CSP datu tabulas PCC010 “Atsevišķu preču un pakalpojumu vidējās mazumtirdzniecības cenas”. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCC/PCC010

- nepieciešama cena par vienu – visbiežāk pirktu – preci no attiecīgās preču kategorijas, kas apjoma ziņā gada laikā ticis pārdots visvairāk;
- ja konkrētajai precei gada laikā ilgstoši ir piemērotas atlaides, kas neattiecas uz visiem pircējiem (piemēram, lojalitātes karšu īpašniekiem viena cena, bet pārējiem – cita), tad nepieciešama informācija par nākamo visbiežāk pārdoto preci, kuras cena ir vienlīdzīgi pieejama visiem pircējiem;
- ja konkrētajai precei kādā laika periodā piemērota atlaide, kas attiecas uz visiem pircējiem, tad par preces cenu šajā periodā uzskatāma cena ar atlaidi;
- cena aprēķināma vidēji par gadu (ieskaitot PVN), tas ir, summējot visu par konkrēto preci gada laikā iekasēto naudu un dalot ar pārdoto iepakojumu skaitu;
- kā rezultāts nepieciešama viena gada vidējā cena par konkrēto preci, norādot, kas tā par preci un kāds ir tās apjoms kilogramos/litros.

No četrām uzrunātajām mazumtirdzniecības veikalu ķēdēm (Rimi, Maxima, Aibe, LaTS) nepieciešamo informāciju sniedza viena – LaTS, līdz ar to situācijās, kad dati no CSP nebija pieejami, tika izmantotas gada vidējās cenas veikalu tīklā LaTS.

Minētie informācijas avoti nodrošināja visu pārtikas groza aktualizācijai nepieciešamo informāciju, tādējādi nebija nepieciešamības izmantot dārgākas un komplicētākas informācijas iegūšanas metodes (piemēram, patstāvīgu cenu monitorings), kas MRI budžeta pārtikas groza aprēķinā būtu kā pēdējā alternatīva gadījumiem, kad citas metodes izmantot nav iespējams.

MRI BUDŽETA NEPĀRTIKAS DAĻAS NOTEIKŠANA

MRI budžeta nepārtikas daļas noteikšanai tika organizēta aptauja. Aptaujas mērķis bija iegūt informāciju par to, kādus izdevumus iedzīvotāji dažādās izdevumu kategorijās:

- 1) uzskata par akceptējamiem taupības apstākļos;
- 2) uzskata par optimāliem;
- 3) tērē faktiski.

Tas sniedz priekšstatu, kādā mērā sabiedrība ir gatava ietaupīt, salīdzinot ar pašreizējiem izdevumiem, un kādā mērā faktiskie izdevumi atšķiras no tiem, kas tiek uztverti kā visas vajadzības apmierinoši. Tāpat aptaujā tika iekļauti jautājumi, kas precizēja, kādi izdevumi katras konkrētās izdevumu kategorijas ietvaros būtu uzskatāmi par absolūti nepieciešamiem, un jautājumi par to, vai daļu no izdevumiem kādās kategorijās faktiski nesedz kāds cits (persona, institūcija).

Aptaujas saturs

Lai iegūtu potenciāli nepieciešamo informāciju, respondentiem tika uzdoti jautājumi par faktiskajiem (precīzāk, aptaujā norādītajiem) un nepieciešamajiem izdevumiem dažādiem mērķiem, kā arī par minimāli iespējamajiem izdevumiem vajadzību apmierināšanai.

Izdevumu klasifikācija tika veidota, ņemot vērā izdevumu mērķus, kā arī to regularitāti (vai tos mērīt gada vai mēneša ietvaros). Veidojot klasifikāciju, tāpat tika ņemts vērā, lai iespēju robežās tā saskanētu ar CSP MBA pielietoto. Izdevumu pamatkategorijas, kas tika iekļautas anketā, bija šādas:

• pārtika;• mājokļa īre un komunālie pakalpojumi;• mobilā telefona rēķinu apmaksa;• nelielas saimniecības preces;• mājokļa remonts vai nelieli remonta pakalpojumi;• mobilo vai stacionāro tālrunu iegāde vai remonts;• mēbeļu un mājtsaimniecības ierīču iegāde vai remonts, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegāde;• sociālā aprūpe vai arī palīdzība mājas darbos, aukļu pakalpojumi;• preču piegāde, kurjera un pasta pakalpojumi;• dažādas administratīvās izmaksas, sodu un alimentu nomaksa;• sabiedriskais transports;• personiskā transporta līdzekļi;• remonts, kas veikts servisā, tehniskā apskate, auto transporta līdzekļa vadīšanas kursi;• personiskā transporta uzturēšana;• zāles, ārstu apmeklējumi;• zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi;	• bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumi;• mācību maksa augstskolā, dažādi kursi un pulciņi;• apģērbs un apavi, kā arī somas;• skaistumkopšanas preces un pakalpojumi, kā arī higiēnas preces;• personiskās higiēnas elektroierīču, rokas pulksteņu, juvelierizstrādājumu, bižutērijas iegāde vai remonts;• kultūra un sports;• grāmatu iegāde;• datoru un to aprīkojumu iegāde un remonts, kā arī programmatūra;• televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobbija inventāru un līdzīgu preču iegāde vai remonts;• tūrisma braucieni uz ārvalstīm, viesnīcu pakalpojumi ārvalstīs un lidmašīnu biļetes;• tūrisma braucieni pa Latviju, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumi Latvijā;• sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi (tai skaitā, piegādātie gatavie ēdieni);• dažādas vajadzības;• alkohols un tabaka;• azartspēles, tai skaitā loterijas biļetes;• dažādas vajadzības.

Lai respondenti labāk saprastu katras izdevumu kategorijas saturu, viņiem aptaujas gaitā tika rādītas kartītes ar detalizētāku katras kategorijas saturu, tāpat norādot uz dažādām niansēm, kas konkrētajā kategorijā ir, bet kas nav iekļaujams. Kartītes pievienotas ziņojuma pielikumā.

Attiecībā uz lielāko daļu šo izdevumu kategoriju tika vaicāts par faktiskajiem izdevumiem, vēlamajiem izdevumiem, kā arī minimāli iespējamajiem izdevumiem taupības apstākļos.

Vaicājot par minimāli iespējamajiem izdevumiem, tika precizēts, no kādām izdevumu apakškategorijām mājsaimniecība neatteiktos pat absolūtas taupības apstākļos. Par daļu izdevumu kategoriju tika vaicāts, vai kāds cits nesedz mājsaimniecības izdevumus šajā kategorijā (tas neattiecas uz gadījumiem, kad tiek iedota nauda kādu izdevumu segšanai, jo tad šī summa mājsaimniecības budžetā vispirms ienāk kā ienākumi, bet jau pēc tam tiek samaksāta vajadzīgajiem mērķiem; identificētas tiek situācijas, kad saņemtas lielas dāvanas, kā arī pašvaldības, baznīcas, mājsaimniecībai nepiederošu radnieku u.c. palīdzība, kas netiek saņemta naudā, bet, uzreiz maksājot par precēm vai pakalpojumiem). Tas bija svarīgi, lai varētu analizē atdalīt to respondentu atbildes, kas kādus no nepieciešamajiem izdevumiem paši pilnā apmērā nesedz, tāpēc tiem arī mazāk tērē (vēlāk šīs atbildes analizē netika ņemtas vērā, jo neatspoguļoja summas, kas nepieciešamas konkrēto vajadzību apmierināšanai).

Dažu izdevumu kategoriju gadījumā, kurus nav paredzēts iekļaut MRI budžetā (alkohols un tabaka, kā arī azartspēles), tika vaicāts tikai par faktiskajiem izdevumiem. Savukārt par daļu specifisku izdevumu (piemēram, privāto transportu) tika uzdoti papildus precizējoši jautājumi. Pilna aptaujas anketa iekļauta pielikumā.

Aptaujas mērķgrupa un izlase

Aptaujā tika iekļautas trīs zemākās ienākumu kvintiles no Latvijas iedzīvotājiem. 60% (jeb trīs kvintiles) pārstāv lielāko daļu Latvijas sabiedrības un tādējādi parāda, kāds patēriņa līmenis ļauj pildīt sociālās lomas Latvijas sabiedrībā. MRI budžetā jāietver nevis ienākumi, kas ļautu apmierināt sapņus vai kā referento grupu izmantotu atsevišķu bagātāko ārvalstu⁶ dzīves līmeni, bet tāda izdevumu struktūra, kas atbilst Latvijas pašreizējai ekonomiskajai un patēriņa situācijai. Situācijai mainoties, šim indikatoram savukārt jāspēj sekot līdzi izmaiņām, norādot jau uz citu patēriņa modeli. Zemāko trīs ienākumu kvintīļu iekļaušana ļauj konstatēt izmaiņas, kas sabiedrību skar pietiekamā dziļumā.

Kvintīļu robežu noteikšanā tika izmantotas iepriekš veiktās SIA “SKDS” aptaujas, jo arī pētījuma ietvaros veikto aptauju veica SIA “SKDS”, bet ienākumu robeža tika identificēta ar tiešu jautājumu – līdzīgi kā iepriekš SIA “SKDS” omnibusa tipa aptaujās. Robežsumma, zem kuras savus ienākumus nosauca aptuveni 60% respondentu jeb trīs kvintiles, aptaujas uzsākšanas brīdī bija ap EUR 645 vienai personai. Tomēr pētnieki apzinās, ka faktiskā robežsumma varētu būt augstāka⁷, bet to nav iespējams noskaidrot ar tiešu jautājumu aptaujas sākumā.

Mērķgrupai netika piemērots vecuma ierobežojums, jo līdz ar to ir iespēja iekļaut izlasē arī atsevišķi dzīvojošu pensionāru mājsaimniecības, kur visi to locekļi ir vecāki par 74 gadiem (vecuma robeža, virs kuras socioloģiskos pētījumos parasti respondentus neaptaujā). Tātad kā

⁶ Daļa Latvijas iedzīvotāju kā “normālu” uztver to dzīves līmeni, kāds sastopams bagātākajās ārvalstīs.

⁷ Cilvēki, vaicāti par viņu ikmēneša ienākumiem, parasti nosauc summu, kas ir zemāka, nekā viņu faktiskie ienākumi. Cēloņi tam ir vairāki, taču būtiskākie – aprēķinu veikšana tikai ar regulārajiem ienākumiem (lai arī mēdz būt arī neregulārie), kā arī nevēlēšanās dalīties ar svešiniekiem par saviem patiesajiem ienākumiem (tas var būt saistīts gan ar ienākumu gūšanu pelēkajā ekonomikā, gan vienkārši nevēlēšanos pievērst sev uzmanību, ja nav pārliecības, kur tālāk tiks izmantota sniegtā informācija).

respondenti varēja būt visi tie, kuri ir sasnieguši 18 gadu vecumu, ja vien viņu ienākumi uz vienu cilvēku mājsaimniecībā nepārsniedza noteikto robežsummu.

Lai izvairītos no situācijām, kad intervētais respondents nepārzināja mājsaimniecības izdevumus, ka mājsaimniecībā sarunai tika izvēlēta persona, kura vislabāk pārzina budžeta izdevumu daļu, nevis piemērota aptaujās pierastā prakses respondenta izvēlei mājsaimniecības ietvaros (piemēram, tuvākas dzimšanas dienas princips, jaunākā vīrieša princips u.tml.). Ja parasti aptauju datus apstrādā personu līmenī, tad šajā gadījumā datu apstrāde notika mājsaimniecību līmenī, tādējādi nebija svarīgi, lai paši respondenti kā individuālas personas pārstāvētu trīs zemākās Latvijas iedzīvotāju kvintiles pēc ienākumu līmeņa, bet gan, lai trīs zemākās kvintiles pārstāvētu aptaujāto mājsaimniecību locekļu kopumā.

Plānotās izlases apjoms bija 1000 respondentu (jeb 1000 mājsaimniecību, jo vienu mājsaimniecību varēja pārstāvēt tikai viens respondents), bet faktiskais sasniegtais izlases apjoms – 1005, kas ir līdzvērtīgs visbiežāk Latvijā veiktajām aptaujām (piemēram, ikmēneša omnibusi). Šāds izlases apjoms ļauj iegūt precīzus datus par sadalījumiem vienā dimensijā (piemēram, kopējo kāda izdevumu tipa apjomu), kā arī relatīvi precīzus divās dimensijās (piemēram, par izdevumu sadalījumu kādā izdevumu kategorijā pēc mājsaimniecības tipa). Tomēr šāds respondentu apjoms nav pietiekams, lai pilnvērtīgi analizētu datus vairāk nekā divās dimensijās (piemēram, šos mājsaimniecību tipus šķēļot vēl pēc dzīvesvietas), kā arī situācijās, kad atbildes ir sniegtas salīdzinoši reti (piemēram, ja ir runa par transporta iegādi, kas gada ietvaros ir relatīvi rets pirkums, tāpēc saņemto atbilžu daudzums ar konkrētām iegādes summām ir daudz mazāks par kopējo aptaujāto respondentu skaitu)⁸.

Lai nodrošinātu to, ka aptaujā piedalās tikai trim zemākajām ienākumu kvintilēm piederošie, viņiem pirms aptaujas tika uzdots jautājums par ienākumiem, aptaujājot tālāk tikai tos potenciālos respondentus, kuri nosaukuši summu, kas uz vienu cilvēku nepārsniedz EUR 645.

Sīkākus precizējumus datu failu sagatavošanas stadijā bija paredzēts veikt ar svaru palīdzību.

Lauka darba norise

Pētījuma lauka darbu laikā no 2025.gada 24.janāra līdz 20.februārim veica 70 SIA “SKDS” intervētāji. Intervijas notika klātienē respondentu dzīvesvietās visos Latvijas reģionos – kopumā 120 izlases punktos. Mājsaimniecības ietvaros tika izvēlēts tas cilvēks, kurš vislabāk pārzināja mājsaimniecības izdevumus.

Kopskaitā tika apmeklētas 3120 adreses, no kurām:

- 520 adresēs nebija atbilstošu respondentu (t.sk. 434 adresēs mājsaimniecības neatbilda mērķgrupas nosacījumiem);
- 792 adresēs nebija iespējams sasniegt respondentu vai pārbaudīt viņa atbilstību izlases kritērijiem;

⁸ Lai veiktu šādu padziļinātu analīzi, respondentu skaitam būtu jābūt vairākkārt lielākam, kas nav lietderīgi no finanšu resursu izlietojuma viedokļa, kā arī ievērojami paildzinātu lauka darba izpildes ilgumu.

- 796 adresē bija izlases kritērijiem atbilstoši respondenti, taču intervijas nebija (atteikums u.tml.) vai arī tā netika pabeigta;
- 1012 adresēs tika veiktas pabeigtas intervijas.

No veiktajām 1012 intervijām par derīgām pēc anketu kontroles tika atzītas 1005. Interviju ilgums bija no 34 līdz 167 minūtēm, bet vidēji – 49,9 minūtes. Salīdzinot ar 2020.gadā veikto aptauju, ievērojami saīsinājies vidējais vienas intervijas ilgums (iepriekš – 63,5 minūtes), kas saistīts ar pāreju no papīra anketas uz planšetdatoru izmantošanu – tā kā anketā ir visai daudz komplicētu pāreju, automatizācija ļauj ietaupīt intervētāja un respondenta laiku.

Sazinoties ar daļu aptaujāto respondentu, lai pārliecinātos par interviju norises faktu un kvalitāti, tika sazvānīti 123 respondenti, bet 8 gadījumos ar aptaujātajiem sazināties neizdevās. Visos gadījumos, kad ar respondentiem izdevās sazināties, interviju fakts apstiprinājās.

Lauka darba īstenošanas laikā tika kontrolēts, lai pētījumā tiktu pietiekamā mērā pārstāvēti visi septiņi iepriekš izdalītie mājsaimniecību tipi.

Svaru piemērošana

Aptaujās savāktie dati parasti līdz galam precīzi neatspoguļo mērķauditoriju pat tajos gadījumos, kad lauka darba gaitā ir ļoti precīzi izpildītas izlasei piemērotās kvotas. Nodrošināt pilnīgi precīzu atbilstību arī nav mērķis, jo ir zināms, ka dati jebkurā gadījumā tiks svērti. Nav mērķtiecīgi atnest no datu kopuma kādas grupas atbildes tikai tāpēc, ka šī grupa ir pārāk plaši pārstāvēta – tā vietā šīs grupas atbilžu iespaidu uz kopējo rezultātu var koriģēt ar svaru koeficientu (šajā gadījumā viena respondenta sniegtās atbildes reizināmas ar koeficientu, kas ir mazāks par 1). Līdzīgā veidā, ja kāda grupa izlasē ir nedaudz mazāk pārstāvēta, nekā būtu jābūt, tas nenozīmē, ka noteikti jāveic papildu intervijas, speciāli meklējot tieši šīs grupas pārstāvjus – tā vietā šīs grupas atbilžu iespaidu uz kopējo rezultātu arī var palielināt ar svaru koeficientu (šajā gadījumā tā vērtībai jābūt augstākai par 1).

Svaru piemērošana var ļoti būtiski ietekmēt rezultātu, līdz ar to ir būtiski svarus veidot, balstoties uz iespējami uzticamiem statistiskās datiem. Tomēr šajā gadījumā svāri bija jāpiemēro mājsaimniecībām, kamēr aktuāli un vienkārši pieejami statistiskās dati par demogrāfisko struktūru ir publicēti individuālā līmenī. Līdz ar to bija nepieciešams vienojošs elements, kas ļautu statistikas datus par indivīdiem transformēt mājsaimniecību līmeņa statistikā. Kā šāds instruments tika izmantots anonimizēts 2019.gada MBA datu fails (t.i., jaunākais pieejamais CSP apsekojums, kur pētīti mājsaimniecību izdevumi).

Bet 2019.gada MBA apsekojuma datu failam vispirms tika piemēroti jauni svāri, kas balstījās statistikas datos par Latvijas iedzīvotāju skaitu un struktūru 2024.gada sākumā (sīkāk skatīt zemāk).

Šo svaru izveidē pētnieki iespēju robežās izmantoja tos pašus svaru noteikšanas principus, kurus datu svēršanai izmantojuši MBA pētījuma veicēji⁹. Līdz ar to, līdzīgi kā oriģinālo svaru aprēķina gadījumā, tie tika kalibrēti pēc:

- vecuma grupām;
- dzimuma;
- apdzīvotas vietas tipa;
- reģiona;
- ekonomiskās aktivitātes statusa.

Dati par iedzīvotāju sadalījumu pēc vecuma, dzimuma, apdzīvotas vietas tipa un reģioniem 2024.gadā tika ņemti no CSP datu tabulas IRD081¹⁰, bet informācija par personu ekonomisko aktivitāti – no statistikas par 2024.gadu, rēķinot aritmētiskos vidējos no četriem gada ceturkšņiem – konkrēti:

- informācija par darba ņēmēju, darba devēju, pašnodarbināto, kā arī neapmaksātu personu ģimenes uzņēmumā/privātpraksē vai lauku saimniecībā skaitu tika ņemta no CSP datu tabulas NBL070c¹¹;
- informācija par vecuma pensionāru skaitu – no CSP datu tabulas PPP030¹²;
- informācija par māsaimnieku/-ču skaitu – no CSP datu tabulas NBN020c¹³.

MBA 2019.gada apsekojuma māsaimniecību līmeņa (viens gadījums – viena māsaimniecība) dati tika transformēti individuālā līmenī (viens gadījums – viens māsaimniecības loceklis jeb indivīds), transformētajiem datiem piemēroti svāri indivīdu līmenī, bet katras māsaimniecības svārs līdz ar to tika rēķināts kā aritmētiskais vidējais no tajā ietilpstošo indivīdu svāriem.

Pēc aprēķināto svaru piemērošanas MBA datiem māsaimniecību līmenī tika veikta proporciju izgūšana par māsaimniecību īpatsvaru zemākajās trīs ienākumu kvintilēs šādos dalījumos:

- apdzīvotas vietas tipi (pilsēta vai lauki);
- statistiskie reģioni;

⁹ Skatīt: Māsaimniecību patēriņa tendences Latvijā 2019.gadā. Rīga, CSP, 2020. 9.lpp.
https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2020-10/Nr_10_Majsaimniecibu_%20paterina_tendences_Latvija_2019_gada_%2820_00%29_LV.pdf

¹⁰ CSP datu tabula IRD081:
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__IR__IRD/IRD081

¹¹ CSP datu tabula NBL070c:
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__EMP__NB__NBLA/NBL070c

¹² CSP datu tabula PPP030:
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VES__PP__PPP/PPP030

¹³ CSP datu tabulas NBN020c:
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__EMP__NBB__NBN/NBN020c

- mājāsaimniecību tipi (7 tipi, kas sīkāk aprakstīti, apakšnodaļā “Mājāsaimniecību tipoloģizēšana”);
- vīriešu skaits (nav, viens, divi, trīs vai vairāk);
- sievietes skaits (nav, viena, divas, trīs vai vairāk);
- personu skaits vecumā līdz 19 gadiem (nav, viena, divas vai vairāk);
- personu skaits vecumā no 20 līdz 39 gadiem (nav, viena, divas vai vairāk);
- personu skaits vecumā no 40 līdz 59 gadiem (nav, viena, divas vai vairāk);
- personu skaits, kas vecākas par 59 gadiem (nav, viena, divas vai vairāk).

Salīdzinot izgūtās proporcijas ar tām, kādas konstatējamas veiktajā aptaujā, tika secināts, ka pirms svaru piemērošanas nepieciešams rast atbildes uz jautājumu par to, kāpēc pastāv dažas no identificētajām atšķirībām, kuras tiek plānots novērst ar svaru palīdzību.

Tādējādi aptaujas dati mājāsaimniecību līmenī tika svērti pēc augstāk minētajām 9 pazīmēm, atbilstoši kalibrējot svarus. Piemērotie svāri bija robežās no 0,169 līdz 3,032, bet vairāk kā trīs ceturtdaļas (76,3%) iekļāvās robežās no 0,5 līdz 2, t.i., samazināja vai palielināja oriģinālo atbilžu iespaidu uz gala rezultātu ne vairāk kā divas reizes.

AKTUALIZĒTAIS PĀRTIKAS GROZS

PĀRTIKAS GROZA SATURS

Pārtikas groza apjomu aprēķinu un uztura plānu izstrādi 2021.gadā publicētā pētījuma “Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta (MRI budžets) pārtikas grozu un uztura plānu izstrāde” ietvaros veica Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts “BIOR” atsevišķi organizēta pētījuma ietvaros¹⁴. Šī pētījuma mērķis bija izstrādāt pārtikas grozu, kurš būtu iedzīvotājiem praktiski izmantojams un atspoguļotu tādu pārtikas patēriņu, kas ļauj uzturēt veselību Latvijas iedzīvotājiem bez specifiskām saslimšanām, uztura alerģijām vai nepanesamībām, kuru gadījumā būtu piemērojama īpaša diēta vai atsevišķu produktu vai produktu grupu izslēgšana. Pārtikas groza saturs tika veidots, saskaņojot ar iespējām veikt tā cenu regulāru aprēķinu. Līdz ar to vairumā gadījumu aprēķinā tika iekļauti produkti, kuru cenu izmaiņas regulāri fiksē CSP. Tomēr situācijās, kad līdzvērtīgu produktu šajā nomenklatūrā nebija, tika atstāti sākotnēji izvēlētie produkti, pieņemot, ka, datus aktualizējot nepieciešams atrast risinājumu, kas ļautu noskaidrot šo produktu cenas. Aprēķinātie pārtikas apjomi atspoguļoti 1.tabulā.

1.tabula. Nepieciešamais pārtikas apjoms un struktūra nedēļā uz cilvēku piecās vecumu grupās

Pārtikas produkts	Kilogrami nedēļā				
	Pieaugušie	Seniori	2-6 g.v. bērni	7-14 g.v. bērni	15-17 g.v. bērni
Rudzu rupjmaize	0,490	0,490	0,245	0,371	0,490
Graudu/sēklu maize	0,210	0,210	0,105	0,161	0,315
Griķi, vārīti	0,400	0,400	0,133	0,300	0,500
Makaroni, pilngraudu	0,294	0,294	0,098	0,221	0,368
Auzu pārslas (arī dažādu graudu pārslas, kukurūzas putraimi)	0,260	0,260	0,080	0,180	0,260
Kartupeļi	1,443	1,443	0,420	1,120	1,307
Rīsi, baltie	0,175	0,175	0,038	0,075	0,150
Mieži, grūbas	0,070	0,070			
Milti, kviešu, pilngraudu	0,350	0,350	0,280	0,420	0,420
Āboli	0,288	0,288	0,165	0,288	0,329
Bumbieri	0,272	0,272	0,165	0,288	0,329
Banāni	0,233	0,233	0,124	0,165	0,206
Citrusaugļi, piem. apelsīni	0,200	0,200	0,124	0,165	0,165
Ogas (svaigas/saldētas zemenes, plūmes, dzērvenes)	0,371	0,371	0,246	0,371	0,371
Lapu salāti, piemēram, spināti, lapu salāti, rukola, Ķīnas kāposts u.c.	0,187	0,187	0,093	0,187	0,187
Tomāti	0,214	0,214	0,214	0,214	0,214
Gurķi, svaigi	0,258	0,258	0,221	0,258	0,258

¹⁴ Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta (MRI budžets) pārtikas grozu un uztura plānu izstrāde. Rīga, BIOR, 2021.gads. <https://www.lm.gov.lv/lv/media/17863/download?attachment>.

Pārtikas produkts	Kilogrami nedēļā				
	Pieaugušie	Seniori	2-6 g.v. bērni	7-14 g.v. bērni	15-17 g.v. bērni
Paprika	0,394	0,394	0,050	0,050	0,394
Kāposti, piemēram, galviņkāposti, puķu kāposti	0,591	0,591	0,295	0,591	0,591
Burkāni	0,548	0,548	0,274	0,548	0,548
Lociņi un dilles, svaigi	0,041	0,041	0,041	0,041	0,041
Bietes, pagatavotas	0,276	0,276	0,184	0,276	0,276
Sīpoli	0,247	0,247	0,124	0,247	0,247
Ķirbji vai kabači/cukini	0,402	0,402	0,402	0,402	0,402
Vistas gaļa	0,595	0,548	0,238	0,476	0,595
Cūkgaļa	0,252	0,218	0,168	0,168	0,252
Zivis (jūras un saldūdens zivis, saldētas zivis)	0,571	0,486	0,286	0,571	0,571
Olas	0,370	0,370	0,148	0,222	0,296
Pupas, zirņi, lēcas	0,141	0,141	0,049	0,122	0,088
Rieksti un sēklas	0,120	0,080	0,040	0,100	0,120
Piens	1,400	1,000	0,800	1,040	1,400
Kefīrs/jogurts	1,400	1,000	0,800	1,120	1,400
Biezpiens	0,700	0,700	0,140	0,350	0,700
Krējums	0,140	0,140	0,080	0,080	0,140
Siers	0,210	0,180	0,049	0,140	0,210
Kausētais siers	0,070	0,070	0,021	0,070	0,070
Cukurs	0,140	0,100	0,070	0,070	0,070
Medus	0,070	0,070	0,035	0,035	0,070
Ievārījums, augļu/ogu	0,105	0,105	0,050	0,070	0,105
Augu eļļa	0,070	0,065	0,084	0,126	0,168
Sviests	0,030	0,025	0,084	0,084	0,084
Žāvēti augļi	0,210	0,180	0,112	0,210	0,210
Sāls, piemēram, jodētais	0,035	0,035	0,014	0,014	0,035
Garšvielas, piemēram, galda etiķis	0,070	0,070			
Garšvielas, piemēram, melnie pipari	0,035	0,035			
Tēja	0,021	0,021	0,021	0,021	0,021
Kafija	0,070	0,070			0,070
Kakao (pulveris)	0,010	0,010	0,011	0,011	0,011
Biezpiena sieriņš			0,070	0,091	
Sula, augļu			0,350	0,700	0,840

Tā kā dažādām vecumu grupām vajadzības atšķiras, aprēķinā tika diferencētas piecas vecumu grupas – seniori, pieaugušie, bērni 15-17 gadu vecumā, bērni 7-14 gadu vecumā un bērni 2-6 gadu vecumā. Bērniem līdz 2 gadu vecumam atsevišķi pārtikas grozs netika aprēķināts, ņemot vērā, ka ir problemātiski ņemt vērā visas individuālās vajadzības, atšķirības dažādos vecuma posmos no piedzimšanas brīža līdz 2 gadu vecuma sasniegšanai, kā arī mātes piena pieejamību. Tā vietā tika pieņemts lēmums, ka bērniem līdz 2 gadu vecumam tiek attiecināta tā pārtikas groza vērtība, kas aprēķināta 2-6 gadus veciem bērniem.

Arī dzimumu atšķirības pārtikas grozā netika ņemtas vērā, rēķinot vidējās vērtības katrai vecumu grupai. Praksē tas nozīmē, ka pieaugušiem vīriešiem, ņemot vērā vidējā svara atšķirības, nepieciešams nedaudz vairāk pārtikas, nekā norādīts tabulā, bet sievietēm – nedaudz mazāk. Tomēr, tā kā mājsaimniecībās parasti kopā dzīvo abu dzimumu pārstāvji, šīm atšķirībām visbiežāk mājsaimniecību ietvaros vajadzētu izlīdzināties.

Veicot pārtikas groza cenu aktualizēšanu, groza saturā nekādas korekcijas netika veiktas, jo nebija indikāciju, kas norādītu uz to, ka ļoti būtiski būtu mainījušās pārtikas produktu prioritātes vai pieejamība Latvijā kopš 2020.gada.

PĀRTIKAS CENU AKTUALIZĀCIJA

Pārtikas produktu cenas tika aktualizētas no trim informācijas avotiem šādā prioritāšu secībā:

- CSP publicētie Cenu apsekojuma dati par 2024.gadu¹⁵, kur tie bija pieejami;
- CSP nepublicētās, bet pieejamās pārtikas produktu cenas no Cenu apsekojuma dati par 2024.gadu – šajā gadījumā dati ir ar zemāku reprezentativitāti, salīdzinot ar publicētajiem, taču joprojām izmantojami;
- mazumtirdzniecības veikalu tīkla “LaTS” sniegtā informācija par atsevišķu pārtikas produktu visbiežāk pārdotā zīmola vidējo cenu 2024.gadā.

Aktualizētās cenas atspoguļotas 2.tabulā.

Ja salīdzinām ar situāciju 2020.gadā, kad šī informācija tika apkopota pirmoreiz, secināms, ka dažādiem pārtikas produktiem cenu pieaugums 4 gadu laikā ir bijis atšķirīgs – sākot no 15% riekstiem un sēklām, beidzot ar 253% ķirbjiem un kabačiem. Jāatzīmē, ka pārtikas produktu cenas mēdz būt pakļautas dažādu klimatisko un loģistikas faktoru ietekmei, tādējādi šos divus galējos rādītājus nevajadzētu ekstrapolēt uz notikušo cenu kāpumu kopumā.

Visu pārtikas grozā iekļauto produktu cenu pieauguma salīdzinājums sniegts 2.attēlā.

Tāpat nevajadzētu uzskatīt, ka to produktu cenas, kur pieaugums bijis visaugstākais – kā ķirbji, kabači, sāls, grūbas, pagatavotas bietes – visvairāk arī ietekmējušas pārtikas groza cenu kāpumu kopumā. Faktiski daudz lielāku iespaidu tomēr atstājušas citu produktu cenas – to, kuriem ir augstāks rekomendējamā patēriņa apjoms.

Viena pieaugušā pārtikas grozā iekļauto produktu cenu pieauguma salīdzinājums absolūtās vērtībās (EUR) sniegts 3.attēlā. Tur redzams, ka monetārā izteiksmē lielāko iespaidu atstājis biezpiena un zivju cenas pieaugums, kā arī siera un vistas gaļas cenas pieaugums.

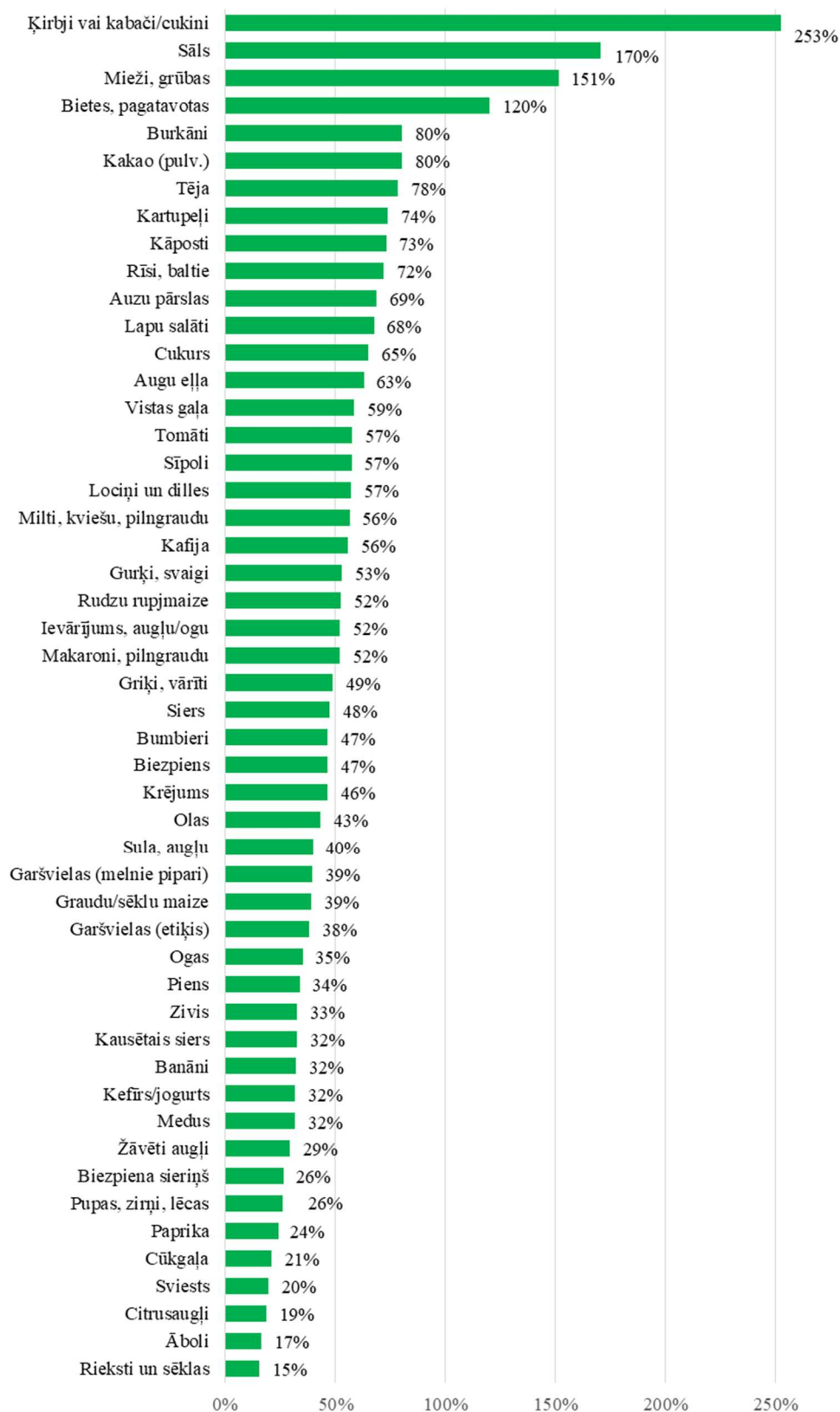
¹⁵ CSP datu tabula PCC010 “Atsevišķu preču un pakalpojumu vidējās mazumtirdzniecības cenas”. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCC/PCC010

2.tabula. Pārtikas grozā iekļauto produktu cenas, informācijas avoti un aprēķina metodika

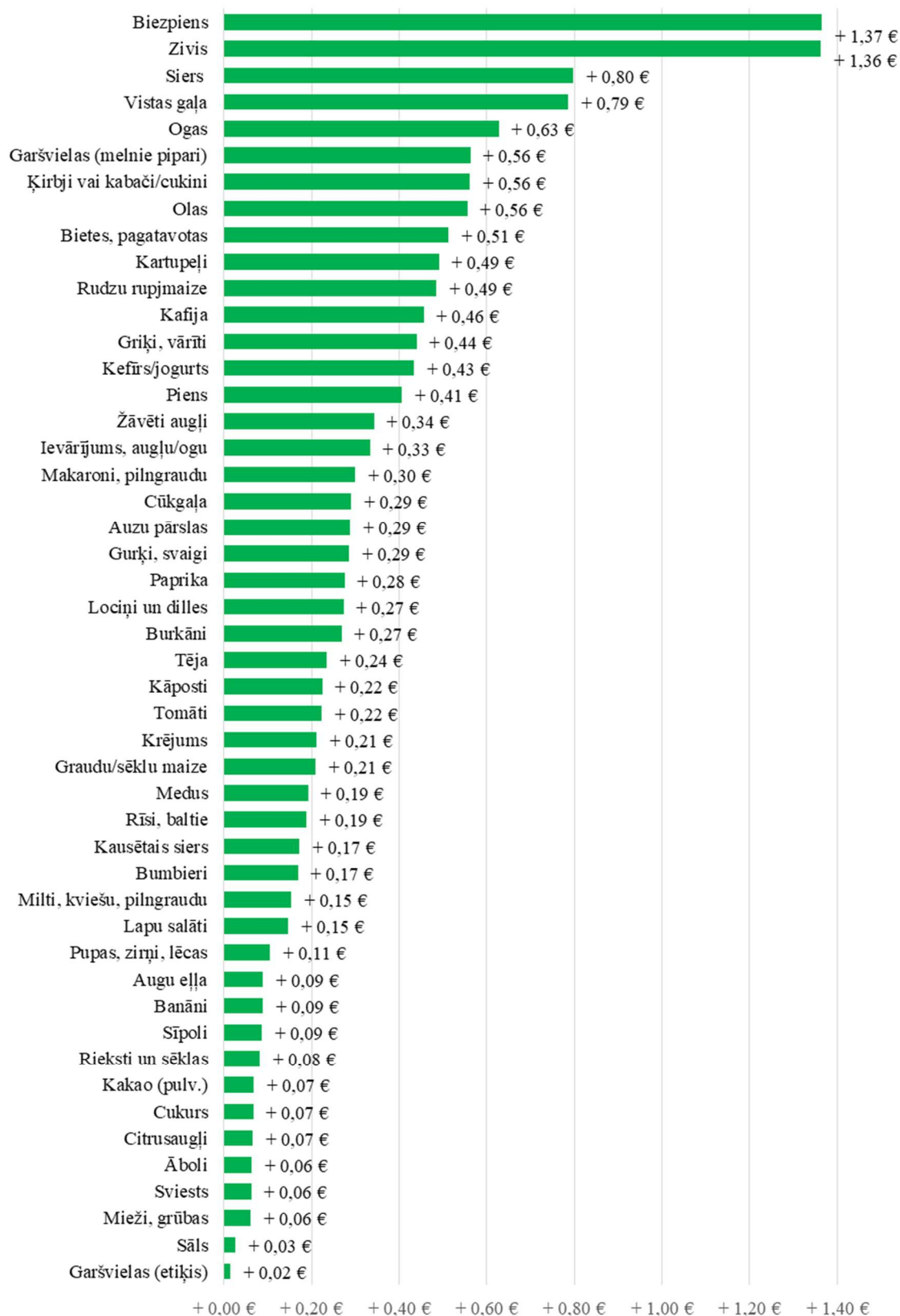
Pārtikas produkts	EUR/kg	Cenas avots	Nomenklatūra, aprēķins
Rudzu rupjmaize	2,88	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Rudzu maize, 1 kg
Graudu/sēklu maize	3,55	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Graudu maize, 1 kg
Griķi, vārīti	3,36	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Griķi, 1 kg
Makaroni, pilngraudu	2,98	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	2 x Makaroni, 500 g
Auzu pārslas (arī dažādu graudu pārslas, kukurūzas putraimi)	2,73	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Auzu pārslas, 1 kg
Kartupeļi	0,80	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Kartupeļi, 1 kg
Rīsi, baltie	2,58	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Rīsi, 1 kg
Mieži, grūbas	1,46	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Miežu putraimi, 1 kg
Milti, kviešu, pilngraudu	1,22	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Kviešu milti, 1 kg
Āboli	1,55	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Āboli, 1 kg
Bumbieri	1,95	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Bumbieri, 1 kg
Banāni	1,56	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Banāni, 1 kg
Citrusaugļi, piem. apelsīni	2,11	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Apelsīni, 1 kg
Ogas (svaigas/saldētas zemenes; plūmes; dzērvenes)	6,51	Pieprasīti CSP dati par 2024.gadu	Svaigas zemenes - 1 kg
Lapu salāti, piemēram, spināti, lapu salāti, rukola, iespējams arī Ķīnas kāposts u.c.	1,95	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Ķīnas kāposti (salāti) - 1 kg
Tomāti	2,85	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Tomāti, 1 kg
Gurķi, svaigi	3,21	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Gurķi, 1 kg
Paprika,	3,57	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Paprika, 1 kg
Kāposti, piem., galviņkāposti, puķkāposti	0,90	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Kāposti, 1 kg
Burkāni	1,10	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Burkāni, 1 kg
Lociņi un dilles, svaigi	18,26	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	50% - Sīpolu lociņi, 1 kg; 50% - Dilles, 1 kg
Bietes, pagatavotas	3,40	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Marinētas bietes, 1 kg
Sīpoli	0,96	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Sīpoli, 1 kg

Pārtikas produkts	EUR/kg	Cenas avots	Nomenklatūra, aprēķins
Ķirbji vai kabači/cukini	1,95	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	((Ķirbji, 1 kg x 2) + Kabači/Cukini, 1 kg) / 3
Vistas gaļa	3,57	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Vista (cālis), 1 kg
Cūkgaļa	6,65	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Cūkgaļa bez kaula, 1 kg
Zivis (jūras un saldūdens zivis, saldētas zivis)	9,67	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	50% - Atdzesēts lasis, 1 kg; 50% - Svaiga vai atdzesēta karpa, 1 kg
Olas	4,98	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	2 x Olas, 10 gab.
Pupas, zirņi, lēcas	3,63	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Pupiņas, kaltētas - 1 kg
Rieksti un sēklas	5,09	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Zemesrieksti - 1 kg
Piens	1,15	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Piens, 1 l
Kefīrs/jogurts	1,29	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Kefīrs, 1 l
Biezpiens	6,14	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Biezpiens, 1 kg
Krējums	4,77	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Skābais krējums, 1 kg
Siers	11,79	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Siers, 1 kg
Kausētais siers	10,00	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	5 x Kausētais siers, 200 g
Cukurs	1,22	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Smalkais cukurs, 1 kg
Medus	11,43	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Medus, 1 kg
Ievārījums, augļu/ogu	9,26	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Ievārījums, 1 kg
Augu eļļa	3,29	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Augu eļļa, 1 l
Sviests	12,60	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Sviests, 1 kg
Žāvēti augļi	7,22	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Rozīnes, 1 kg
Sāls, piem., jodētais	1,19	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Rupjā maluma sāls, 1 kg
Garšvielas, piemēram, galda etiķis	0,78	Pieprasīti veikalu tīkla "LaTS" dati par 2024.gadu	Galda etiķis KOK 9%, 1l
Garšvielas, piem. melnie pipari	56,80	Pieprasīti CSP dati par 2024.gadu	10 x Malti melnie pipari, 100 g
Tēja	25,48	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Augstākā labuma melnā tēja, 1 kg
Kafija	18,16	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Maltā kafija, 1 kg
Kakao (pulveris)	15,20	Pieprasīti veikalu tīkla "LaTS" dati par 2024.gadu	Kakao pulveris Extra, 75g / 3 x 40
Biezpiena sieriņš	9,60	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	20 x Saldais biezpiena sieriņš, 50 g
Sula, augļu	1,97	Publicēti CSP dati par 2024.gadu	Augļu un dārzeņu sulas, 1 l

2.attēls. Pārtikas grozā iekļauto produktu cenu pieaugums 2024.gadā procentpunktos pret 2020.gadu

3.attēls. Pārtikas groza izdevumu pieaugums EUR nedēļā vienam pieaugušajam 2024.gadā
pret 2020.gadu sadalījumā pa pārtikas produktiem

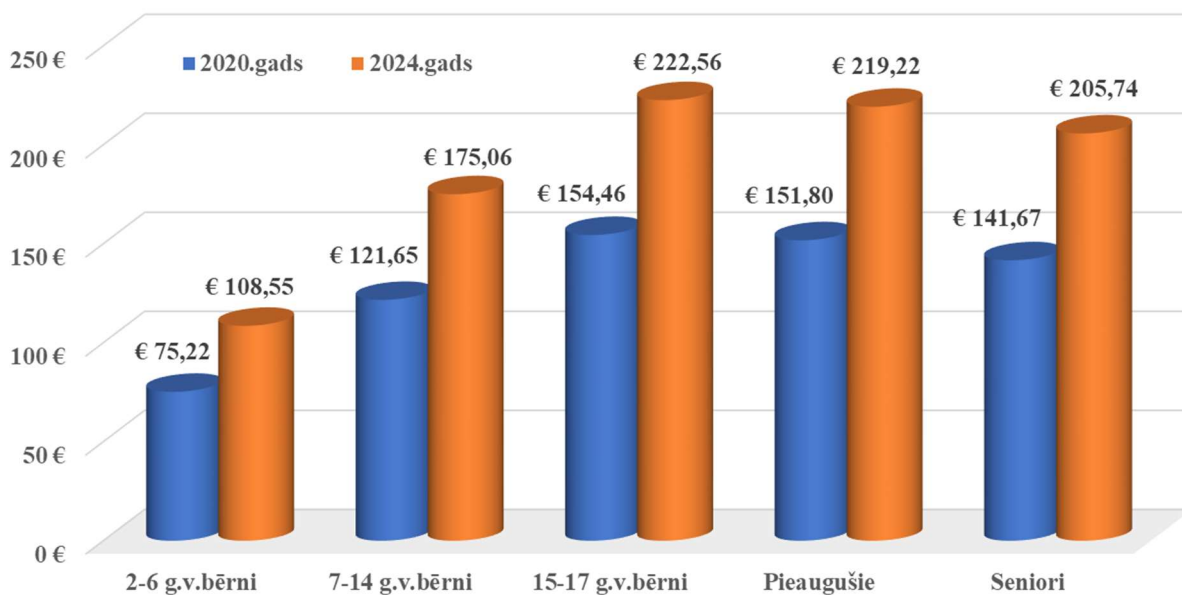

To apkopojot, tika aprēķināts MRI budžeta pārtikas grozs. Saskaņā ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta “BIOR” izvēlēto termiņu, grozs sākotnēji tika aprēķināts nedēļai. Tā kā Latvijā ierastāks references termiņš ir mēnesis, pētījumā ietvaros pēc tam tika aprēķināts mēneša MRI budžeta pārtikas grozs pēc formulas:

$$\text{mēneša } MRIB_p = \frac{\text{nedēļas } MRIB_p \times 365,25}{7 \times 12}$$

Rezultāts atspoguļots 4.attēlā. Turpat sniegts salīdzinājums ar 2020.gada cenām.

4.attēls. MRI budžeta pārtikas groza apjoms mēnesī uz cilvēku 2020. un 2024.gadā

Tādējādi cenu pieaugums četrus gadus laikā pārtikas grozam vidēji ir 44%, savukārt dalījumā pa vecuma grupām cenu pieaugums ir šāds:

- 45,2% senioru pārtikas grozā;
- 44,4% pieaugušo pārtikas grozā;
- 44,3% 2-6 gadu veco bērnu pārtikas grozā;
- 44,1% 15-17 gadu veco bērnu pārtikas grozā;
- 43,9% 7-14 gadu veco bērnu pārtikas grozā.

MRI BUDŽETA NEPĀRTIKAS DAĻAS NOTEIKŠANA

IZDEVUMU KATEGORIZĀCIJA UN ATSEVIŠĶU IZDEVUMU POZĪCIJU IZSLĒGŠANA NO MRI BUDŽETA

Izdevumi mēdz atšķirties pēc tā, vai tie tiek izmantoti galvenokārt individuāli vai mājsaimniecības ietvaros. Pēdējos ne tikai visbiežāk iegādājas mājsaimniecības vajadzībām vienoti, bet tie arī tiek lietoti vairāk vai mazāk kopīgi. Tas nozīmē, ka lielākām mājsaimniecībām šie izdevumi uz vienu cilvēku būs mazāki, bet viena cilvēka mājsaimniecībās – vislielākie. Savukārt individuālie izdevumi ir rēķināmi proporcionāli cilvēku skaitam, jo tos patērē katrs indivīds atsevišķi. Precīzi sadalīt izdevumus starp individuālajiem un mājsaimniecības nav iespējams, tomēr var noteikt, kuram patēriņa modelim tie ir tuvāki. Tas arī tika izdarīts, balstoties iepriekš apstiprinātajā metodoloģijā. Izdevumu kategoriju iedalījums mājsaimniecības un individuālajos izdevumos atspoguļots 3.tabulā.

Individuālo izdevumu gadījumā tie rēķināti proporcionāli personu skaitam mājsaimniecībā. Savukārt mājsaimniecību izdevumu gadījumā katram no septiņiem mājsaimniecību tipiem noteikta konstanta izdevumu summa visas mājsaimniecības vajadzībām, respektīvi, tiem mājsaimniecību tipiem, kur locekļu skaits var atšķirties (piemēram, mājsaimniecības ar vienu bērnu), noteiktais izdevumu apjoms atkarībā no cilvēku skaita neatšķiras.

Kā redzams, iekļautas tika gandrīz visas izdevumu kategorijas, kādas var būt aktuālas cilvēkam, dzīvojot Latvijas sabiedrībā, tādējādi nodrošinot gan veselīgu uzturu, gan veselību, mobilitātes iespējas, socializāciju, jeb, radot iespēju pilnvērtīgi pildīt sociālās lomas, nevis vienkārši apmierinot pamatvajadzības.

Izslēgtas vai iekļautas ierobežotā apjomā tika šādas kategorijas:

- izslēgti izdevumiem alkoholam, tabakas izstrādājumiem;
- izslēgti izdevumi azartspēlēm;
- izslēgti ārvalstu ceļojumi un izdevumi par viesnīcām ārvalstīs.
- minimālā apjomā iekļauti sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi, jo sabiedriskā ēdināšana nodrošina ne tikai iespēju paēst (pārtika nepieciešamajā apjomā jau ir vienreiz iekļauta), bet veic arī socializācijas funkcijas, kā arī veicina mobilitāti (pusdienas tuvu darbavietai, skolā, bērnudārzā);
- ierobežota izglītības izdevumu attiecināmība, mērķējot tos uz mājsaimniecību tipiem, kam tie ir nepieciešami – mācību maksa augstskolā, dažādi kursi un pulciņi netika iekļauti MRI budžetā viena pensionāra mājsaimniecību gadījumā, savukārt bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumi tika iekļauti tikai tām mājsaimniecībām, kurās ir bērni.

Transporta iegāde MRI budžetā tika iekļauta, tomēr diferencējot privātā transporta nepieciešamību atkarībā no dzīvesvietas un sabiedriskā transporta pieejamības.

3.tabula. Izdevumu iedalījums individuālajos un mājsaimniecību izdevumos

Individuālie izdevumi	• Pārtika; • Mobilā telefona rēķinu apmaksa; • Mobilo vai stacionāro tālrunu iegāde vai remonts; • Zāles, ārstu apmeklējumi; • Zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi; • Apģērbs un apavi, kā arī somas; • Skaistumkopšanas preces un pakalpojumi, kā arī higiēnas preces; • Personiskās higiēnas elektroierīču, rokas pulksteņu, juvelierizstrādājumu, bižutērijas iegāde vai remonts; • Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi.
Mājsaimniecību izdevumi	• Mājokļa īre un komunālie pakalpojumi; • Nelielas saimniecības preces; • Mājokļa remonts vai nelieli remonta pakalpojumi; • Mēbeļu un mājsaimniecības ierīču iegāde vai remonts, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegāde; • Sociālā aprūpe vai arī palīdzība mājas darbos, aukļu pakalpojumi; • Preču piegāde, kurjera un pasta pakalpojumi; • Dažādas administratīvās izmaksas, sodu un alimentu nomaksa; • Sabiedriskais transports; • Personiskā transporta līdzekļi; • Transporta remonts, kas veikts servisā, tehniskā apskate, auto transporta līdzekļa vadīšanas kursi; • Personiskā transporta uzturēšana; • Bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumi; • Mācību maksa augstskolā, dažādi kursi un pulciņi; • Kultūra un sports; • Grāmatu iegāde; • Datoru un to aprīkojumu iegāde un remonts, kā arī programmatūra; • Televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobijs inventāru un līdzīgu preču iegāde vai remonts; • Tūrisma braucieni pa Latviju, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumi Latvijā; • Dažādas vajadzības.

MRI BUDŽETA PAMATSUMMU IDENTIFIKĀCIJA IZDEVUMU KATEGORIJU IETVAROS

MRI budžets būtu uzskatāms par summu, ar kuru iespējams apmierināt vajadzības tādā mērā, kā tas pieņemts mūsu sabiedrībā. Savukārt respondentu nosauktās summas, kas ļautu vajadzības apmierināt “pilnībā”, ja būtu tāda iespēja, drīzāk ir viņu vēlmju piepildījums, turklāt nereti visai aptuveni pamatots, jo cilvēki, kas kādas preces vai pakalpojumus neizmanto, parasti precīzi nezina to izmaksas.

Savukārt summas, ko respondenti nosaukuši kā minimālās absolūtas taupības apstākļos, vairumā gadījumu tikai nedaudz atšķiras no viņu mājsaimniecību esošā patēriņa. Līdz ar to MRI budžeta aprēķinam izmantotas respondentu nosauktās faktiskās izdevumu summas, turklāt tās tika rēķinātas no to respondentu atbildēm, kuri nosaukuši konkrētas summas un kam šādi izdevumi bijuši. Respektīvi, apkopotas tika summas, par kurām cilvēki reāli šīs savas vajadzības apmierina, ja viņiem tādas ir.

Tāpat iekļauts ierobežojums, ka gadījumā, ja aptaujā ir norādīts, ka pēdējo 12 mēnešu laikā attiecīgajā izdevumu kategorijā izdevumus mājsaimniecībai sedzis (arī) kāds cits, tad šajos gadījumos nosauktās izdevumu mediānas no aprēķina tiek izslēgtas. Tas darīts tāpēc, ka šajā

gadījumā nav pārlicēšas, vai par nosaukto summu tiešām māsasaimniecībai ir iespējams apmierināt savas vajadzības attiecīgās izdevumu kategorijas ietvaros. Veiktie ierobežojumi atspoguļoti 4.tabulā.

4.tabula. Respondentu nosaukto summu izslēgšanas shēma no mediānu aprēķina, balstoties uz atbildēm par to, vai pēdējo 12 mēnešu laikā kāds pilnībā vai daļēji apmaksājis viņu izdevumus noteiktās kategorijās¹⁶

Ja pēdējo 12 mēnešu laikā kāds pilnībā vai daļēji apmaksājis māsasaimniecībai kādus no šiem izdevumiem:	Neņem vērā māsasaimniecības atbildes attiecībā uz faktisko izdevumu mediānu šādās izdevumu kategorijās:
Ir saņemti pārtikas un higiēnas preču komplekti trūcīgajiem un maznodrošinātajiem	Skaistumkopšanas preces un pakalpojumi, kā arī higiēnas preces.
Kāds cits maksā izdevumus par mājokli, komunālajiem maksājumiem	mājokļa īre un komunālie pakalpojumi.
Kāds cits ir apmaksājis telefona iegādi vai remontu	mobilo vai stacionāro tālrunu iegāde vai remonts.
Kāds cits ir apmaksājis datora vai tā aprīkojuma iegādi vai remontu	datoru un to aprīkojumu iegāde un remonts, kā arī programmatūra.
Kāds cits ir apmaksājis televizora, mūzikas instrumentu, sporta inventāru vai līdzīgu preču iegādi, remontu	televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobbija inventāru un līdzīgu preču iegāde vai remonts.
Kāds cits ir apmaksājis mēbeļu vai kādu māsasaimniecības ierīču iegādi vai remontu	mēbeļu un māsasaimniecības ierīču iegāde vai remonts, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegāde.
Kāds cits ir apmaksājis transporta līdzekļa (t.sk. velosipēda) iegādi vai remontu	- personiskā transporta līdzekļi; - remonts, kas veikts servisā, tehniskā apskate, auto transporta līdzekļa vadīšanas kursi.
Kāds cits maksā par transporta izdevumiem (degvielu, sabiedriskā transporta biļetēm)	- personiskā transporta uzturēšana; - sabiedriskais transports.
Kāds cits maksā izdevumus par mobilajiem sakariem	mobīlā telefona rēķina apmaksa.
Kāds cits ir apmaksājis mājokļa remontu, mazākus remonta pakalpojumus	mājokļa remonts vai nelieli remonta pakalpojumi.
Kāds cits ir apmaksājis mācības, kursus (neskaitot mācības, ko apmaksā vai organizē darba devējs)	mācību maksa augstskolā, dažādi kursi un pulciņi.

Atsevišķās situācijās tomēr tika izmantoti minimālie vai optimālie izdevumi, nevis faktiskie. Minimālo izdevumu piemērošana ir piemērotāka situācijām, kad diskusija ir par to, vai attiecīgo izdevumu kategoriju vispār iekļaut MRI budžetā, kā tas ir sabiedriskās ēdināšanas gadījumā, ņemot vērā, ka izdevumi par to būtiski pārklājas ar izdevumiem pārtikai, nav iespējams precīzi pateikt, kāda pārtikas groza daļa būtu jānoņem, ja tiek izmantoti sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi. Kā piemērotākais risinājums šādā situācijā tika izvēlēts pārtikas grozu saglabāt nemainīgu, bet par sabiedrisko ēdināšanu papildus pievienot relatīvi nelielu

¹⁶ Tabulā nav iekļauti pārtikas izdevumi, jo to nepieciešamo apjomu nosaka eksperti, un izdevumi medicīnas aprūpei, jo tiek izmantots nevis faktiskais, bet vēlamais izdevumu līmenis. Līdz ar to palīdzības saņemšana, kas ietver pārtiku vai medikamentus, aprēķināto MRI budžetu neietekmē.

kompensāciju (socializācijas vajadzības, neizbēgami izdevumi bērniem par ēdināšanu mācību iestādēs u.c.).

Optimālie (jeb vēlamie) izdevumi savukārt tika attiecināti uz medicīnas sfēru, kas ir nepieciešamība, lai arī daudzi sabiedrībā uz to ietaupa. Šajā gadījumā taupība MRI budžeta gadījumā nebūtu vietā, jo līdz ar taupību pastāv risks, ka vēlāk medicīnai nāksies tērēt ievērojami vairāk.

MEDIĀNAS KĀ VIDĒJAIS RĀDĪTĀJS UN MĀJSAIMNIECĪBU TIPU GRUPĒŠANA VIDĒJO RĀDĪTĀJU UNIFICĒŠANAI

Viena no problēmām, ar ko nākas saskarties nepieciešamo izdevumu aprēķinā, ir ekstrēmās summas¹⁷ izdevumos, kas var būtiski ietekmēt rezultātu. Īpaši tas attiecas uz tādiem izdevumiem kā transporta iegāde, sociālā aprūpe, kur daļa cilvēku var tērēt ievērojamas summas, kuras nav tipiskas ģenerālkopai. Kā problēmas risinājums MRI budžeta aprēķina metodoloģijā ir noteikta mediānas, nevis aritmētiskā vidējā izmantošana. Mediāna:

- novērš risku, ka ekstrēmi neproporcionāli ietekmē rezultātu;
- nodrošina pētījuma metodoloģijas atkārtojamību, jo nav katrā atsevišķā reizē jādefinē, kā nodrošināt ekstrēmu atmešanu.

Tāpat pozitīvs efekts ir tam, ka mediānas biežāk ir apaļas summas (tās, ko respondenti nosaukuši), līdz ar to mediānu izmantošana var mazināt nejaušas šo summu svārstības gadu gaitā.

Tomēr, ņemot vērā relatīvi mazo izlasi tām izdevumu kategorijām, ko izmanto tikai daļa mājsaimniecību, nereti veidojas situācijas, kad mediāna mājsaimniecību tipam, kurā tai it kā būtu jābūt augstākai vai vismaz līdzīgai, izrādās zemāka. Tāpat otrādi – piemēram, kādā no mājsaimniecības tipa izdevumiem viena darbaspējīgā mājsaimniecībai mediāna ir augstāka nekā divu darbaspējīgo mājsaimniecībai. Lai to novērstu, mājsaimniecību tipi mediānu aprēķinā tika apvienoti pēc mājsaimniecību lieluma.

Parasti savstarpēji tika vienādotas mediānas starp šādiem mājsaimniecību tiem:

- 1) viena cilvēka mājsaimniecībām (pensionāra un darbaspējīgā);
- 2) divu pieaugušo mājsaimniecībām (pensionāru un darbaspējīgo);
- 3) mājsaimniecībām, kurās vidēji ir trīs personas (t.i., grupējot kopā trīs un vairāk pieaugušo mājsaimniecības un mājsaimniecības ar vienu bērnu);
- 4) atsevišķi atstājot lielāko mājsaimniecību tipu – mājsaimniecības ar diviem bērniem.

¹⁷ Ar ekstrēmiem saprot summas, kas ir netipiskas kopējā sadalījuma kontekstā. Piemēram, iegādājoties transporta līdzekli, viena mājsaimniecība var būt pirkusi lietotu velosipēdu par simbolisku samaksu, bet cita – dārgu jaunu automašīnu. Abos gadījumos šādi izdevumi pie neliela kopējā pirkumu skaita var būtiski ietekmēt aritmētisko vidējo, tādējādi radot nobīdes datus, kas nereprezentē kopējās tendences ģenerālkopā.

5.tabula. Mājsaimniecību izdevumu mediānu apvienošanas algoritms izdevumiem, kam raksturīgs mājsaimniecību patēriņa modelis¹⁸

	Viena darb- spējīgā mājsaim- niecība	Viena pensi- onāra mājsaim- niecība	Divu darb- spējīgo mājsaim- niecība	Cita divu pieau- gušo mājsaim- niecība	Trīs un vairāku pieaugušo mājsaim- niecība	Mājsaim- niecības ar vienu bērnu	Mājsaim- niecības ar diviem un vairāk bērniem
Mājokļa īre un komunālie pakalpojumi	A	A	B	B	C	C	D
Nelielas saimniecības preces	A	A	B	B	C	C	D
Mēbeļu un mājsaimniecības ierīču iegāde vai remonts, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegāde	A	A	B	B	C	C	D
Preču piegāde, kurjera un pasta pakalpojumi	A	A	B	B	C	C	D
Dažādas administratīvās izmaksas, sodu un alimentu nomaksa	A	A	B	B	C	C	D
Kultūra un sports	A	A	B	B	C	C	D
Grāmatu iegāde	A	A	B	B	C	C	D
Tūrisma braucieni pa Latviju, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumi Latvijā	A	A	B	B	C	C	D
Dažādas vajadzības	A	A	B	B	C	C	D
Datoru un to aprīkojumu iegāde un remonts, kā arī programmatūra	A	A	B	B	C	C	C
Mājokļa remonts vai nelieli remonta pakalpojumi	A	A	B	B	C	C	C
Sociālā aprūpe vai arī palīdzība mājas darbos, aukļu pakalpojumi	A	A	B	B	C	C	C
Sabiedriskais transports	A	A	B	B	C	C	C
Remonts, kas veikts servisā, tehniskā apskate, auto transporta līdzekļa vadīšanas kursi	A	A	B	B	C	C	C
Personiskā transporta uzturēšana	A	A	B	B	C	C	C
Televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobbja inventāru un līdzīgu preču iegāde vai remonts	A	A	B	B	C	C	C
Personiskā transporta līdzekļi	A	A	A	A	A	A	A
Bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumi	–	–	–	–	–	A	B
Mācību maksa augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem	A	–	A	A	A	B	C

¹⁸ Vienāds burts rindas ietvaros nozīmē, ka mājsaimniecību tipiem mediāna noteikta kopīgi un tāpēc neatšķiras. Atšķirīgi burti rindas ietvaros norāda, ka šim mājsaimniecību tipam noteiktas atšķirīgas mediānas. Tādējādi, ja rindā “Kultūra un sports” izmantoti burti A, B, C un D, tas nozīmē, ka šai izdevumu kategorijai aprēķinātas četras dažādas mediānas, bet savstarpēji vienādas tās ir tiem mājsaimniecību tipiem, kuriem ir vienāds burts. Savukārt rindā “Personiskā transporta līdzekļi” ir tikai burts A, tādējādi mediāna starp mājsaimniecību tipiem nav diferencēta.

Šāda mediānu unificēšana nodrošina to, lai mediānu atšķirības starp mājsaimniecību tipiem būtu loģiski skaidrojamas, nevis izrietētu no dažu respondentu nejaušām atbildēm. Tomēr šī pieeja nebija universāli izmantojama – bija situācijas, kad atbildes retiem izdevumu tipiem bija sniedzis ļoti neliels respondentu skaits. Tas nozīmēja, ka arī šāda 7 mājsaimniecību tipu pārgrupēšana 4 augstāka līmeņa tipos labākajā gadījumā sniedza mediānas, kuru atšķirības nevarēja loģiski pamatot, bet sliktākajā – kādā no šiem 4 augstākā līmeņa mājsaimniecību tipiem nebija respondentu, kas būtu jebko iegādājušies attiecīgajā izdevumu kategorijā.

Tādos gadījumos vienota mediāna tika aprēķināta vēl plašākam mājsaimniecību tipu kopumam (piemēram, no 7 mājsaimniecību tipiem veidojot 3 augstāka līmeņa tipos vai pat mediānas nediferencējot vispār, t.i., rēķinot vienotu mediānu no visām saņemtajām atbildēm, kā tas darīts pie personiskā transporta iegādes).

Mediānu apvienošanas algoritms atspoguļots 5.tabulā. Ar vienādu burtu tabulā rindas ietvaros atspoguļotas situācijas, kad mediāna šiem mājsaimniecību tipiem aprēķināta kopīgi un neatšķiras.

Gadījumi, kad tabulā redzama svītriņa, nozīmē, ka attiecīgais izdevumu tips uz šo mājsaimniecību tipu netiek attiecināts (piemēram, izdevumu mediāna par bērnu dārzu, pamata un vidējās izglītības pakalpojumiem tiek aprēķināti tikai tām mājsaimniecībām, kurās ir bērni).

Individuālās patēriņa modeļa izdevumu kategorijas tabulā nav iekļautas, jo tiek aprēķinātas pēc cita algoritma – šādā gadījumā mediānas tika diferencētas atkarībā no indivīdu tipiem (darbspējīgie, pensionāri, bērni) un reizinātas ar šādu cilvēku skaitu mājsaimniecībā – sīkāk tas apskatīts apakšnodaļā “Izdevumu diferencēšana starp darbspējīgajiem, pensionāriem un bērniem tiem izdevumiem, kam raksturīgs individuālā patēriņa modelis”.

IZDEVUMU DIFERENCĒŠANA STARP DARBSPĒJĪGAJIEM, PENSIONĀRIEM UN BĒRNIEM TIEM IZDEVUMIEM, KAM RAKSTURĪGS INDIVIDUĀLĀ PATĒRIŅA MODELIS

Vienkāršākais veids, kā aprēķināt izdevumus tad, ja izdevumu tipam raksturīgs individuāls patēriņš, būtu pēc personu skaita. Tomēr darbspējīgo, pensionāru un bērnu patēriņš atšķiras, līdz ar to iespēju robežās mediānas starp šiem trim personu tipiem diferencētas.

Mediāna viena darbspējīgā izdevumiem iegūta no izdevumu mediānas uz cilvēku no tām mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens darbspējīgais. Līdzīgā veidā mediāna pensionāru izdevumiem aprēķināta no izdevumu mediānas uz cilvēku no tām mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens pensionārs, bet mediāna bērnu izdevumiem aprēķināta no izdevumu mediānas uz cilvēku no tām mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens bērns.

Vairumā individuālo izdevumu kategoriju mediānas rēķinātas no faktiskajiem izdevumiem. Tomēr medicīnas izdevumu gadījumā (kategorijas “zāles, ārstu apmeklējumi” un “zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi”) izmantotas optimālo izdevumu mediānas, bet izdevumiem par sabiedrisko ēdināšanu – minimālo izdevumu mediāna, kurus respondenti nosauca kā atbilstošus kritiskas taupības apstākļiem.

IZDEVUMU ATTIECINĀMĪBA MĀJSAIMNIECĪBU TIPIEM

Pēc tam, kad noteiktas nepieciešamo izdevumu pamatsummas, nepieciešams noskaidrot, cik plašam mājsaimniecību lokam katrs izdevumu veids attiecināms. Šim nolūkam tika izmantotas respondentu atbildes par optimālajiem izdevumiem, t.i., kāda mājsaimniecību daļa no katra mājsaimniecību tipa šāda veida izdevumus norādījusi kā nepieciešamus, lai apmierinātu vajadzības (t.i., vai nu nosaukusi summu, kādu šīm vajadzībām optimālā situācijā tērētu, vai arī kā minimums norādījusi, ka šādi izdevumi tādā gadījumā būtu, nekonkretizējot izdevumu apjomu).

Tālāk šis rādītājs noapaļotā veidā (līdz veseram desmitam procentu) tika izmantots kā attiecināmības rādītājs, ko reizināt ar aprēķināto mediānu konkrētajam mājsaimniecību tipam. Turklāt attiecināmības rādītāju gadījumā netika veikta līdzīga rādītāju apvienošana no dažādiem mājsaimniecību tipiem kā izdevumu mediānu gadījumā – katrs attiecināmības rādītājs rēķināts konkrētajam mājsaimniecību tipam, jo šis procentuālais rādītājs pakļauts daudz zemākam fluktuāciju riskam. Lai šo fluktuāciju risku nākotnē vēl iespējami mazinātu, arī izmantots noapaļojums līdz veseram desmitam procentu (piemēram no 94,7% uz 90% vai no 95,7% uz 100%).

Ir svarīgi ņemt vērā, ka ne visi pirkumi ir veicami reizi gadā. Lielākie no tiem ir izdevumi personiskā transporta iegādei, kur piemērota cita aprēķina pieeja. Aprēķina pamatā tiek izmantota konstante 1/7, paredzot auto nomaiņu reizi 7 gados. Līdz ar to tam mājsaimniecību tipam, kur visbiežāk (60% mājsaimniecību) norādīts, ka šādi izdevumi optimālā situācijā būtu nepieciešami – mājsaimniecībām ar diviem vai vairāk bērniem – mediānai piemērota nevis 60% attiecināmība (kas nozīmētu, ka pusei šī tipa mājsaimniecību auto iegāde nepieciešama ik gadu), bet gan attiecināmība 1/7 jeb ~ 14%. Respektīvi, šīm mājsaimniecībām visos gadījumos paredzēta auto iegāde, taču reizi 7 gados. Pārējiem mājsaimniecību tipiem te piemērots zemāks attiecināmības rādītājs, kas samazināts proporcionāli tam, kādā mērā šo mājsaimniecību pārstāvji norādījuši, ka izdevumi personiskā transporta iegādei viņiem būtu nepieciešami. Piemēram, divu darbspējīgo mājsaimniecības šādu atbildi sniegušas 50% gadījumu, tādējādi attiecināmība viņu gadījumā proporcionāli pret mājsaimniecībām ar diviem un vairāk bērniem rēķināta šādi: $(50\%/60\%)*(1/7) = 12\%$.

Sabiedriskās ēdināšanas izdevumiem, kas būtiskā mērā dublē izdevumus pārtikai, arī attiecināmības rādītājs (tāpat kā pati mediāna) rēķināts nevis pēc optimālā, bet pēc minimālā scenārija, t.i., procentuālais rādītājs parāda, cik liela daļa mājsaimniecību norādījušas, ka bez šiem izdevumiem nevarētu iztikt pat absolūtas taupības apstākļos.

MRI BUDŽETA APRĒĶINĀŠANA IZDEVUMU KATEGORIJĀM UN MĀJSAIMNIECĪBU TIPIEM

Tālākais solis ir mediānu un attiecināmības reizinājums. Šāda reizinājuma pamatā ir apstāklis, ka izstrādāt MRI budžetu katrai individuālai mājsaimniecībai jebkurā gadījumā nav iespējams, tāpēc tas tiek rēķināts mājsaimniecību tipiem, nepieciešamo summu reizinot ar to šāda tipa mājsaimniecību īpatsvaru, kam šie izdevumi ir vajadzīgi. Piemēram, ja attiecināmība ir 80%,

tas nozīmē, ka 20% šādi izdevumi nav nepieciešami, līdz ar to pamatsumma (mediāna) tiek samazināta par 20%.

6.tabulā atspoguļotas mediānas, attiecināmības rādītāji un to savstarpējie reizinājumi tai izdevumu daļai, kam raksturīgs mājsaimniecību patēriņa modelis.

7.tabulā atspoguļotas aprēķinātās mediānas, attiecināmības rādītāji un to savstarpējie reizinājumi tai izdevumu daļai, kam raksturīgs individuālais patēriņa modelis. Medicīnas izdevumu gadījumā mediāna ņemta no optimālajiem izdevumiem, savukārt sabiedriskās ēdināšanas gadījumā – no izdevumiem, ko mājsaimniecības atzinušas par minimāli iespējamajiem.

6.tabula. MRI budžets mēnesī izdevumu kategorijām, kam raksturīgs mājsaimniecību patēriņa modelis

	Mājokļa īre un komunālie pakalpojumi			Nelielas saimniecības preces		
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	100%	139,95	139,95	90%	10,00	9,00
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	100%	170,00	170,00	100%	15,00	15,00
Viena pensionāra mājsaimniecība	100%	139,95	139,95	100%	10,00	10,00
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	100%	170,00	170,00	100%	15,00	15,00
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	100%	200,00	200,00	100%	20,00	20,00
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	100%	200,00	200,00	100%	20,00	20,00
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	100%	258,18	258,18	100%	30,00	30,00
	Mājokļa remonts vai nelieli remonta pakalpojumi			Mēbeļu un mājsaimniecības ierīču iegāde vai remonts, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegāde		
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	80%	8,33	6,66	70%	12,12	8,48
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	80%	16,67	13,34	80%	13,31	10,65
Viena pensionāra mājsaimniecība	80%	8,33	6,66	70%	12,12	8,48
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	90%	16,67	15,00	90%	13,31	11,98
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	90%	16,67	15,00	90%	20,83	18,75
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	90%	16,67	15,00	90%	20,83	18,75
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	90%	16,67	15,00	90%	25,00	22,50
	Sociālā aprūpe vai arī palīdzība mājas darbos, aukļu pakalpojumi			Preču piegāde, kurjera un pasta pakalpojumi		
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	10%	35,00	3,50	50%	1,67	0,84
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	10%	51,70	5,17	60%	2,50	1,50
Viena pensionāra mājsaimniecība	30%	35,00	10,50	40%	1,67	0,67
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	30%	51,70	15,51	60%	2,50	1,50
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	20%	80,00	16,00	70%	2,50	1,75
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	20%	80,00	16,00	80%	2,50	2,00
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	30%	80,00	24,00	80%	4,12	3,30

	Dažādas administratīvās izmaksas, sodu un alimentu nomaksa			Sabiedriskais transports		
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	90%	2,08	1,87	80%	15,00	12,00
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	100%	5,00	5,00	80%	30,00	24,00
Viena pensionāra mājsaimniecība	80%	2,08	1,66	50%	15,00	7,50
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	90%	5,00	4,50	70%	30,00	21,00
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	90%	7,50	6,75	80%	30,00	24,00
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	100%	7,50	7,50	80%	30,00	24,00
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	100%	8,33	8,33	80%	30,00	24,00
	Personiskā transporta līdzekļi (attiecināmība ar koeficientu 1/7)			Remonts, kas veikts servisā, tehniskā apskate, auto transporta līdzekļa vadīšanas kursi		
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	7%	140,44	10,03	30%	25,00	7,50
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	12%	140,44	16,72	50%	33,33	16,67
Viena pensionāra mājsaimniecība	2%	140,44	3,34	10%	25,00	2,50
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	7%	140,44	10,03	40%	33,33	13,33
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	10%	140,44	13,38	60%	48,40	29,04
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	12%	140,44	16,72	60%	48,40	29,04
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	14%	140,44	20,06	80%	48,40	38,72
	Personiskā transporta uzturēšana			Bērnodārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumi		
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	30%	50,00	15,00	0%		
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	60%	100,00	60,00	0%		
Viena pensionāra mājsaimniecība	20%	50,00	10,00	0%		
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	50%	100,00	50,00	0%		
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	60%	150,00	90,00	0%		
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	70%	150,00	105,00	70%	4,83	3,38
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	80%	150,00	120,00	90%	10,83	9,75
	Mācību maksa augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem			Kultūra un sports		
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	20%	16,67	3,33	70%	20,00	14,00
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	30%	16,67	5,00	70%	30,00	21,00
Viena pensionāra mājsaimniecība	0%			60%	20,00	12,00
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	10%	16,67	1,67	70%	30,00	21,00
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	30%	16,67	5,00	80%	30,00	24,00
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	50%	11,67	5,84	90%	30,00	27,00
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	60%	36,45	21,87	100%	40,00	40,00

	Grāmatu iegāde			Datoru un to aprīkojumu iegāde un remonts, kā arī programmatūra		
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	50%	2,12	1,06	50%	5,00	2,50
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	50%	2,60	1,30	70%	10,00	7,00
Viena pensionāra mājsaimniecība	40%	2,12	0,85	30%	5,00	1,50
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	50%	2,60	1,30	50%	10,00	5,00
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	70%	3,33	2,33	70%	16,67	11,67
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	70%	3,33	2,33	80%	16,67	13,34
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	90%	4,17	3,75	80%	16,67	13,34
	Televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobijs inventāru un līdzīgu preču iegāde vai remonts			Tūrisma braucieni pa Latviju, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumi Latvijā		
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	60%	5,83	3,50	60%	8,33	5,00
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	70%	16,67	11,67	80%	12,50	10,00
Viena pensionāra mājsaimniecība	50%	5,83	2,92	50%	8,33	4,17
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	70%	16,67	11,67	70%	12,50	8,75
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	80%	16,67	13,34	80%	16,67	13,34
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	70%	16,67	11,67	80%	16,67	13,34
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	80%	16,67	13,34	90%	25,00	22,50
	Dažādas vajadzības					
	Attiecināmība	Mediāna	MRI budžets			
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	70%	15,00	10,50			
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	90%	20,00	18,00			
Viena pensionāra mājsaimniecība	80%	15,00	12,00			
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	90%	20,00	18,00			
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	90%	25,42	22,88			
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	90%	25,42	22,88			
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	90%	40,00	36,00			

7.tabula. MRI budžets mēnesī izdevumu kategorijām, kam raksturīgs individuālā patēriņa modelis

Mobilā telefona rēķina apmaksa	Mediāna			Attiecināmība	MRI budžets		
	1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam		1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	12,50			100%	12,50		
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	12,50			100%	12,50		
Viena pensionāra mājsaimniecība		11,00		100%		11,00	
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	12,50	11,00		100%	12,50	11,00	
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	12,50	11,00		100%	12,50	11,00	
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	12,50	11,00	12,00	100%	12,50	11,00	12,00
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	12,50	11,00	12,00	100%	12,50	11,00	12,00

Mobilo vai stacionāro tālruņu iegāde vai remonts	Mediāna			Attiecināmība	MRI budžets		
	1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam		1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	5,26			70%	3,68		
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	5,26			80%	4,21		
Viena pensionāra mājsaimniecība		4,04		60%		2,42	
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	5,26	4,04		70%	3,68	2,83	
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	5,26	4,04		80%	4,21	3,23	
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	5,26	4,04	5,56	90%	4,73	3,64	5,00
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	5,26	4,04	5,56	90%	4,73	3,64	5,00
Apģērbs un apavi, kā arī somas	Mediāna			Attiecināmība	MRI budžets		
	1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam		1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	10,42			90%	9,38		
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	10,42			100%	10,42		
Viena pensionāra mājsaimniecība		8,33		80%		6,66	
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	10,42	8,33		100%	10,42	8,33	
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	10,42	8,33		100%	10,42	8,33	
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	10,42	8,33	10,42	100%	10,42	8,33	10,42
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	10,42	8,33	10,42	100%	10,42	8,33	10,42
Skaistumkopšanas preces un pakalpojumi, kā arī higiēnas preces	Mediāna			Attiecināmība	MRI budžets		
	1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam		1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	15,00			90%	13,50		
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	15,00			100%	15,00		
Viena pensionāra mājsaimniecība		15,00		90%		13,50	
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	15,00	15,00		100%	15,00	15,00	
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	15,00	15,00		100%	15,00	15,00	
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	15,00	15,00	12,50	100%	15,00	15,00	12,50
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	15,00	15,00	12,50	100%	15,00	15,00	12,50
Personiskās higiēnas elektroierīču, rokas pulksteņu, juvelierizstrādājumu, bižutērijas iegāde vai remonts	Mediāna			Attiecināmība	MRI budžets		
	1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam		1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	1,67			50%	0,84		
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	1,67			70%	1,17		
Viena pensionāra mājsaimniecība		1,67		50%		0,84	
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	1,67	1,67		60%	1,00	1,00	
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	1,67	1,67		70%	1,17	1,17	
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	1,67	1,67	1,48	80%	1,34	1,34	1,18
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	1,67	1,67	1,48	80%	1,34	1,34	1,18
Zāles, ārstu apmeklējumi (optimālo izdevumu mediāna)	Mediāna			Attiecināmība	MRI budžets		
	1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam		1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	33,33			90%	30,00		
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	33,33			100%	33,33		
Viena pensionāra mājsaimniecība		65,00		100%		65,00	
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	33,33	65,00		100%	33,33	65,00	
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	33,33	65,00		100%	33,33	65,00	
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	33,33	65,00	25,00	100%	33,33	65,00	25,00
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	33,33	65,00	25,00	100%	33,33	65,00	25,00

Zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi (optimālo izdevumu mediāna)	Mediāna			Attiecīnāmība	MRI budžets		
	1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam		1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	19,44			90%	17,50		
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	19,44			90%	17,50		
Viena pensionāra mājsaimniecība		25,00		80%		20,00	
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	19,44	25,00		90%	17,50	22,50	
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	19,44	25,00		90%	17,50	22,50	
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	19,44	25,00	16,67	90%	17,50	22,50	15,00
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	19,44	25,00	16,67	90%	17,50	22,50	15,00
Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi (minimālo izdevumu mediāna)	Mediāna			Attiecīnāmība	MRI budžets		
	1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam		1 darbspējīgajam	1 pensionāram	1 bērnam
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	16,67			20%	3,33		
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	16,67			30%	5,00		
Viena pensionāra mājsaimniecība		15,00		10%		1,50	
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	16,67	15,00		30%	5,00	4,50	
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	16,67	15,00		40%	6,67	6,00	
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	16,67	15,00	14,10	50%	8,34	7,50	7,05
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	16,67	15,00	14,10	70%	11,67	10,50	9,87

TERITORIĀLO KOEFICIENTU PIEMĒROŠANA

Daļa izdevumu – īpaši tie, kas saistās ar pakalpojumiem un transportu – Latvijā atšķiras atkarībā no dzīvesvietas. Šīs atšķirības ir nozīmīgi ņemt vērā arī MRI budžeta aprēķināšanā. Tomēr respondentu skaits nepieļauj tik sīkus griezumus, lai vienlaikus datu kopu šķeltu gan pēc mājsaimniecību tipiem, gan vēl pēc teritorijām.

Tāpēc teritoriālās atšķirības tika aprēķinātas visai datu kopai, nevis katram mājsaimniecību tipam atsevišķi, un piemērotas papildu koeficientu veidā tām izdevumu kategorijām, kurās, pirmkārt, pastāv šādas izdevumu atšķirības, un kur, otrkārt, šīs atšķirības ir loģiski pamatojamas, nevis izriet no neliela nejaušu atbilžu skaita, kuras sniedzis neliels respondentu loks.

Koeficientu diferencēšanai tika izmantota viena no divām pieejām:

- izdevumu mediānas attiecīgās dzīvesvietas tipam (piemēram, laukiem) dalījumā ar izdevumu mediānu valstī kopumā (līdzīgi kā mājsaimniecību tipu mediānu diferenciacijā te vērā ņemtas tikai tās mājsaimniecības, kas norādījušas izdevumus, turklāt tikai tad, ja attiecīgajā izdevumu kategorijā neviens cits nesedz izdevumus vai to daļu mājsaimniecības vietā);
- pirkumu veikušo īpatsvara attiecīgās dzīvesvietas tipam (piemēram, laukiem) dalījumā ar pirkumu veikušo īpatsvaru kopumā.

Pēdējā pieeja attiecas uz privāto transportu un tā izmantošanu, turklāt arī izmantošanas attiecināmībai izmantoti tie paši koeficienti, kas izriet no pirkšanas biežuma. Izvērtējot transporta iekļaušanu MRI budžetā, veikts ievērojams Rīgas un lauku pretnostatījums – Rīgā piemērots ievērojami augstāks koeficients sabiedriskā transporta izmantošanai un ievērojami zemāks koeficients privātā transporta iegādei un izmantošanai, salīdzinot ar laukiem – tas izriet

no sabiedriskā transporta pieejamības un izmantošanas iespēju atšķirībām, secinot, ka laukos privātais transports bieži ir nepieciešamība, kamēr Rīgā – vairumā gadījumu ērtības.

Diferenciācijai izmantots dalījums trīs grupās – Rīga, citas pilsētas un lauki. Koeficientu atšķirības atspoguļotas 8.tabulā.

8.tabula. MRI budžetam atsevišķās izdevumu kategorijās piemērojamo papildus koeficientu tabula

	Teritoriālie koeficienti:			Aprēķināšanas pieeja:
	Rīga	Citas pilsētas	Lauki	
Mājokļa īre un komunālie pakalpojumi	1,11	1,06	0,67	Izdevumu mediānas attiecīgās dzīvesvietas tipā dalījums ar izdevumu mediānu valstī kopumā
Mājokļa remonts vai nelieli remonta pakalpojumi	0,53	0,80	1,33	
Sabiedriskais transports	1,43	0,95	0,95	
Kultūra un sports	1,33	1,00	0,67	
Personiskā transporta līdzekļi	0,45	0,99	1,42	Personiskā transporta <u>iegādes</u> biežuma attiecīgajā dzīvesvietas tipā dalījums ar personiskā transporta <u>iegādes</u> biežumu valstī kopumā
Transporta remonts, kas veikts servisā, tehniskā apskate, auto transporta līdzekļa vadīšanas kursi	0,45	0,99	1,42	
Personiskā transporta uzturēšana	0,45	0,99	1,42	

Tām izdevumu kategorijām, kuras 8.tabulā nav atspoguļotas, diferencējošie teritoriālie koeficienti netika piemēroti.

APRĒĶINA PIEMĒRS

Lai aprēķina metodika būtu saprotamāka, sniegts piemērs uz vienas izdevumu kategorijas – īres un komunālo maksājumu – bāzes. Mājokļa īre un komunālie maksājumi anketā tika mērīti vienkopus, ņemot vērā, ka divas izdevumu apakškategorijas – apkure, kā arī ūdensapgāde un ar mājokli saistītie pakalpojumi – no kopējās izdevumu masas veido aptuveni trīs ceturtdaļas, bet pārējās apakškategorijas ir relatīvi nenoīmīgas kopējā kontekstā. Tika ņemts vērā arī tas, ka cilvēki nereti vāji pārzina, kā sīkāk apakškategorijās sadalās viņu mājokļa izdevumi, tādējādi iegūtie dati, mērot izdevumus detalizētākā dalījumā, varēja būt neprecīzi.

Aprēķina gaita izdevumu kategorijas iekšienē bija šāda – vispirms tika aprēķinātas mediānas no nosauktajām summām, izslēdzot tos gadījumus, kad izdevumus pilnā mērā nav segusi pati māsaimniecība (piemēram, ja pašvaldība ir samaksājusi par komunālajiem maksājumiem). Konkrēti šai izdevumu kategorijai aprēķinātās mediānas bija četras (skatīt 5. un 6.tabulu):

- pirmā – kopīga viena darbspējīgā māsaimniecībām un viena pensionāra māsaimniecībām – EUR 139,95;
- otrā – kopīga divu darbspējīgo māsaimniecībām un citām divu pieaugušo māsaimniecībām – EUR 200;
- trešā – kopīga trīs vai vairāku pieaugušo māsaimniecībām un māsaimniecībām ar vienu bērnu – EUR 120;
- ceturta – māsaimniecībām ar diviem vai vairāk bērniem – EUR 258,18.

Pēc tam tika iegūts attiecināmības procents – cik liela daļa no katra mājsaimniecību tipa norādījusi, ka optimālā situācijā tai šādi izdevumi būtu. Mājokļa īres un komunālo maksājumu gadījumā no visiem mājsaimniecību tiptiem šādi bija atbildējuši vairāk nekā 95% aptaujāto, tādējādi izmantojamība visos gadījumos tika noapaļota līdz 100%. Pie šāda attiecināmības procenta izdevumu apjoms īrei un komunālajiem maksājumiem visiem mājsaimniecību tiptiem tika noteikts atbilstoši aprēķināto mediānu vērtībām (ja kādā gadījumā attiecināmība būtu zemāka, tad mediāna tiktu reizināta ar attiecīgo attiecināmības koeficientu, piemēram, 90%).

Tālāk visu mājsaimniecību tipu kopējā izdevumu mediāna īrei un komunālajiem maksājumiem Rīgā (EUR 200), citās pilsētās (EUR 190) un laukos (EUR 120) tika dalīta ar valsts kopējo izdevumu mediānu īrei un komunālajiem maksājumiem (EUR 180), nosakot dzīvesvietas koeficientus (1,11 Rīgai; 1,06 citām pilsētām; 0,67 laukiem).

Visbeidzot, nosakot izdevumus mājsaimniecībām īrei un komunālajiem maksājumiem, šie koeficienti tika reizināti ar mediānām. Piemēram, viena pensionāra mājsaimniecības gadījumā mediāna EUR 139,95 Rīgas gadījumā tika reizināta ar 1,11, iegūstot EUR 155,50, bet lauku gadījumā – ar 0,67, iegūstot EUR 93,30.

MRI BUDŽETA MINIMUMA KOPSUMMAS NOTEIKŠANA

MRI budžets vienai mājsaimniecībai ir summa no:

- mājsaimniecības izdevumiem (konstanta summa konkrētam mājsaimniecības tipam noteiktā dzīvesvietā);
- individuālajiem nepārtikas izdevumiem (atbilstoši darbspējīgo, pensionāru un bērnu skaitam¹⁹, turklāt veikta diferenciācija pa mājsaimniecību tipiem);
- individuālajiem pārtikas izdevumiem (atbilstoši personu skaitam piecās vecumu grupās²⁰).

Tā kā tiek ņemts vērā viss minētais faktoru kopums, MRI budžeta kopsummu aprēķināšana ir visai kompleksa.

Mājsaimniecību lielums (vismaz teorētiski) nav ierobežots, tāpēc sniegt pilnīgi visu iespējamo mājsaimniecību MRI budžetu aprēķinu rezultātus šeit nav iespējams. Līdz ar to 15.tabulā sniegti MRI budžeta apjomi dažādiem mājsaimniecību tipiem un vidējās vērtības.

9.tabula. MRI budžeta apjomi, EUR, dažādiem mājsaimniecību tipiem atkarībā no sastāva un dzīvesvietas

Mājsaimniecības tips	Mājsaimniecības sastāvs ²¹					MRI budžets mājsaimniecībai			MRI budžets uz cilvēku		
	D	P	B1	B2	B3	Rīga	Cita pilsēta	Lauki	Rīga	Cita pilsēta	Lauki
Viena darbspējīgā mājsaimniecība	1					569,12	570,35	528,64	569,12	570,35	528,64
Divu darbspējīgo mājsaimniecība	2					1027,62	1053,80	1027,58	513,81	526,90	513,79
Viena pensionāra mājsaimniecība		1				572,35	567,36	519,21	572,35	567,36	519,21
Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	1	1				1036,58	1053,81	1019,93	518,29	526,91	509,97
		2				1054,83	1072,06	1038,18	527,42	536,03	519,09

¹⁹ Bērnu vecumu un personu dzīvesvietas šo izdevumu gadījumā nediferencē.

²⁰ Izdevumi tiek diferencēti starp darbspējīgajiem, pensionāriem un trim bērnu vecumgrupām (līdz 6 gadiem, 7-14 gadi, 15-17 gadi). Dzīvesvietas un mājsaimniecību tipus šo izdevumu gadījumā nediferencē.

²¹ Lietotie saīsinājumi: D – darbspējīgo skaits; P – pensionāru skaits; B1 – bērnu skaits līdz 6 gadu vecumam; B2 – bērnu skaits no 7 līdz 14 gadiem; B3 – bērnu skaits no 15 līdz 17 gadiem.

Mājsaimniecības tips	Mājsaimniecības sastāvs					MRI budžets mājsaimniecībai			MRI budžets uz cilvēku		
	D	P	B1	B2	B3	Rīga	Cita pilsēta	Lauki	Rīga	Cita pilsēta	Lauki
Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	3					1448,40	1493,48	1472,09	482,80	497,83	490,70
	2	1				1466,36	1511,44	1490,05	488,79	503,81	496,68
	1	2				1484,32	1529,40	1508,01	494,77	509,80	502,67
		3				1502,28	1547,36	1525,97	500,76	515,79	508,66
	4					1768,41	1813,49	1792,10	442,10	453,37	448,03
	3	1				1786,37	1831,45	1810,06	446,59	457,86	452,52
	2	2				1804,33	1849,41	1828,02	451,08	462,35	457,01
	1	3				1822,29	1867,37	1845,98	455,57	466,84	461,50
		4				1840,25	1885,33	1863,94	460,06	471,33	465,99
Mājsaimniecības ar vienu bērnu	1		1			1025,00	1078,99	1064,40	512,50	539,50	532,20
		1	1			1042,67	1096,66	1082,07	521,34	548,33	541,04
	2		1			1347,37	1401,36	1386,77	449,12	467,12	462,26
	1	1	1			1365,04	1419,03	1404,44	455,01	473,01	468,15
		2	1			1382,72	1436,71	1422,12	460,91	478,90	474,04
	3		1			1669,74	1723,73	1709,14	417,44	430,93	427,29
	2	1	1			1687,42	1741,41	1726,82	421,86	435,35	431,71
	1	2	1			1705,09	1759,08	1744,49	426,27	439,77	436,12
		3	1			1722,76	1776,75	1762,16	430,69	444,19	440,54
	1			1		1091,51	1145,50	1130,91	545,76	572,75	565,46
		1		1		1109,18	1163,17	1148,58	554,59	581,59	574,29
	2			1		1413,88	1467,87	1453,28	471,29	489,29	484,43
	1	1		1		1431,55	1485,54	1470,95	477,18	495,18	490,32
		2		1		1449,23	1503,22	1488,63	483,08	501,07	496,21
	3			1		1736,25	1790,24	1775,65	434,06	447,56	443,91
	2	1		1		1753,93	1807,92	1793,33	438,48	451,98	448,33
	1	2		1		1771,60	1825,59	1811,00	442,90	456,40	452,75
		3		1		1789,27	1843,26	1828,67	447,32	460,82	457,17
	1				1	1139,01	1193,00	1178,41	569,51	596,50	589,21
		1			1	1156,68	1210,67	1196,08	578,34	605,34	598,04
	2				1	1461,38	1515,37	1500,78	487,13	505,12	500,26
	1	1			1	1479,05	1533,04	1518,45	493,02	511,01	506,15
		2			1	1496,73	1550,72	1536,13	498,91	516,91	512,04
	3				1	1783,75	1837,74	1823,15	445,94	459,44	455,79
	2	1			1	1801,43	1855,42	1840,83	450,36	463,86	460,21
	1	2			1	1819,10	1873,09	1858,50	454,78	468,27	464,63
		3			1	1836,77	1890,76	1876,17	459,19	472,69	469,04

Mājsaimniecības tips	Mājsaimniecības sastāvs					MRI budžets mājsaimniecībai			MRI budžets uz cilvēku		
	D	P	B1	B2	B3	Rīga	Cita pilsēta	Lauki	Rīga	Cita pilsēta	Lauki
Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	1		1	1		1463,56	1525,11	1495,53	487,85	508,37	498,51
		1	1	1		1480,89	1542,44	1512,86	493,63	514,15	504,29
	2		1	1		1789,26	1850,81	1821,23	447,32	462,70	455,31
	1	1	1	1		1806,60	1868,15	1838,57	451,65	467,04	459,64
		2	1	1		1823,94	1885,49	1855,91	455,99	471,37	463,98
	3		1	1		2114,97	2176,52	2146,94	422,99	435,30	429,39
	2	1	1	1		2132,30	2193,85	2164,27	426,46	438,77	432,85
	1	2	1	1		2149,64	2211,19	2181,61	429,93	442,24	436,32
		3	1	1		2166,98	2228,53	2198,95	433,40	445,71	439,79
	1		1		1	1511,06	1572,61	1543,03	503,69	524,20	514,34
		1	1		1	1528,39	1589,94	1560,36	509,46	529,98	520,12
	2		1		1	1836,76	1898,31	1868,73	459,19	474,58	467,18
	1	1	1		1	1854,10	1915,65	1886,07	463,53	478,91	471,52
		2	1		1	1871,44	1932,99	1903,41	467,86	483,25	475,85
	3		1		1	2162,47	2224,02	2194,44	432,49	444,80	438,89
	2	1	1		1	2179,80	2241,35	2211,77	435,96	448,27	442,35
	1	2	1		1	2197,14	2258,69	2229,11	439,43	451,74	445,82
		3	1		1	2214,48	2276,03	2246,45	442,90	455,21	449,29
	1			1	1	1577,57	1639,12	1609,54	525,86	546,37	536,51
		1		1	1	1594,90	1656,45	1626,87	531,63	552,15	542,29
	2			1	1	1903,27	1964,82	1935,24	475,82	491,21	483,81
	1	1		1	1	1920,61	1982,16	1952,58	480,15	495,54	488,15
		2		1	1	1937,95	1999,50	1969,92	484,49	499,88	492,48
	3			1	1	2228,98	2290,53	2260,95	445,80	458,11	452,19
	2	1		1	1	2246,31	2307,86	2278,28	449,26	461,57	455,66
	1	2		1	1	2263,65	2325,20	2295,62	452,73	465,04	459,12
		3		1	1	2280,99	2342,54	2312,96	456,20	468,51	462,59
	1		2	1		1663,09	1724,64	1695,06	415,77	431,16	423,77
		1	2	1		1680,43	1741,98	1712,40	420,11	435,50	428,10
	2		2	1		1988,79	2050,34	2020,76	397,76	410,07	404,15
	1	1	2	1		2006,13	2067,68	2038,10	401,23	413,54	407,62
		2	2	1		2023,47	2085,02	2055,44	404,69	417,00	411,09
	3		2	1		2314,50	2376,05	2346,47	385,75	396,01	391,08
	2	1	2	1		2331,84	2393,39	2363,81	388,64	398,90	393,97
	1	2	2	1		2349,17	2410,72	2381,14	391,53	401,79	396,86
		3	2	1		2366,51	2428,06	2398,48	394,42	404,68	399,75
	1		1	2		1729,60	1791,15	1761,57	432,40	447,79	440,39
		1	1	2		1746,94	1808,49	1778,91	436,74	452,12	444,73

Mājsaimniecības tips	Mājsaimniecības sastāvs					MRI budžets mājsaimniecībai			MRI budžets uz cilvēku		
	D	P	B1	B2	B3	Rīga	Cita pilsēta	Lauki	Rīga	Cita pilsēta	Lauki
	2		1	2		2055,30	2116,85	2087,27	411,06	423,37	417,45
	1	1	1	2		2072,64	2134,19	2104,61	414,53	426,84	420,92
		2	1	2		2089,98	2151,53	2121,95	418,00	430,31	424,39
	3		1	2		2381,01	2442,56	2412,98	396,84	407,09	402,16
	2	1	1	2		2398,35	2459,90	2430,32	399,73	409,98	405,05
	1	2	1	2		2415,68	2477,23	2447,65	402,61	412,87	407,94
		3	1	2		2433,02	2494,57	2464,99	405,50	415,76	410,83
	1		1	1	1	1777,10	1838,65	1809,07	444,28	459,66	452,27
		1	1	1	1	1794,44	1855,99	1826,41	448,61	464,00	456,60
	2		1	1	1	2102,80	2164,35	2134,77	420,56	432,87	426,95
	1	1	1	1	1	2120,14	2181,69	2152,11	424,03	436,34	430,42
		2	1	1	1	2137,48	2199,03	2169,45	427,50	439,81	433,89
	3		1	1	1	2428,51	2490,06	2460,48	404,75	415,01	410,08
	2	1	1	1	1	2445,85	2507,40	2477,82	407,64	417,90	412,97
	1	2	1	1	1	2463,18	2524,73	2495,15	410,53	420,79	415,86
		3	1	1	1	2480,52	2542,07	2512,49	413,42	423,68	418,75
	1			2	1	1843,61	1905,16	1875,58	460,90	476,29	468,90
		1		2	1	1860,95	1922,50	1892,92	465,24	480,63	473,23
	2			2	1	2169,31	2230,86	2201,28	433,86	446,17	440,26
	1	1		2	1	2186,65	2248,20	2218,62	437,33	449,64	443,72
		2		2	1	2203,99	2265,54	2235,96	440,80	453,11	447,19
	3			2	1	2495,02	2556,57	2526,99	415,84	426,10	421,17
	2	1		2	1	2512,36	2573,91	2544,33	418,73	428,99	424,06
	1	2		2	1	2529,69	2591,24	2561,66	421,62	431,87	426,94
		3		2	1	2547,03	2608,58	2579,00	424,51	434,76	429,83
	1			1	2	1891,11	1952,66	1923,08	472,78	488,17	480,77
		1		1	2	1908,45	1970,00	1940,42	477,11	492,50	485,11
	2			1	2	2216,81	2278,36	2248,78	443,36	455,67	449,76
	1	1		1	2	2234,15	2295,70	2266,12	446,83	459,14	453,22
		2		1	2	2251,49	2313,04	2283,46	450,30	462,61	456,69
	3			1	2	2542,52	2604,07	2574,49	423,75	434,01	429,08
	2	1		1	2	2559,86	2621,41	2591,83	426,64	436,90	431,97
	1	2		1	2	2577,19	2638,74	2609,16	429,53	439,79	434,86
		3		1	2	2594,53	2656,08	2626,50	432,42	442,68	437,75
	1		1		2	1824,60	1886,15	1856,57	456,15	471,54	464,14
		1	1		2	1841,94	1903,49	1873,91	460,49	475,87	468,48
	2		1		2	2150,30	2211,85	2182,27	430,06	442,37	436,45
	1	1	1		2	2167,64	2229,19	2199,61	433,53	445,84	439,92

Mājsaimniecības tips	Mājsaimniecības sastāvs					MRI budžets mājsaimniecībai			MRI budžets uz cilvēku		
	D	P	B1	B2	B3	Rīga	Cita pilsēta	Lauki	Rīga	Cita pilsēta	Lauki
		2	1		2	2184,98	2246,53	2216,95	437,00	449,31	443,39
	3		1		2	2476,01	2537,56	2507,98	412,67	422,93	418,00
	2	1	1		2	2493,35	2554,90	2525,32	415,56	425,82	420,89
	1	2	1		2	2510,68	2572,23	2542,65	418,45	428,71	423,78
		3	1		2	2528,02	2589,57	2559,99	421,34	431,60	426,67
	1		2		1	1710,59	1772,14	1742,56	427,65	443,04	435,64
		1	2		1	1727,93	1789,48	1759,90	431,98	447,37	439,98
	2		2		1	2036,29	2097,84	2068,26	407,26	419,57	413,65
	1	1	2		1	2053,63	2115,18	2085,60	410,73	423,04	417,12
		2	2		1	2070,97	2132,52	2102,94	414,19	426,50	420,59
	3		2		1	2362,00	2423,55	2393,97	393,67	403,93	399,00
	2	1	2		1	2379,34	2440,89	2411,31	396,56	406,82	401,89
	1	2	2		1	2396,67	2458,22	2428,64	399,45	409,70	404,77
		3	2		1	2414,01	2475,56	2445,98	402,34	412,59	407,66

Vidējais Latvijas MRI budžets nav noteikts, jo šī summa būtu statistiska abstrakcija, kas neatspoguļotu vairuma Latvijas mājsaimniecību vajadzības – MRI budžeti uz cilvēku dažādiem mājsaimniecību tipiem dažādās dzīvesvietās var atšķirties vairāk nekā par EUR 200 mēnesī.

Tomēr aptaujas datu kopā var salīdzinoši precīzi noteikt, kādai sabiedrības daļai ienākumi ir zem tās robežas, kas aprēķināta kā iztikas minimums katras attiecīgās mājsaimniecības gadījumā (ņemot vērā gan mājsaimniecību tipu, gan dzīvesvietu, gan personu skaitu) – tie ir 43% mājsaimniecību (jeb 71% no trīs zemāko ienākumu kvintiļu mājsaimniecībām). Tas ir par 1 procentpunktu vairāk, nekā 2020.gadā.

Ir svarīgi vēlreiz uzsvērt, ka tas neliecina, ka visas šīs mājsaimniecības dzīvotu absolūtā nabadzībā. Tas liecina, ka šīs mājsaimniecības dzīvo zem tā izdevumu standarta, kāds Latvijas sabiedrībā ir šobrīd pieņemts. Standartam paaugstinoties, īpatsvars var arī nemainīties vai pat pieaugt – tas vairāk ir atkarīgs no sabiedrībā pastāvošās nevienlīdzības un patēriņa standarta nekā no objektīvām iespējām apmierināt pamatvajadzības.

KONSTATĒTAIS PAR PATĒRIŅA MODEĻIEM UN TENDENCĒM

Lai precīzāk uztvertu to, kāds šobrīd ir tipisks patēriņš trīs zemākajās iedzīvotāju ienākumu kvintilēs un kā mainīties pārtikas patēriņš, tika veikta aptaujas rezultātu papildus analīze, kas atspoguļota šajā nodaļā. Tie palīdz saprast prioritātes, “galu savilkšanas” metodes, kā arī riskus, ko ietaupīšana uz kādām patēriņa komponentēm ietver.

TIPISKIE PATĒRIŅA MODEĻI

Lai identificētu tipiskos patēriņa modeļus, tika veikta šāda datu transformācija:

- datu kopā katrai mājsaimniecībai katrā izdevumu kategorijā tika iekļauta tā izdevumu summa, kāda tai uz vienu personu ir attiecināma MRI budžetā. Tātad pēc būtības tas nozīmē grupai aprēķināto (visiem vienādu) vērtību piešķiršanu katrai mājsaimniecībai, kas grupai pieder, dalot to ar konkrētās mājsaimniecības locekļu skaitu. Šādas transformācijas bija nepieciešamas, lai katrai mājsaimniecībai katrā izdevumu kategorijā būtu vērtība (tā varēja būt 0), nevis atbilde “grūti pateikt”;
- izņēmums bija izdevumi pārtikai, kur MRI budžeta aprēķinā aptaujas dati netiek izmantoti. Šajā gadījumā tika izmantotas konkrēto mājsaimniecību nosaukto vērtību (cik viņi tērē pārtikai) dalījums ar mājsaimniecības locekļu skaitu. Tajos atsevišķajos gadījumos, kad respondenti pārtikai tērējamo summu nebija nosaukuši, tika piešķirta vidējā vērtība no attiecīgā mājsaimniecību tipa;
- tās izdevumu kategorijas, kas MRI budžetā nav iekļautas (ārvalstu ceļojumi, azartspēles u.tml.) šajā analīzē netika iekļautas.

Tādējādi tika iegūti 28 mainīgie (patēriņa kategorijas), kuras tika iekļautas faktoranalīzē. Faktoranalīzes uzdevums ir no lielāka mainīgo skaita identificēt nelielu skaitu nozīmīgāko mainīgo (šajā gadījumā tipisko patēriņa modeļu), kas precīzāk raksturo sniegto atbilžu loģiku.

Faktoranalīzes rezultātā²² tika identificēti 5 mainīgie (jeb faktori), kas kopumā skaidro 91,99% no visas analīzē iekļauto 28 mainīgo kopējās dispersijas. Tātad būtībā šie 5 patēriņa modeļi atstāj ārpusē ļoti nelielu patēriņa daļu, kas ir vismazāk tipiska trim zemākajām ienākumu kvintilēm. Katram no faktoriem tika piešķirts nosaukums, kas, mūsaprāt, visprecīzāk raksturo noteikto viedokļu kopumu. Analīzes rezultāti atspoguļoti 10.tabulā, identificējot, kādas izdevumu kategorijas pie konkrētā patēriņa modeļa ir vissvarīgākās, vismazāk svarīgās, kā arī kādiem mājsaimniecību tipiem šis modelis visvairāk raksturīgs. Tabulā no faktoranalīzes iegūtie skaitļi aizvietoti ar kategoriju apzīmējumiem “Ļoti svarīgi”, “Svarīgi”, “Mazsvarīgi” un “Nesvarīgi” (tās ailes, kur vērtības ir vidējas, atstātas tukšas), kā arī izmantots graduāls krāsu tonējums, kur visi svarīgākie izdevumi iekrāsoti zaļā krāsā, nesvarīgie sarkanā, bet pārējie – ar pārejas toniem no zaļā uz sarkano. Tāpat tabulā atspoguļota katra faktora skaidrotā dispersijas daļa, kas liecina par to, cik šāds modelis ir tipisks.

²² Metode – galveno komponentu analīze. Rotācijas metode – Varimax ar Kaizera normalizāciju (8 iterācijas).

10.tabula. Faktoranalīzes rezultātā iegūto patēriņa modeļu raksturojums

Patēriņa modeļa (faktora) apzīmējums		Aktīvais modelis	Savrupnieka modelis	Diversificētais modelis	Ikdienišķais modelis	Ierobežotais modelis
Dispersijas daļa, ko faktors skaidro		29,01%	23,36%	22,21%	10,60%	6,80%
Kādām māsaimniecību kategorijām visvairāk raksturīgs		- Darbspējīgie - Nav Rīgā - Kredīti un uzkrājumi sabalansēti	- Viens cilvēks - Pilsētā	3 cilvēki no dažādām paaudzēm (t.sk.2 sievietes) - Ir uzkrājumi	- Darbspējīgie 3.kvintile - Valoda – krievu - Rīgā	4-5 cilvēki - Ir parādi - Valoda – krievu - Rīgā
Izdevumu kategoriju nozīmīgums katrā no patēriņa modeļiem	Mobilā telefona rēķina apmaksa	Ļoti svarīgi				
	Mobilo vai stacionāro tālrunu iegāde vai remonts	Ļoti svarīgi	Mazsvarīgi	Svarīgi	Mazsvarīgi	
	Mācību maksa augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem	Ļoti svarīgi		Svarīgi	Mazsvarīgi	
	Apģērbs un apavi, kā arī somas	Ļoti svarīgi	Mazsvarīgi	Svarīgi		
	Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi	Ļoti svarīgi	Mazsvarīgi	Svarīgi	Mazsvarīgi	
	Bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumi	Ļoti svarīgi		Svarīgi	Nesvarīgi	Svarīgi
	Personiskās higiēnas elektroierīču, rokas pulksteņu, juvelierizstrādājumu, bižutērijas iegāde vai remonts	Ļoti svarīgi	Mazsvarīgi	Svarīgi	Mazsvarīgi	
	Remonts, kas veikts servisā, tehniskā apskate, auto transporta līdzekļa vadīšanas kursi	Ļoti svarīgi		Ļoti svarīgi		Svarīgi
	Personiskā transporta līdzekļi	Svarīgi		Svarīgi	Ļoti svarīgi	
	Datoru un to aprīkojumu iegāde un remonts, kā arī programmatūra	Svarīgi		Ļoti svarīgi		
	Tūrisma braucieni pa Latviju, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumi Latvijā	Svarīgi	Svarīgi	Ļoti svarīgi		
	Personiskā transporta uzturēšana	Svarīgi		Ļoti svarīgi		Svarīgi
	Grāmatu iegāde	Svarīgi	Ļoti svarīgi			
	Pasta un citi sūtījumi		Svarīgi	Ļoti svarīgi		
	Dažādas administratīvās izmaksas, sodu un alimentu nomaksa			Ļoti svarīgi		
	Skaistumkopšanas preces un pakalpojumi, kā arī higiēnas preces		Nesvarīgi	Ļoti svarīgi		
	Sabiedriskais transports			Svarīgi	Ļoti svarīgi	
	Televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobbija inventāru un līdzīgu preču iegāde vai remonts		Mazsvarīgi	Ļoti svarīgi	Svarīgi	Mazsvarīgi
	Kultūra un sports		Svarīgi		Svarīgi	Svarīgi
	Pārtika mēnesī uz cilvēku (pēc deklarētā)				Svarīgi	
	Mājokļa remonts vai nelieli remonta pakalpojumi	Mazsvarīgi				Nesvarīgi
	Mēbeļu un māsaimniecības ierīču iegāde vai remonts, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegāde	Mazsvarīgi	Ļoti svarīgi			
	Mājokļa īre un komunālie pakalpojumi	Mazsvarīgi	Ļoti svarīgi		Svarīgi	Svarīgi
	Nelielas saimniecības preces	Mazsvarīgi	Ļoti svarīgi			
	Dažādas vajadzības	Mazsvarīgi	Ļoti svarīgi			
	Sociālā aprūpe vai arī palīdzība mājas darbos, aukļu pakalpojumi	Nesvarīgi	Svarīgi			
	Zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi	Nesvarīgi				
	Zāles, ārstu apmeklējumi	Nesvarīgi				

Īsumā raksturosim katru no šiem patēriņa modeļiem (faktoriem):

- **Aktīvais modelis** – šis mājsaimniecības dzīvo aktīvu dzīvi. Tiek izmantotas preces un pakalpojumi, kas aktīviem cilvēkiem mūsdienās nepieciešami – telefons, apģērbs, personiskais transports, dators u.c. Nav tipiska ilgtermiņa domāšana – maz tērē mājokļa labiekārtošanai. Šīm mājsaimniecībām nav nepieciešama sociālā aprūpe, tās minimāli tērē naudu medicīnas precēm un pakalpojumiem. Parasti nedzīvo Rīgā, visdrīzāk – laukos. Tipiski šajās mājsaimniecībās var būt un var nebūt bērni, taču nav pensionāru. Tās kopumā naudu neuzkrāj, bet tērē visam nepieciešamajam, lai varētu nodrošināt aktīvu dzīvi, tai pat laikā nav arī nozīmīgu parādu.
- **Savrupnieka modelis** – tipiski viena cilvēka mājsaimniecības pilsētās. Var būt gan darbspējīgais (visticamāk ne jauniešs), gan pensionārs. Līdzekļi tiek tērēti sava mājokļa funkcionēšanai un labiekārtošanai, dažādiem maziem “prieciņiem”, kas mēdz būt nemateriāla rakstura (piemēram grāmatām, kultūras pasākumi), nevis materiāla – skaistumkopšana un citi materiāla rakstura “prieciņi” (apģērbi un apavi, moblais tālrunis, juvelierizstrādājumi u.tml.) šādam patēriņa modelim ir neraksturīgi.
- **Diversificētais modelis** – tas raksturīgs mājsaimniecībām, kurās ir trīs dažādu paaudžu pārstāvji, turklāt visbiežāk tie ir trīs cilvēki, no kuriem divas ir sievietes. Tā kā katrai paaudzei ir raksturīgas atšķirīgas patēriņa vajadzības, mājsaimniecībā nākas izdevumus diversificēt, lai apmierinātu visas. Līdz ar to ir daudz svarīgu vajadzību, bet nevienas – kas būtu identificējama kā mazsvarīga vai nesvarīga. Visvairāk ietaupīts tiek uz zālēm, ārstu apmeklējumiem, mājokļa uzturēšanu, tomēr arī šīs vajadzības klasificējamas kā vidēji svarīgas. Pie šī modeļa biežāk, nekā pie citiem, mājsaimniecībām ir uzkrājumi.
- **Ikdienišķais modelis** – orientēts uz ikdienas dzīvi, apmierinot pamata vajadzības – transportu, mājokļa izmaksas, pārtiku, kultūru un sportu, medicīniskās vajadzības. Tas biežāk raksturīgs krievvalodīgām mājsaimniecībām Rīgā, mazliet pārtikušākām (drīzāk 3.kvintile, nekā divas zemākās). Šajās mājsaimniecībās tipiski nav bērnu, jauniešu, bet ir divi vai viens pusmūža vecuma darbspējīgais (var būt arī viens pensionārs). Līdz ar to nav bērnuudārzu un izglītības izdevumu, relatīvi maz tiek tērēts modernajām tehnoloģijām, kā arī sabiedriskajai ēdināšanai.
- **Ierobežotais modelis** – šim modelim raksturīgas lielākas finanšu grūtības, salīdzinot ar pārējiem. Biežāk nekā citos gadījumos norādīts, ka ir parādi. Tā kā modelis raksturīgs lielām mājsaimniecībām (4-5 cilvēki) ar bērniem (drīzāk diviem vai vairākiem, nekā vienu), grūti izvirzīt citas prioritātes, izņemot bērnu vajadzības – kultūru un sportu, izdevumus, kas saistīti ar izglītību, transporta izdevumus. Izteikti reti šīs mājsaimniecības spēj apmierināt mājokļa remonta vajadzības. Modelis raksturīgāks krievvalodīgām mājsaimniecībām Rīgā.

Protams, vairums mājsaimniecību pilnībā neatbilst nevienam no šeit aprakstītajiem modeļiem, tomēr kāds no tiem ir vairāk atbilstošs. Piedāvātā patēriņa tipoloģija pie vēlmes labāk saprast to, kā Latvijas iedzīvotāji pārvalda savus izdevumus, būtu pētāma ar kvalitatīvajām metodēm.

IZMAIŅAS PĀRTIKAS PATĒRINĀ

Ņemot vērā ievērojamo pārtikas cenu pieaugumu kopš 2020.gada, atsevišķi tika veikta analīze, kā mainījusies situācija ar pārtikas iegādei tērētajiem līdzekļiem, kā paraugu ņemot aprēķinātās MRI budžeta pārtikas groza vērtības.

Šai nolūkā 2020. un 2024.gada datu kopās katrai mājsaimniecībai tika pievienots mainīgais ar to pārtikas izdevumu summu uz cilvēku, kāda šādā mājsaimniecībā būtu nepieciešama saskaņā ar aprēķinātajām pārtikas groza vērtībām. Pēc tam tika aprēķināta starpība starp šo vērtību un to pārtikas patēriņu uz cilvēku, kādu konkrētā mājsaimniecība deklarēja. Iegūtās starpības tika sadalītas piecos intervālos atkarībā no tā, kādas bija to atšķirības no pārtikas groza etalona:

- tērē vairāk par 51 procentu zem noteiktās etalona vērtības uz cilvēku;
- tērē 31-50 procentus zem noteiktās etalona vērtības uz cilvēku;
- tērē 11-30 procentus zem noteiktās etalona vērtības uz cilvēku;
- tērē summu, kas ir ± 10 procentu intervālā no noteiktās etalona vērtības uz cilvēku;
- tērē summu, kas ir par 10 vai vairāk procentiem augstāka, nekā noteiktā etalona vērtība uz cilvēku.

Rezultāts atspoguļots 5.attēlā. Varam novērot, ka kopumā tā summa, ko respondenti nosauc, nedaudz pietuvojusies pārtikas grozā iekļautajai – no 30% uz 22% samazinājies to respondentu īpatsvars, kas nosaucis par 31-50 procentiem zemāku summu, attiecīgi pieaugot to trīs grupu īpatsvaram, kas nosauc augstākas summas.

Tomēr, apskatot atsevišķas respondentu grupas – kvintiles un mājsaimniecību tipus – varam novērot mazāk viennozīmīgas izmaiņas. Konstatējam gan tādas grupas, kuru pārtikai tērētā summa pietuvojusies pārtikas grozā noteiktajai, gan tādas, kur attālinājusies, gan arī tādas, kur izmaiņas ir neviennozīmīgas (piemēram, notikusi polarizācija – šādu izmaiņu veidu aritmētiskā vidējā aprēķināšana varētu absorbēt, kamēr, rezultātus atspoguļojot šādi, tendenču neviennozīmīgums kļūst pamanāms).

Kvintīļu griezumā konstatējams, ka pirmajā un trešajā nosauktā summa kļuvusi tuvāka MRI budžetā paredzētajai. Savukārt otrajā kvintīlē notikušās izmaiņas ir neviennozīmīgas (kas acīmredzot saistīts ar to, ka tajā ietilpst dažāda tipa mājsaimniecības) – ievērojami – no 18% līdz 27% pieaudzis to otrās kvintiles respondentu īpatsvars, kas pārtikai tērē summu, kas ir par vairāk nekā 51 procentu zem pārtikas grozā paredzētās, tomēr vienlaikus pieaudzis arī to trīs grupu īpatsvars, kas nosauc tuvākas summas MRI budžetā noteiktajām.

Mājsaimniecību tipu gadījumā var konstatēt šādas tendences:

- mājsaimniecībās ar bērniem kopumā pārtikai tērētās summas attiecība pret MRI budžetā noteikto pazeminājusies (īpaši tas attiecas uz mājsaimniecībām ar diviem un vairāk bērniem);
- mājsaimniecībās, kurās ir pensionāri, kopumā pārtikai tērētās summas attiecība pret MRI budžetā noteikto paaugstinājusies (īpaši tas attiecas uz viena pensionāra mājsaimniecībām);

5.attēls. Pārtikai tērētā summa (saskaņā ar deklarēto) pret MRI budžeta pārtikas grozā noteikto summu, salīdzinot 2020. un 2024.gada situāciju

- divu darbaspējīgo mājsaimniecībās kopumā pārtikai tērētās summas attiecība pret MRI budžetā noteikto būtiski pazeminājusies;
- viena darbaspējīgo mājsaimniecībās novērojama vērtējumu polarizācija, samazinoties vidējās grupas (“tērē par 11-30 procentiem mazāk”) īpatsvaram.

Konstatētajām atšķirībām nav iespējams piedāvāt vienkāršus skaidrojumus. Jau tas, ka atsevišķu grupu iekšienē novērojama polarizācija, liecina par dažādu – pretēji vērstu tendenču – mijiedarbību.

Turklāt, šos datus interpretējot, jāņem vērā dažādi blakus faktori, kas to varēja ietekmēt, piemēram:

- tas, ka 2020.gadā pētījuma lauka darbs notika COVID-19 noteikto pandēmijas ierobežojumu apstākļos, kas varēja ietekmēt to, kā dažādas sabiedrības grupas tērēja naudu pārtikai;
- tas, ka daļa no aptaujas mērķgrupas saņem palīdzību pārtikas veidā kā trūcīgas vai maznodrošinātas personas, maznodrošinātajiem šī palīdzība tika pārtraukta 2025.gadā, bet aptauja notika 2025.gada pašā sākumā;
- tas, ka pārtikas iegādei tērētās summas faktiski var būt augstākas, jo, neveicot detalizētu uzskaiti, ir grūtāk precīzi aplēst tādu izdevumu kategoriju apjomu, kas sastāv no daudziem atsevišķiem pirkumiem, salīdzinot ar izdevumiem, kur ir lieli, vienreizēji pirkumi – šādos gadījumos, kā rāda prakse, respondenti parasti nosauc mazākās summas par faktiskajām;
- tas, ka iegūtie dati un izmaiņas tajos ir konkrēti “momentuzņēmumi” aptaujas brīdī – tie var sevī ietvert nozīmīgākas tendences, kas izriet no nozīmīgākiem procesiem, kas apskatāmajā laika periodā notikušas, bet var tās arī neietvert, tā vietā fiksējot nenozīmīgas nianšes, kuras, aptaujas veicot dažus mēnešus agrāk vai vēlāk, vispār nebūtu fiksētas.

Taču tas nemaina būtiskāko secinājumu – tikai neliela daļa no 1.-3.ienākumu kvintilei piedarošajām mājsaimniecībām pārtikai tērē pietiekamus līdzekļus, lai spētu iegūt pilnvērtīgu un sabalansētu uzturu. Tikai 21% 2020.gadā un 25% 2024.gadā apgalvo, ka pārtikas iegādei atvēlējuši summu, kas ne vairāk kā par 10 procentiem ir zem MRI budžeta pārtikas grozā noteiktās summas.

MRI BUDŽETA RĀDĪTĀJU METODOLOĢISKĀS SALĪDZINĀŠANAS IESPĒJAS AR CITIEM RĀDĪTĀJIEM

Citus monetārās nabadzības un iedzīvotāju ienākumus raksturojošos rādītājus, ko iespējams izmantot sociālās politikas izstrādei un uzraudzībai, pētnieki nosacīti iedala trīs grupās, no kurām katrā ietilpst divi indikatori:

- izklīdes indeksi – **Džini koeficients** un **S80/S20 ienākumu kvintīļu attiecību indekss**;
- materiālās nenodrošinātības indeksi – **iedzīvotāju materiālās nenodrošinātības indekss** un **iedzīvotāju dziļas materiālās nenodrošinātības indekss**;
- nabadzības riska rādītāji – **nabadzības riska sliekšnis** un **minimālo ienākumu līmenis**.

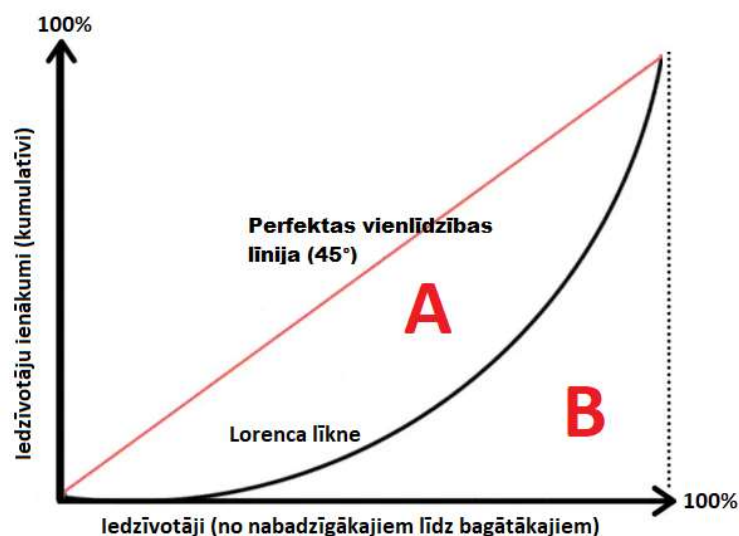
DŽINI KOEFICIENTS

Džini koeficients balstās itāļu statistiķa Korādo Džini 1912.gadā izstrādātajā metodikā. Tās atskaites punkts ir perfekta vienlīdzības līnija, kas veidotos, ja visiem sabiedrības locekļiem būtu vienādi ienākumi (skatīt 6.attēlu). Tiek mērīts faktiskais ienākumu sadalījums sabiedrībā (ranžējot visus²³ no nabadzīgākajiem līdz bagātākajiem), tas atspoguļots Lorenca līknes veidā, bet pēc tam tiek aprēķināta attiecība starp diviem laukumiem, dalot laukumu A ar A+B summāro laukumu. Tādējādi, ja ienākumi sabiedrībā sadalītos pilnīgi vienlīdzīgi, A laukuma vērtība būtu 0, šādi iegūstot Džini koeficienta vērtību 0. Savukārt, ja visi ienākumi būtu vienam sabiedrības loceklim, A laukums sakristu ar A+B laukumu un Džini koeficienta vērtība būtu 1. Praksē tiek izmantots indekss, kur koeficienta vērtība tiek reizināta ar 100, tādējādi rezultāts būs nevis skalā no 0 līdz 1, bet skalā no 0 līdz 100, kur 0 nozīmē absolūtu vienlīdzību, bet 100 – absolūtu nevienlīdzību. Praksē augstākā robeža ļoti retos gadījumos var pārsniegt 70, bet zemākā – noslīdēt zem 20.

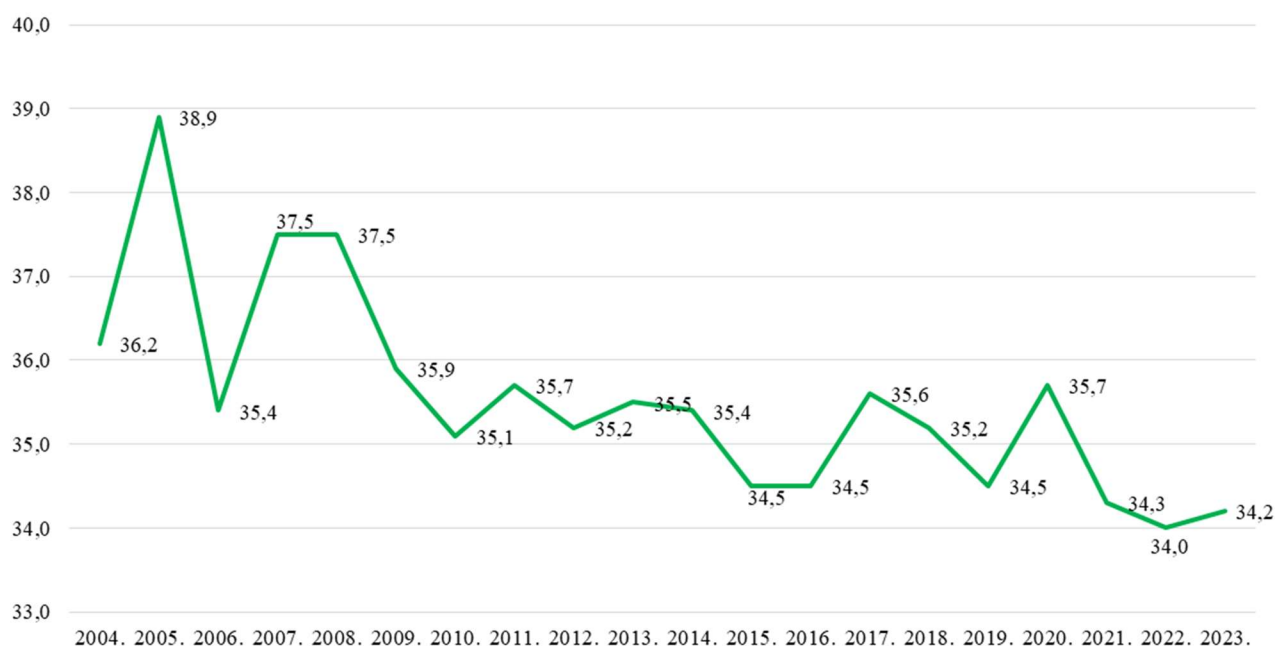
Tātad Džini koeficients balstās pieņēmumā, ka sabiedrībai būtu jātiecas uz pilnīgu vienlīdzīgu ienākumu sadalījumu, kas var neatbilst konkrētās sabiedrības izpratnei par taisnīgu ienākumu sadalījumu. Tāpat rezultātu var būtiski ietekmēt nelielas nobīdes iegūtajos datos, kas ir neizbēgamas, ja izmanto izlases metodi.

²³ Praksē tas nav iespējams – tiek ranžēti vai nu kādas aptaujas respondenti vai veselas grupas. Tas arī var būt Džini koeficienta neprecizitāšu pamatā – ja grupu ir maz, veidojas nevis līkne, bet “trepjveida” konstrukcija, kas var ietekmēt aprēķināto rezultātu.

6.attēls. Džini koeficienta aprēķina pamatā izmantotais grafiks²⁴

7.attēls. Džini koeficienta vērtību izmaiņas Latvijā laikā no 2004.līdz 2023.gadam²⁵

Latvijā Džini koeficienta vērtības aprēķina Centrālā statistiskās pārvalde no apsekojuma “Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem” (EU-SILC) datiem. Tas ir paneļveida apsekojums ar rotējošu izlases modeli, gadā iegūstot derīgas anketas no aptuveni 6 tūkstošiem mājsaimniecību.

Kā var novērot 7.attēlā, ar Džini koeficienta palīdzību var sekot plašāka mēroga procesiem (kā izmaiņas desmitgadēs) – līkne uzskatāmi parāda nevienlīdzības kritumu Latvijas sabiedrībā

²⁴ Modificēts pēc “The Gini Coefficient: Definition, How to Calculate & Formula”. <https://boycewire.com/what-is-the-gini-coefficient>

²⁵ Sagatavots pēc CSP datu tabulas NNI030. Džini koeficients.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNI/NNI030

laikā no 2004. līdz 2023.gadam. Tāpat tas var kalpot salīdzinājumam ar citām valstīm, taču šis salīdzinājums balstās pieņēmumā, kā visās šajās valstīs vienlīdzīgs ienākumus sadalījums ir vienlīdz būtisks sabiedrības locekļu vērtību sistēmā.

Taču īstermiņa procesu novērošanu būtiski var ietekmēt datu precizitāte – arī tas ir redzams 7.attēlā – novērojumos, kas veikti no 2004.līdz 2007.gadam, rezultātu fluktuācijas ir pārāk būtiskas, lai varētu liecināt par reāliem procesiem sabiedrībā. Ja faktiskā “izmantojamā” skalas daļa Latvijā laikā starp 2004. un 2023.gadu ir no 34 līdz 39, bet nelielas nobīdes iegūtajos rezultātos var dot atšķirības par 2-3 punktiem, tad šāda rādītāja izmantošanas pievienotā vērtība īstermiņa novērojumiem ir apšaubāma. Lai arī kopumā ar šobrīd izmantoto izlasi parasti pietiek, lai iegūtu precīzus datus ne tikai par Latviju, bet arī reģionu līmenī, atsevišķos gadījumos reģionu līmenī tomēr ir novērojamas nejaušas fluktuācijas (vienā apsekojuma gadā rādītājs pēkšņi pieaug vai samazinās, nākamajā gadā atgriežoties iepriekšējā līmenī²⁶), bet izlasi palielināt vēl vairāk būtu nesamērīgi dārgi.

Tomēr koeficienta pieaugumam 2020.gadā, kad tas ir augstāks, salīdzinot gan ar 2019., gan ar 2021.gadu visticamāk ir loģisks skaidrojums – ierobežojumi, kas saistīti ar COVID-19 pandēmiju, kas objektīvi varēja paaugstināt nevienlīdzību sabiedrībā.

Taču pilnīgi droši šis rādītājs ir noderīgs vienīgi ilgtermiņa procesu novērošanai, kā arī salīdzinājumiem ar citām valstīm. Citi ilgtermiņa novērojumi valsts iekšienē, izņemot teritoriālos, gan tehniski ir iespējami, taču ar apšaubāmu pielietojumu, pretējā gadījumā tie jau tiktu veikti (izņēmums varētu būt kādi specifiski pētījumi, piemēram, par to, kā mainās iekšējā nevienlīdzība Latvijas pensionāru starpā, tomēr tie, ja arī tiktu veikti, būtu vienreizēji).

Visbeidzot jānorāda, ka no Džini koeficienta nepastarpinātā veidā izdarīt secinājumus sociālās politikas līmenī nav iespējams – ja rādītājs ir pieaudzis vai krities, augtāks vai zemāks, jebkurā gadījumā nepieciešams izmantot citus rādītājus (piemēram, kādus citus no šeit aprakstītajiem), lai saprastu cēloņus un spriestu par to, kāpēc tā noticis. Turklāt tas būtu jāskatās Latvijas iedzīvotāju izpratnes par optimālo nevienlīdzību sabiedrībā kontekstā, nevis abstraktas pilnīgas vienlīdzības kontekstā. Par daļu cilvēku sabiedrībā pastāv viedoklis, ka viņi pie savas nabadzības “paši vainīgi, jo negrib strādāt”, par citu daļu – ka tie ir “zagļi, korumpanti” u.t.t., kas iedzīvojas uz pārējās sabiedrības rēķina. Tas, kurā vietā sabiedrība šobrīd saredz balansa punktu starp abām šīm galējībām, arī būtu daudz atbilstošāks atskaites punkts, lai mērītu, cik tālu Latvijas sabiedrības nevienlīdzība ir no optimālas,.

S80/S20 IENĀKUMU KVINTIĻU ATTIECĪBU INDEKSS

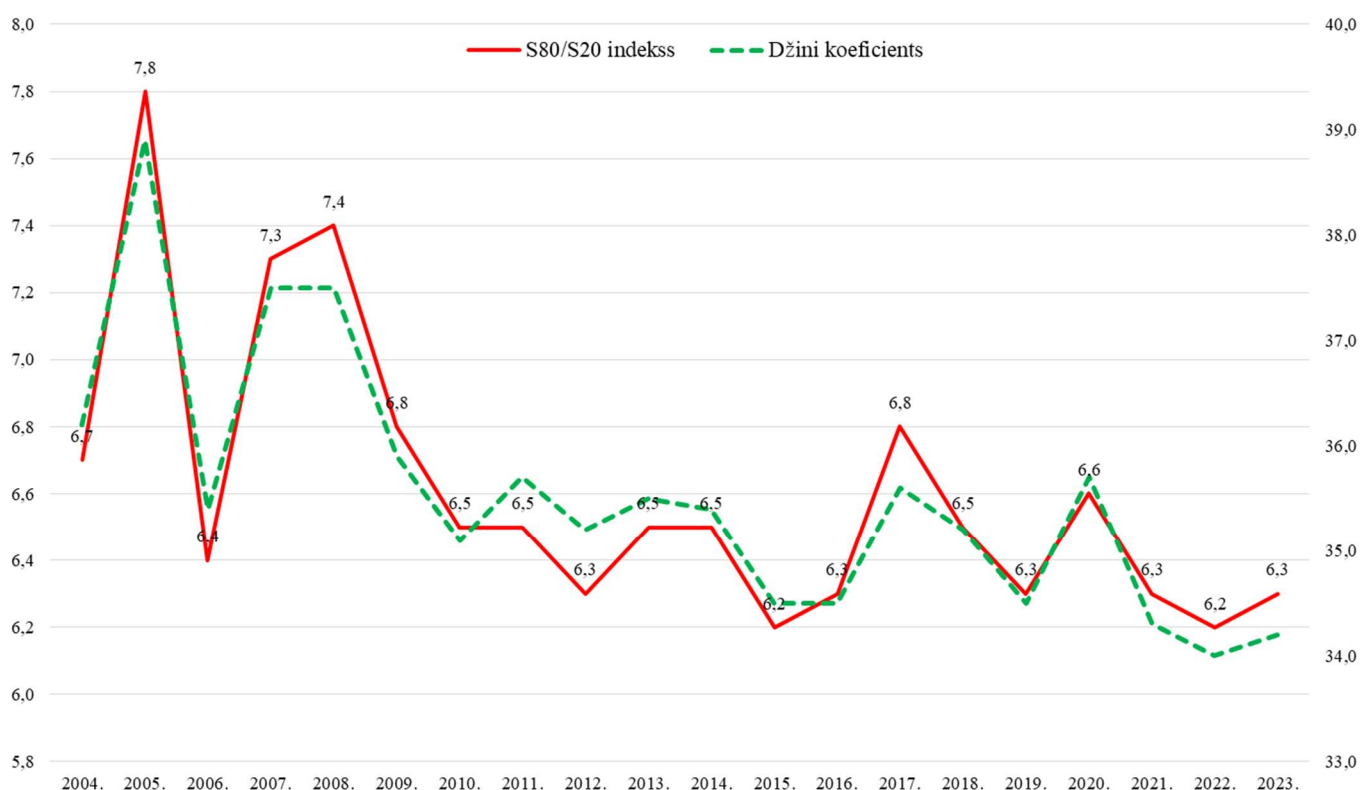
S80/S20 indekss ir salīdzinoši vienkāršs un ērts indekss, ko izmanto gan Eurostat, gan OECD. To aprēķina, izdalot ienākumu summu, ko saņem 20% iedzīvotāju ar augstākajiem ekvivalentajiem rīcībā esošajiem ienākumiem, ar to ienākumu summu, ko saņem 20% iedzīvotāju ar zemākajiem ekvivalentajiem rīcībā esošajiem ienākumiem. Atšķirībā no Džini

²⁶ Skatīt, piemēram, “Ikgadējs nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas rīcībpolitikas izvērtējums (tai skaitā padziļināts izvērtējums par valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējiem)”. Gala ziņojums. 2022. 23.lpp.

koeficienta tas akcentē uzmanību uz divām galējām ienākumu kvintilēm, neņemot vērā pārējās trīs. Praksē abiem šiem indeksiem būtu vienam otru jāpapildina – Džini koeficients neakcentē nevienu sabiedrības daļu, bet ietver kopējo nevienlīdzību (tātad pret situāciju, kad relatīvi neliela daļa sabiedrības būtu ļoti bagāta vai ļoti nabadzīga, tas būtu mazāk jūtīgs), kamēr S80/S20 indekss vērš uzmanību tieši uz galējiem gadījumiem (tādējādi, piemēram, sabiedrībā ar plašu vidusslāni, bet daļu izteikti nabadzīgo un izteikti bagāto, šis indekss varētu būt līdzīgs kā sabiedrībai, kur ir ap 80% nabadzīgu iedzīvotāju un neliela daļa bagāto). Līdz ar to abi šie indeksi ir jāvērtē viens otra kontekstā. Tomēr daļai sabiedrību, kurās nav specifisku nianšu, kas nozīmīgi atšķir nevienlīdzību sabiedrībā kopumā no nevienlīdzības abu galējo kvintīļu starpā, S80/S20 pievienotā vērtība pie tās informācijas, ko jau sniedz Džini koeficients, būs niecīga.

Tā tas kopumā ir arī Latvijas gadījumā (skatīt 8.attēlu). Varam novērot, ka kopumā abas līknes – gan S80/S20 indekss, gan Džini koeficients – viena otru dublē, ja salāgo to mērogus. Tomēr S80/S20 indekss ir nedaudz jūtīgāks pret notikušajām izmaiņām (vai mērījumu nobīdēm), kas visdrīzāk liecina, ka Latvijas sabiedrībā augstākā un zemākā kvintile ekonomiskās situācijas izmaiņas savos ienākumos parasti jūt izteiktāk, nekā trīs vidējās kvintīles.

8.attēls. S80/S20 ienākumu kvintīļu attiecību indeksa vērtību izmaiņas Latvijā laikā no 2004.līdz 2023.gadam, salīdzinot ar Džini koeficienta vērtību izmaiņām²⁷

Protams, interpretējot šos rezultātus, nedrīkst ignorēt, ka abiem indeksiem ir viens datu avots – apsekojums “Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem” (EU-

²⁷ Sagatavots pēc CSP datu tabulas NNI020. S80/S20 ienākumu kvintīļu attiecības indekss pēc vecuma, dzimuma un reģionos. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNI/NNI020 un CSP datu tabulas NNI030. Džini koeficients. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNI/NNI030

SILC). Līdz ar to, ja šajā datu avotā ir kādas mērījumu nobīdes, tās ar lielu varbūtību ietekmēs uzreiz abus rādītājus (izņemot, ja tās ir tieši vidējo ienākumu kvintīļu datos). Un tādējādi abus šos indeksus nav iespējams izmantot vienu otra pārbaudīšanai.

Izmantošanas iespējamība S80/S20 indeksam kopumā ir līdzīga kā Džini koeficientam (vērtēt ilgtermiņa tendences, salīdzināt valstis), taču ar piebildi, ka šos rādītājus būtu svarīgi vērtēt vienu otra kontekstā (optimāli – tā, kā 8.attēlā, savietojot datus no abiem avotiem un salāgojot mērogius).

Praksē tas nozīmētu apmēram šādu analīzi – S80/S20 indekss 2023.gadā ir līdzīgs kā ekonomiskās krīzes vienā no smagākajiem punktiem – 2012.gadā. Tomēr Džini koeficienta vērtības atšķiras par vienu punktu, un ir pamats uzskatīt, ka šīs atšķirības ir objektīvas. Tātad varam uzskatīt, ka 2023.gadā pastāvēja mazākas ienākumu atšķirības 2.-4.kvintīles starpā, salīdzinot ar 2012.gadu, respektīvi, nosacītais vidusslānis bija homogēnāks, kamēr 2012.gadā krīze sabiedrību pēc ienākumiem bija sašķēlusi būtiskāk.

IEDZĪVOTĀJU MATERIĀLĀS UN SOCIĀLĀS NENODROŠINĀTĪBAS INDEKSS UN DZIĻAS MATERIĀLĀS UN SOCIĀLĀS NENODROŠINĀTĪBAS INDEKSS

No 2005. līdz 2020.gadam tika aprēķināti iedzīvotāju materiālās nenodrošinātības un iedzīvotāju dziļas materiālās nenodrošinātības indeksi²⁸. No 2015.gada sākās pakāpeniska pāreja uz citu šo indeksu modifikāciju – materiālās un sociālās nenodrošinātības un dziļas materiālās un sociālās nenodrošinātības indeksiem²⁹. Atšķirība starp šiem indeksiem ir pazīmju kopumā un skaitā, ko ņem vērā. Tāpēc materiālās nenodrošinātības indeksi šeit netiks aplūkoti, jo tie vairs netiek aprēķināti, savukārt materiālās un sociālās nenodrošinātības indeksu gadījumā analīzei nav pieejami vecāki dati.

Indeksu aprēķinam apsekojuma “Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem” (EU-SILC) ietvaros tiek apkopota informācija par 13 indikatoriem – vai personas, kas ir 16 gadus vecas vai vecākas, naudas trūkuma dēļ nespēj:

- 1) segt komunālos maksājumus, īri vai atmaksāt kredītu;
- 2) finansiāli atļauties uzturēt mājokli siltu;
- 3) segt pēkšņus neparedzētus izdevumus no pašu līdzekļiem;
- 4) ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis (vai līdzvērtīgu veģetāro ēdienu) katru otro dienu;
- 5) katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām;
- 6) lietot savām vajadzībām vieglo auto;
- 7) savā mājoklī nomainīt nolietotās mēbeles pret jaunām;

²⁸ Skatīt CSP datu tabulu NNN130. Iedzīvotāju materiālās nenodrošinātības indekss

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNN/NNN130 un CSP datu tabulu

NNN140. Iedzīvotāju dziļa materiālā nenodrošinātība.

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNN/NNN140

²⁹ Skatīt CSP datu tabulu NNN180. Iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir pakļauti materiālai un sociālai nenodrošinātībai

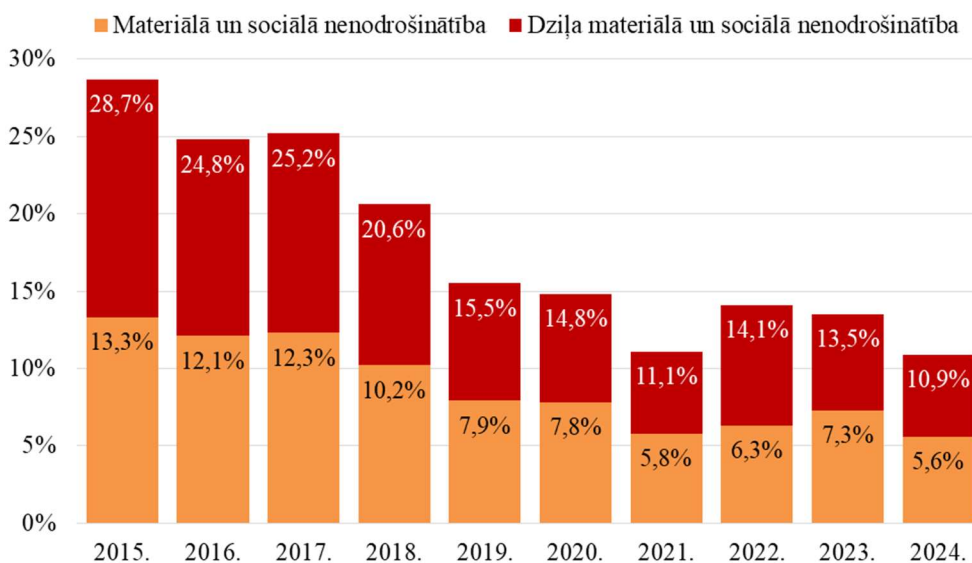
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNN/NNN180

- 8) savas novalkātās drēbes nomainīt pret jaunām (nevis lietotām);
- 9) nodrošināt sev divus apavu pārus, kas ir labā stāvoklī un piemēroti ikdienas aktivitātēm;
- 10) nelielu naudas summu tērēt tikai sev (kaut ko nopērkot vai darot priekš sevis);
- 11) regulāri piedalīties atpūtas aktivitātēs ārpus mājām, kas ir saistītas ar naudas izmaksām;
- 12) vismaz reizi mēnesī satikties ar draugiem/ ģimeni (radiem) uz kopīgu maltīti vai glāzi dzēriena;
- 13) savā mājoklī nodrošināt privātai lietošanai internetu, kad tas ir nepieciešams.

Tie iedzīvotāji, kuri izvēlējušies kā savai situācijai atbilstošus vismaz 5 no šiem indikatoriem, tiek uzskatīti par materiālai un sociālai nenodrošinātībai pakļautiem, bet tie, kuri vismaz 7 no šiem indikatoriem – par dziļai materiālai un sociālai nenodrošinātībai pakļautiem³⁰. Līdz ar to indeksu vērtības ir procentuālie rādītāji no kopējā 16 gadus veco un vecāko iedzīvotāju skaita, kas norādījuši, ka attiecīgo skaitu vajadzību finansiālu iemeslu dēļ apmierināt nespēj, bet dziļa materiālā un sociālā nenodrošinātība automātiski ietver materiālo un sociālo nenodrošinātību.

Situācijas izmaiņas no 2015. līdz 2024.gadam atspoguļotas 9.attēlā. Varam novērot, ka indeksu vērtības ir ar krītošu tendenci, kas kopumā liecina par vajadzību objektīvu apmierināšanu, tomēr vienlaikus tas arī mazina šo indeksu izmantošanas iespējas nemainītā veidā – sabiedrībā mainās tas, kas tiek uzskatīts par “normālu patēriņu”. No vienas šajā laika posmā ir pieaudzis labklājības līmenis, no otras – tehnoloģiskais progress izmainījis ikdienas paradumus. Tas kopumā mainījis izpratni par to, kādu vajadzību neapmierināšana liecina par nenodrošinātību.

*9.attēls. Materiālās un sociālās nenodrošinātības un dziļas materiālās un sociālās nenodrošinātības indeksu vērtību izmaiņas Latvijā laikā no 2015.līdz 2024.gadam*³¹

Ja salīdzinām dažādu indikatoru izvēles biežumu starp 2015. un 2024.gadu (skatīt 10.attēlu), novērojams, ka krituma tendences ir visai nevienmērīgas. Piemēram, pieeja internetam kā

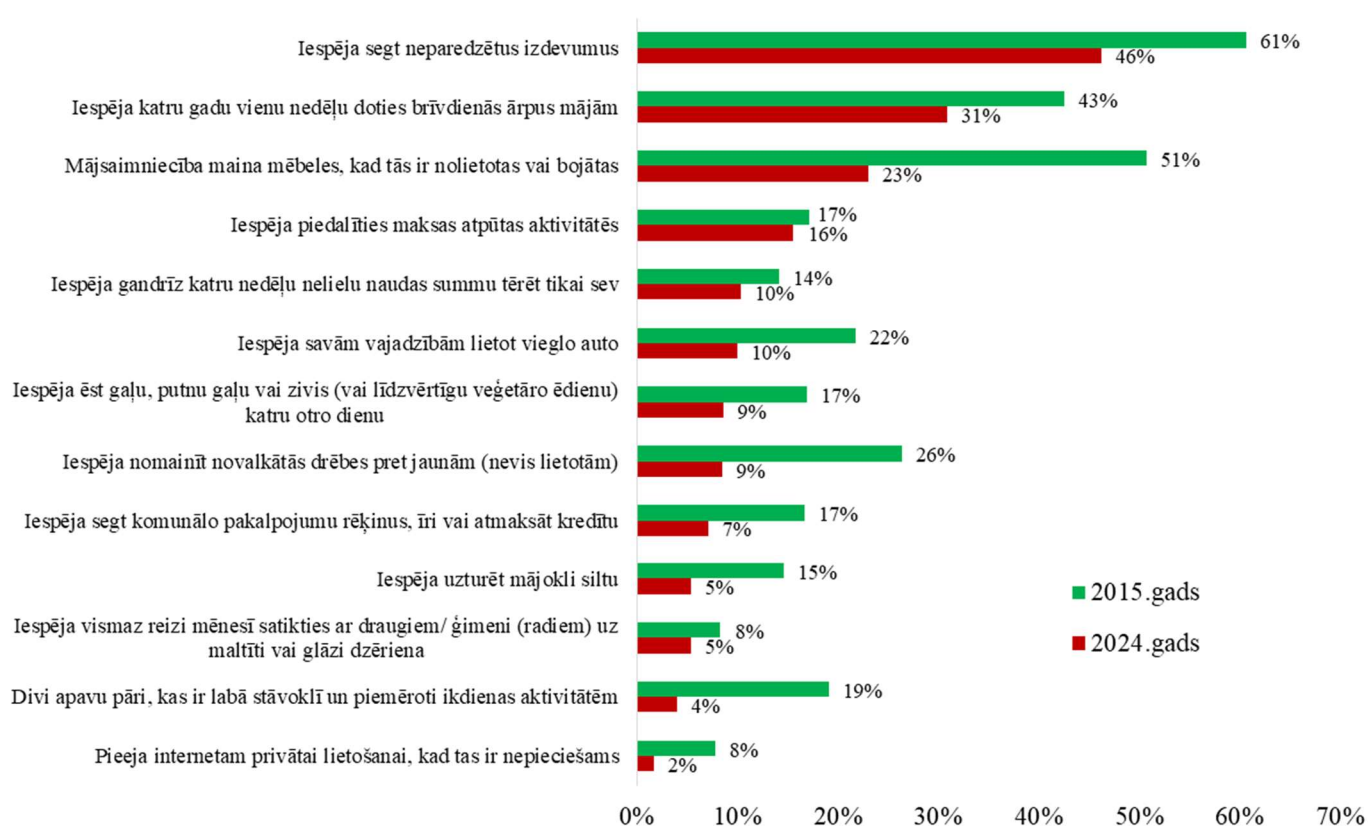
³⁰ Iedzīvotāju materiālās un sociālās nenodrošinātības rādītāji – zemākie līdz šim reģistrētie. CSP, 2025.
<https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/iedzivotaji/monetara-nabadziba-nevienlidziba-un-sociala-atstumtiba/preses-20?themeCode=SI>

³¹ Sagatavots pēc CSP datu tabulas NNN180. Iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir pakļauti materiālai un sociālai nenodrošinātībai. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNN/NNN180

indikators visdrīzāk drīz zaudēs mērīšanas nozīmi, jo no 8% izvēles biežums krities līdz 2% (tas jau šobrīd drīzāk ir prasmju, nevis naudas jautājums) – iespējams, drīzāk būtu jēgpilni šo indikatoru nomainīt pret viedtālruņa pieejamību. Īres auto pieejamības iespējām pieaugot, pakāpeniski nozīmi var zaudēt indikators par vieglā auto izmantošanas iespējām vai vismaz pilnībā mainīt nozīmi (pieejams savs auto un pieejams īres auto neliecina par vienu un to pašu materiālo situāciju, lai gan abi apmierina vienu vajadzību).

Līdz ar to saprotams, ka pēc dažiem gadiem indeksa saturu atkal būs nepieciešams koriģēt, pielāgojoties tam, kā mainījušās patēriņa tendences, kas savukārt nozīmē, ka ilgtermiņa tendenču novērošanai indekss nav izmantojams.

10.attēls. Materiālās un sociālās nenodrošinātības un dziļas materiālās un sociālās nenodrošinātības indeksos ietilpstošo indikatoru izvēles biežuma izmaiņas Latvijā, salīdzinot 2015.līdz 2024.gadu³²

Tomēr šis indekss tiecas mērīt to, ko nespēj monetārie rādītāji – cilvēku pašvērtējumu par savām iespējām apmierināt vajadzības. Tie korelē ar ienākumu līmeni, tomēr cilvēki, kas tiek uzskatīti par materiālai un sociālai nenodrošinātībai pakļautiem (tai skaitā dziļai), ir arī 5.kvintilē, respektīvi, starp bagātākajiem 20%, savukārt 1.kvintilē, tātad starp tiem, kam ienākumi ir viszemākie, nenodrošinātībai pakļauto īpatsvars visā novērojumu periodā nav bijis augstāks par 57%.

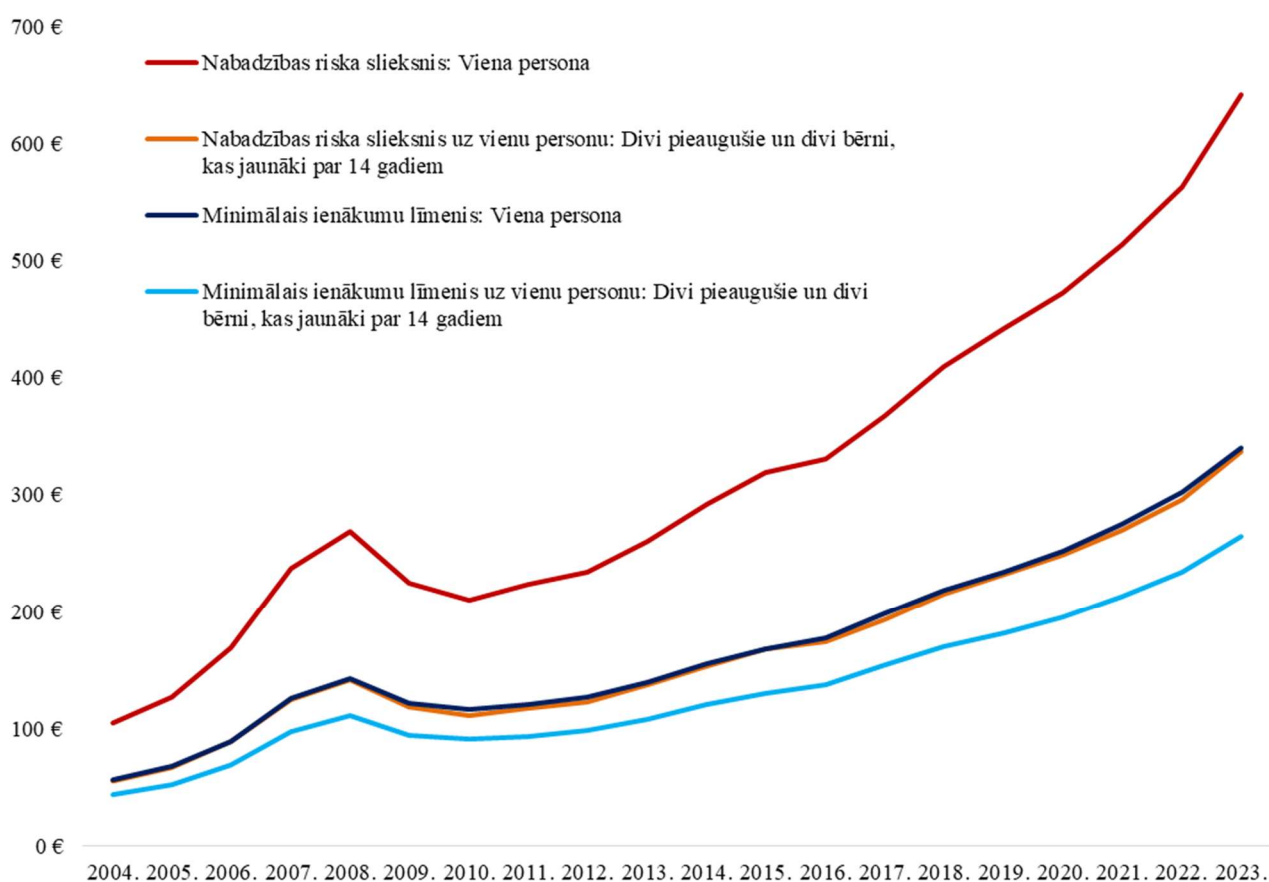
³² Sagatavots pēc CSP datu tabulas NNN190. Iedzīvotāju vecumā no 16 gadiem individuālo pamatvajadzību nodrošināšanas iespējas. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNN/NNN190

Vēl viens šo indeksu pluss, salīdzinot ar izkliedes indeksiem ir tas, ka tie spēj identificēt dažādas iedzīvotāju grupas, kurām klājas visgrūtāk, un tādējādi ļauj mērķtiecīgāk veidot sociālo politiku.

NABADZĪBAS RISKĀ SLIEKSNIS UN MINIMĀLO IENĀKUMU LĪMENIS

Nabadzības riska rādītāji, kā varētu nosaukt šos abus rādītājus, tiek aprēķināti pēc līdzīgas metodikas, bet atšķirās tiem piemērotās ekvivalences skalas un noteiktais sliekšnis, zem kura “iestājas risks” vai arī ienākumu līmenis kļūs “minimāls”.

11.attēls. Nabadzības riska sliekšņa un minimālā ienākumu līmeņa vērtību izmaiņas mēnesī Latvijā laikā no 2004.līdz 2023.gadam (personai, kas dzīvo viena, un vienai personai vidēji no četru personu mājsaimniecības)³³

Abu rādītāju aprēķināšanas metodika paredz mediānu no ekvivalentajiem iedzīvotāju rīcībā esošajiem ienākumu kā references punktu. Taču nabadzības riska sliekšņa gadījumā ekvivalences skalas vērtības ir 1 par pirmo mājsaimniecības locekli, 0,5 par katru nākamo

³³ Sagatavots pēc CSP datu tabulas NNM010. Minimālo ienākumu līmenis (ilustratīvās vērtības).

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNM/NNM010 un CSP datu tabulas NNR010. Nabadzības riska sliekšnis (ilustratīvās vērtības).

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNR/NNR010

mājsaimniecības locekli, kurš sasniedzis 14 gadu vecumu, un 0,3 par katru mājsaimniecības locekli, kas jaunāks par 14 gadiem. Savukārt minimālo ienākumu līmeņa gadījumā ekvivalences skala ir 1 par pirmo mājsaimniecības locekli, bet 0,7 par katru nākamo, neņemot vērā vecumu. Tā kā atšķiras ekvivalences skalas, atšķiras arī mediānas, kas tiek izmantotas tālākajos aprēķinos. Jāmin, ka nabadzības riska sliekšnis ir ES rādītājs, kuru izmanto nabadzības riska mērīšanai ES, savukārt minimālo ienākumu līmenis ir Latvijā noteikts atskaides punkts jeb statistiskais rādītājs, kuru izmanto sociālās aizsardzības sistēmas jomu ietvaros noteikto atbalsta pasākumu pilnveidošanai.

No mediānām tālāk tiek aprēķināti sliekšņi – nabadzības riska gadījumā tie ir 60% no mediānas, bet minimālo ienākumu līmeņa gadījumā – 40%. Abus rādītājus aprēķina Centrālā statistiskās pārvalde, bet izejas dati tiek iegūti no apsekojuma “Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem” (EU-SILC).

Praksē abi aprēķinātie rādītāji gan ir drīzāk statistiskas abstrakcijas – tāpēc CSP savās datu tabulās tos sniedz ar piebildi “ilustratīvas vērtības”. Izvēlēta nabadzības riska 60% robeža pētījumos (relatīvās nabadzības teorija u.tml.) balstās pastarpināti, bet faktiski ir vienošanās rezultāts starp ES dalībvalstīm 2001.gadā, jo aptuveni sakrita ar lielākajā daļā šo valstu tajā laikā noteikto nabadzības līmeni (tiesa, jāņem vērā, ka kaut kāda robeža, lai veiktu salīdzinājumu, jebkurā gadījumā bija jāizvēlas – ja ne tā, tad cita). Savukārt Latvijas statistikā izmantotā 40% robeža faktiski izriet no politikas plānošanas dokumenta – koncepcijas “Par minimālā ienākuma līmeņa noteikšanu”³⁴. Arī izmantotās ekvivalences skalas drīzāk izriet no politikas mērķiem (apsvērumiem, kas izriet no demogrāfiskās situācijas, vienošanās ar sociālajiem partneriem), nevis no faktiskām patēriņa atšķirībām pie dažāda mājsaimniecības locekļu skaita (taču atkārtoti jāuzsver, ka konkrētas ekvivalences skalas jebkurā gadījumā būtu jāizvēlas, bet universālas noteikt nav iespējams, lai tās darbotos visos mērījumos, neatkarīgi no laika un vietas).

Faktiski atbalsta sniegšanā tiem iedzīvotājiem, kuriem tas nepieciešams, izmanto vēl citas procentuālās robežas no ienākumu mediānas, kas noteiktas, mēģinot sabalansēt publiskās finanšu iespējas ar Satversmes tiesas interpretāciju par to, kāds ienākumu līmenis nodrošina cieņpilnu dzīvi. Dažādiem iedzīvotāju statusiem šīs robežas atšķiras atkarībā no tā, kāds nodrošināmās palīdzības apjoms no konkrētā statusa izriet (GMI pabalsta piešķiršanai sliekšnis ir 22% no ienākumu mediānas, trūcīgas mājsaimniecības statusu piešķir, izmantojot 50% robežu, bet maznodrošinātas mājsaimniecības statusu – izmantojot 50% līdz 80% robežu).

Abu nabadzības riska rādītāju specifika, salīdzinot ar iepriekšējās apakšnodaļās minētajiem, ir tajā, ka tie nosaka konkrētas ienākumu robežas monetārā izpratnē (no tiem gan mēdz rēķināt arī indeksus, kas parāda, cik liela sabiedrības daļa saņem ienākumus, kas minēto sliekšni nesasniedz, tomēr tos šeit neapskatīsim – šie indeksi, pirmkārt, sniedz mazu pievienoto vērtību izklādes indeksiem, bet, otrkārt, ir ļoti ierobežoti savā “kustības intervālā”, jo pašā pamatā izriet no relatīva rādītāja – mediānas). Tā kā rādītāji vienlaikus ir arī izteikti vienkārši (faktiski – vienkāršoti), tie ir ērti izmantošanai gan diskusijās par sociālo taisnīgumu, gan faktiskajā

³⁴ Koncepcija "Par minimālā ienākuma līmeņa noteikšanu" (informatīvā daļa), Rīga, Ministru kabinets, 2014.
<https://www.lm.gov.lv/lv/media/6328/download>

piemērošanā, ja tiek noteikta saistība starp sociālo atbalstu un kādu no šiem rādītājiem. Tomēr attiecībā uz rādītājiem, kas pamatā izmanto ienākumus, nevis izdevumus, citu pieeju, pretēju vienkāršošanai, arī nevar sagaidīt – tie ir noteikti pēc principa, ka **ienākumiem jābūt taisnīgi sadalītiem** (lai ko arī saprastu ar taisnīgu sadalījumu), nevis pēc principa, ka **ienākumiem jāapmierina vajadzības**. To, kādi ienākumi ļauj apmierināt vajadzības, spēj ņemt vērā vienīgi rādītāji, kas aprēķinu pamatā ņem izdevumus, nevis ienākumus.

MRI BUDŽETS SALĪDZINĀJUMĀ AR CITIEM RĀDĪTĀJIEM

MRI budžets iepriekš apskatīto rādītāju kontekstā ieņem īpašu, specifisku vietu, tāpēc vairāk jārunā par atšķirībām, nevis līdzībām ar citiem rādītājiem. Uzskatāmības labad ziņojumā iekļauta arī 11.tabula, kurā veikts strukturēts salīdzinājums.

Vispirmām kārtām MRI budžets ir **komplekss instruments**. Tas ir veidots, lai detalizēti analizētu patēriņa standartus dažādos sabiedrības segmentos. Vienas galvenās vērtības, kas būtu ērta populistiskās diskusijās un mediju virsrakstos, MRI budžetam nav. Jebkuram citam no apskatītajiem rādītājiem ir vai nu viena vērtība vai arī dažas (nabadzības riska sliekšņa un minimālo ienākumu līmeņa gadījumā ir nepieciešams zināt mājsaimniecības struktūru – atkarībā no tās vērtība atšķirsies). Ja arī potenciālais lietotājs nav gatavs iedziļināties, tad minimālais secinājums, ko varēs gūt, pavirši iepazīstoties ar MRI budžeta metodoloģiju, būs, ka viss nav tik vienkārši, jo vajadzības dažādiem sabiedrības locekļiem būtiski atšķiras.

Otrkārt, MRI budžets ir **mājsaimniecību līmeņa indikators**. Tajā ņemts vērā, ka lielākā daļa indivīdu nedzīvo vieni, bet savā starpā daļa virkni izdevumu, kas katram atsevišķi būtu augstāki. Ārpus šī konteksta šis rādītājs nav interpretējams – viena cilvēka mājsaimniecības izdevumi nedrīkst tikt interpretēti kā jebkura sabiedrības locekļa izdevumi.

Treškārt, MRI budžets ir **relatīvs un adaptīvs rādītājs**, kas ietver vienu absolūtu komponenti – pārtikas izdevumus. Pārējās izdevumu komponentes tiek noskaidrotas, izmantojot metodoloģiju, kas automātiski piemērojas patēriņa struktūras izmaiņām bez vajadzības obligāti noskaidrot to cēloņus. Tā kā rādītājs tiek aprēķināts izdevumu kategorijām, nevis atsevišķām izdevumu pozīcijām, nebūtiskas izmaiņas sabiedrības patēriņā nelielā mērā mainīt rādītāja metodoloģiju (piemēram, rādītāja izstrādes brīdī preču piegāde nebija tik populāra kā tā atjaunošanas brīdī – lai metodoloģiju adaptētu, pietika nedaudz precizēt kategorijas nosaukumu un paskaidrot anketā, kas konkrētajā kategorijā ietilpst). Sabiedrības patēriņā jānotiek ļoti būtiskām izmaiņām, lai nāktos ieviest kādu jaunu izdevumu kategoriju. Tai pat laikā MRI budžets ir rādītājs, kas konstruēts kā mērķis, kas nekad nevar tikt sasniegts (līdzīgi kā nabadzības riska rādītāji, kas arī ir relatīvi – nabadzības riska sliekšnis un minimālo ienākumu līmenis) – sasniedzot noteikto vērtību, vietā nāks nākamā, jau augstāka. Līdz ar to šo rādītāju nedrīkst izmantot kā vienkāršu robežvērtību kāda atbalsta piešķiršanai – šāda pieeja nevis risinātu problēmas, bet vienīgi paaugstinātu robežu, pie kuras situācija tiktu kvalificēta kā problemātiska.

11.tabula. MRI budžeta salīdzinājums ar citiem monetārās nabadzības un iedzīvotāju ienākumus raksturojošiem rādītājiem

Salīdzinājuma kritērijs	MRI budžets	Džini koeficients	S80/S20 indekss	Materiālās un sociālās nenodrošinātības indekss	Dziļas materiālās un sociālās nenodrošinātības indekss	Nabadzības riska sliekšnis	Minimālo ienākumu līmenis
Absolūts vai relatīvs rādītājs	Relatīvs (pārtikas grozs – absolūts)	Relatīvs	Relatīvs	Absolūts	Absolūts	Relatīvs	Relatīvs
Balstās ienākumos vai izdevumos	Izdevumos	Ienākumos	Ienākumos	Izdevumos	Izdevumos	Ienākumos	Ienākumos
Piemērojams makro vai mikro līmenī	Mikro līmenī	Makro līmenī	Makro līmenī	Makro līmenī	Makro līmenī	Makro un mikro līmenī	Makro un mikro līmenī
Balstās indivīdu vai mājsaimniecību datos	Mājsaimniecību	Indivīdu	Indivīdu	Indivīdu	Indivīdu	Mājsaimniecību	Mājsaimniecību
Ņem vērā informāciju no visas sabiedrības vai daļas	No trim kvintilēm	No visas sabiedrības	No divām kvintilēm	No vecumgrupas 16+	No vecumgrupas 16+	No visas sabiedrības	No visas sabiedrības
Datu avoti	Vairāki CSP apsekojumi, kā arī atsevišķa aptauja	EU-SILC	EU-SILC	EU-SILC	EU-SILC	EU-SILC	EU-SILC
Viens rādītājs vai diferencēts	Diferencēts pēc daudzām pazīmēm	Viens rādītājs	Viens rādītājs	Viens rādītājs	Viens rādītājs	Diferencēts pēc mājsaimniecības struktūras	Diferencēts pēc mājsaimniecības struktūras
Ekvivalences skalu izmantošana	Nav	Nav	Nav	Nav	Nav	Ir	Ir
Iespējas piemēroties izmaiņām sabiedrības dzīvē	Dinamiskas iespējas	Nav	Nav	Mainot indikatorus	Mainot indikatorus	Nav	Nav
Starpvalstu salīdzinājumu iespējas	Nav	Dati pasaules mērogā, taču par daudzām valstīm tie var būt niansēs neprecīzi	Galvenokārt ES instruments	ES instruments	ES instruments	Galvenokārt OECD instruments	Nav
Iespēja vērtēt izmaiņas dinamikā	Ierobežoti (atsevišķus rādītājus)	Vienkārši, bet prasa ļoti precīzus datus	Vienkārši, bet prasa ļoti precīzus datus	Vienkārši, kamēr ir iespēja nemainīt indikatorus	Vienkārši, kamēr ir iespēja nemainīt indikatorus	Vienkārši	Vienkārši
Iespēja pielietot politikas veidošanai	Plašas, bet prasa diferencētu pieeju	Ierobežotas (nepieciešami papildus dati)	Ierobežotas (nepieciešami papildus dati)	Ierobežotas (nepieciešami papildus dati)	Ierobežotas (nepieciešami papildus dati)	Plašas, neparedz iedziļināšanos	Plašas, neparedz iedziļināšanos

Salīdzinājuma kritērijs	MRI budžets	Džini koeficients	S80/S20 indekss	Materiālās un sociālās nenodrošinātības indekss	Dziļas materiālās un sociālās nenodrošinātības indekss	Nabadzības riska sliekšnis	Minimālo ienākumu līmenis
Iespēja pielietot sociālajā darbā	Iespējas niansēti analizēt klientu izdevumu struktūru	Nav	Nav	Lai identificētu neapmierinātās pamatvajadzības	Lai identificētu neapmierinātās pamatvajadzības	Normatīvā līmenī, piemērojot robežvērtību	Normatīvā līmenī, piemērojot robežvērtību
Atjaunošanas biežums	Ik gadu, bet pilna atjaunošana reizi 3 gados	Ik gadu	Ik gadu	Ik gadu	Ik gadu	Ik gadu	Ik gadu

Ceturtkārt, MRI budžets ir **izdevumos balstīts instruments**. Tas nemēģina meklēt references punktus taisnīgam ienākumu sadalījumam, bet gan fiksē, kā sabiedrība pielāgojas notiekošajām pārmaiņām, koriģējot savu izdevumu struktūru un apjomu – izpratne par sociālo taisnīgumu drīzāk izriet no patēriņa, nevis no ienākumiem (kas nav tik uzskatāmi pamanāmi). Un patēriņa standarti lielā mērā veidojas, sabiedrības locekļiem vienam otra patēriņu novērojot un atdarinot – cilvēki vēro to, kā patērē tie, kas var atļauties nedaudz vairāk, iekļauj šos patēriņa elementus savās vēlmēs, kuras, kad iespēja rodas, realizē. Tas pakāpeniski maina patēriņa standartus (jeb izdevumu struktūru) visā sabiedrībā.

Piektkārt, MRI budžets orientējas uz **balansu** starp iespējām apmierināt vajadzības un mērenību – no vienas puses tiek iekļauti izdevumi, kas nodrošina iespēju pilnvērtīgi funkcionēt sabiedrībā (tiek ņemts vērā, kādas summas dažādu vajadzību apmierināšanai cilvēki tērē un kādai sabiedrības daļai katra no šīm vajadzībām ir relevanta), no otras – nosakot standartu, netiek ņemts vērā bagātāko 40% mājsaimniecību patēriņa modelis. Tādējādi tas nav minimālo vajadzību budžets, taču neparedz arī summas, kas ļautu piepildīt sapņus.

Sestkārt, MRI budžeta **pielietojuma iespējas** ir gana plašas, ja valsts, pašvaldības, politiķi, ierēdņi, sabiedrība, sociālie darbinieki tās saredz un ir gatavi izmantot. Tas ietver plašākas pilnvaras un citu praksi sociālajā darbā (nevis vienkāršu robežšķirtni starp trūcīgajiem [vai GMI saņēmējiem] un pārējiem, kas atkarīga no vienas pēc abstraktas metodoloģijas aprēķinātas robežsummas), pēc būtība iedziļinoties, kādu vajadzību apmierināšanai mājsaimniecībai līdzekļu nepietiek un cik tieši. Un tas nozīmē nepieciešamību nevis vienkārši novērtēt MRI budžeta kopsummu noteiktai mājsaimniecībai, bet gan nepieciešamību iedziļināties izdevumu struktūrā, no kā budžets veidojas. Tai pat laikā MRI budžets nav izmantojams starptautiskiem salīdzinājumiem – pat, ja kāda valsts adaptētu līdzīgu metodoloģiju, tā nebūtu pilnvērtīgi salīdzināma, jo citā valstī būtu ne tikai cits cenu līmenis, bet arī cita izpratne par adekvātu patēriņu.

SECINĀJUMI

Pamatojoties uz 2021.gadā veiktā pētījuma ietvaros apstiprināto metodoloģiju, ir veikta MRI budžeta pārtikas groza un nepārtikas daļas aktualizācija.

Cenu pieaugums pārtikas groziem atkarībā no vecuma četru gadu laikā (kopš 2020.gada) ir 43,9-45,2%. Šis rādītājs ir tuvs pārtikas un bezalkoholisko dzērienu vidējam cenu pieaugumam, kas četros gados kopā bija 44,7%. Ņemot vērā šo rādītāju līdzību, var pieņemt, ka situācijā, ja atsevišķu pārtikas produktu cenas nebūtu pieejamas ne no CSP, ne no lielveikalu tīkliem, cenu pieauguma aprēķinam salīdzinoši laikietilpīgo un komplicēto cenu monitoringu turpmāk varētu aizstāt ar vidējo atsevišķās produktu grupas, kurai konkrētais produkts pieder, cenu pieauguma rādītāju izmantošanu.

MRI budžeta nepārtikas daļa atkarībā no mājsaimniecības tipa un dzīvesvietas kopš 2020.gada pieaugusi par 34-52%. Būtiskākais pieaugums konstatēts mājsaimniecībās, kurās ir bērni un pensionāri, kuras dzīvo pilsētās (izņemot Rīgu). Pieauguma atšķirības visvairāk saistītas ar izdevumiem veselības aprūpei, personiskā transporta iegādi, uzturēšanu un remontu, kā arī izdevumiem apģērbam un apaviem. Paralēli tam mājsaimniecības ar bērniem, salīdzinot ar 2020. gadu, vidēji tērē vēl mazāku daļu no nepieciešamā pārtikai (kā nepieciešamo definējot summu, kas atbilst pārtikas groza vērtībai) – īpaši tas attiecas uz mājsaimniecībām ar diviem un vairāk bērniem.

Kopumā gan pārtikas iegādei tērētās summas ir nedaudz pietuvojušās pārtikas grozā iekļautajām. Tomēr, neskatoties uz nelielajiem uzlabojumiem, joprojām tikai mazai daļai trūcīgāko mājsaimniecību izdodas atļauties pietiekamus pārtikas izdevumus pilnvērtīgam un sabalansētam uzturam, kāds definēts MRI budžeta pārtikas grozā.

Ar faktoranalīzes palīdzību identificēti pieci tipiskākie patēriņa modeļi:

- Aktīvais modelis – mājsaimniecības, kas vada aktīvu dzīvesveidu, koncentrējot tēriņus mūsdienās nepieciešamajām precēm un pakalpojumiem aktīviem cilvēkiem (mobila telefons, apģērbs, personīgais transports, datortehnika u.c.). Nav raksturīga ilgtermiņa uzkrāšana vai lielas investīcijas mājoklī.
- Savrupnieka modelis – tipiski viena cilvēka mājsaimniecības pilsētās. Līdzekļi galvenokārt tiek tērēti mājokļa uzturēšanai un labiekārtošanai, kā arī nelieliem personīgiem “priecīgiem” – visbiežāk nemateriāla rakstura.
- Diversificētais modelis – raksturīgs mājsaimniecībām ar trim paaudzēm, visbiežāk tie ir trīs cilvēki. Katras paaudzes vajadzības atšķiras, tāpēc izdevumi ir plaši diversificēti, lai spētu apmierināt visas – daudzas izdevumu kategorijas ir vienlīdz svarīgas. Tomēr pie šī modeļa mājsaimniecībām mēdz būt uzkrājumi.
- Ikdienišķais modelis – orientēts uz ikdienas vajadzību nodrošināšanu nedaudz turīgākām mājsaimniecībām, akcentējot tādus izdevumus kā transports, mājokļa uzturēšanas izmaksas, pārtika, kultūra un sports, veselības aprūpe. Raksturīgs krievvalodīgām divu cilvēku mājsaimniecībām Rīgā, visdrīzāk pusmūža vecumā.

- Ierobežotais modelis – visbiežāk raksturīgs lielām mājsaimniecībām ar bērniem, kurās ir visizteiktākās finanšu grūtības starp aplūkotajām. Parasti tajās ir 4–5 cilvēki (no tiem parasti vismaz divi bērni). Daudz biežāk nekā citos šajā gadījumā ir parādsaistības. Finanšu trūkuma apstākļos prioritātes tiek piešķirtas vispirmām kārtām bērnu vajadzībām.

Lielākā daļa mājsaimniecību tīrā veidā neatbilst tikai vienam modelim, taču katra parasti ir tuvāka vienam no tiem.

MRI budžets ir īpašs rādītājs, salīdzinot ar citiem monetārās nabadzības un iedzīvotāju ienākumus raksturojošiem rādītājiem. Tas:

- ir komplekss instruments detalizētai patēriņa standartu analīzei dažādos sabiedrības segmentos bez vienas galvenās skaitliskās vērtības;
- tiek aprēķināts mājsaimniecības līmenī, ņemot vērā kopīgus izdevumus, tāpēc nav tieši izmantojams cita indivīda situācijai ārpus attiecīgā mājsaimniecības tipa, lieluma un dzīvesvietas;
- ir relatīvs un adaptīvs rādītājs – visas pozīcijas, izņemot pārtiku tiek noteiktas, izmantojot metodoloģiju, kas automātiski pielāgojas patēriņa struktūras izmaiņām, neprasot manuālu komponentu pārvērtēšanu. Vienlaikus tas nozīmē, ka MRI budžeta “mērķa līmenis” nepārtraukti paaugstinās un tas principā nav sasniedzams;
- ir izdevumos balstīts rādītājs – tas nefokusējas uz “taisnīga” ienākumu sadalījuma kritēriju meklēšanu, bet gan atspoguļo sabiedrības izdevumu adaptāciju pārmaiņām caur izdevumu struktūru un apjomu;
- cenšas nodrošināt balansu starp vajadzību apmierināšanu un mērenību, jo iekļauti tādi izdevumi, kas ļauj indivīdam pilnvērtīgi funkcionēt sabiedrībā (t.i., tiek segtas būtiskas vajadzības, lai nepastāvētu sociālās atstumtības risks), vienlaikus neiekļaujot luksusa vai izšķērdīgus tēriņus.

Balstoties iepriekš minētajos punktos, sociālā darba procesā un monetārā atbalsta sniegšanā MRI budžets ir izmantojams tikai individuāli, sociālajam darbiniekam izvērtējot konkrētas mājsaimniecības izdevuma struktūru, nevis kā abstrakta robežvērtība, kas jānodrošina kā “iztikas minimums”. Tāpat MRI budžets nav izmantojams starptautiskiem salīdzinājumiem, jo ir piesaistīts konkrētās valsts patēriņa normām un metodoloģijai un atspoguļo sabiedrības izdevumu prioritātes konkrētajā laika sprīdī.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INFORMĀCIJAS AVOTI

1. CSP datu tabula IRD081 “Iedzīvotāji pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, pilsētās, novados, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās gada sākumā”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__IR__IRD/IRD081
2. CSP datu tabula NBL070c “Nodarbinātie pēc statusa un dzimuma”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__EMP__NB__NBLA/NBL070c
3. CSP datu tabula NBN020c “Ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji pēc statusa”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__EMP__NBB__NBN/NBN020c
4. CSP datu tabula NNI020 “S80/S20 ienākumu kvintiļu attiecības indekss pēc vecuma, dzimuma un reģionos”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNI/NNI020
5. CSP datu tabula NNI030 “Džini koeficients”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNI/NNI030
6. CSP datu tabula NNM010 “Minimālo ienākumu līmenis (ilustratīvās vērtības)”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNM/NNM010
7. CSP datu tabula NNN130 “Iedzīvotāju materiālās nenodrošinātības indekss”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNN/NNN130
8. CSP datu tabula NNN140 “Iedzīvotāju dziļa materiālā nenodrošinātība”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNN/NNN140
9. CSP datu tabula NNN180 “Iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir pakļauti materiālai un sociālai nenodrošinātībai”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNN/NNN180
10. CSP datu tabula NNN190 “Iedzīvotāju vecumā no 16 gadiem individuālo pamatvajadzību nodrošināšanas iespējas”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNN/NNN190
11. CSP datu tabula NNR010 “Nabadzības riska sliekšnis (ilustratīvās vērtības)”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__NN__NNR/NNR010
12. CSP datu tabula PCC010 “Atsevišķu preču un pakalpojumu vidējās mazumtirdzniecības cenas”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCC/PCC010
13. CSP datu tabula PCI020 “Patēriņa cenu indeksi grupās un apakšgrupās”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCI/PCI020
14. CSP datu tabula PPP030 “Pensiju saņēmēji pēc vecuma un saņemtās pensijas veida gada beigās”.
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VES__PP__PPP/PPP030
15. Iedzīvotāju materiālās un sociālās nenodrošinātības rādītāji – zemākie līdz šim reģistrētie. CSP, 2025. <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/iedzivotaji/monetara-nabadziba-nevienlidziba-un-sociala-atstumtiba/preses-20?themeCode=SI>

16. Iepirkuma „Pētījuma par mājsaimniecību relatīvā izdevuma budžeta aktualizēšanu” (iepirkuma numurs LRLM 2024/29 ESF+) Tehniskā specifikācija. Labklājības ministrija, 2024.gads.
17. Ikgadējs nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas rīcībpolitikas izvērtējums (tai skaitā padziļināts izvērtējums par valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējiem)”. Gala ziņojums. SIA “Projektu un kvalitātes vadība”, 2022.gads.
18. Mājsaimniecību patēriņa tendences Latvijā 2019.gadā. Rīga, CSP, 2020.
https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2020-10/Nr_10_Majsaimniecibu_%20paterina_tendences_Latvija_2019_gada_%2820_00%29_LV.pdf
19. Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta (MRI budžets) pārtikas grozu un uztura plānu izstrāde. Rīga, BIOR, 2021.gads.
<https://www.lm.gov.lv/lv/media/17863/download?attachment>
20. Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžets (MRI budžets). Rīga, SIA “Projektu un kvalitātes vadība” un SIA “SKDS”, 2021.gads.
<https://www.lm.gov.lv/lv/media/17860/download?attachment>
21. The Gini Coefficient: Definition, How to Calculate & Formula.
<https://boycewire.com/what-is-the-gini-coefficient>

PIELIKUMS

1. PIELIKUMS. APTAUJAS ANKETA

Labdien! Mani sauc _____. Es pārstāvu SIA "SKDS". Mūsu pētnieki regulāri veic sabiedriskās domas aptaujas ar mērķi noskaidrot iedzīvotāju viedokli par dažādām norisēm un problēmām mūsu valstī. Šoreiz mūs interesē Jūsu mājsaimniecības izdevumi – kādām vajadzībām tā tērē naudu un cik daudz. Pētījums tiek veikts pēc Labklājības ministrijas pasūtījuma un saistībā ar darbu pie jaunās iztikas minimuma noteikšanas metodikas.

Jūsu mājsaimniecība aptaujai ir izvēlēta nejauši. Mēs garantējam Jūsu atbilžu anonimitāti. Jūsu sniegtās atbildes paliks konfidenciālas un ar tām varēs iepazīties tikai šaura zinātnieku - speciālistu grupa, kura apkopos informāciju. Aptaujas rezultāti tiks atspoguļoti vienīgi apkopotā un vispārinātā veidā. Jebkuru jautājumu vai domstarpību gadījumā Jūs varat griezties pie aptaujas koordinatora _____ pa telefonu _____ vai e-pastu _____.

INTERVĒTĀJAM! Sākšanas laiks jāaizpilda obligāti!

Intervijas sākšanas laiks: pl.

.....

I bloks. Ievadjautājumi

Iesākumā mūs interesē jūsu mājsaimniecības ienākumi mēnesī uz vienu ģimenes locekli. Lai tos noteiktu, saskaitiet, lūdzu, kopā tos ienākumus pēc nodokļu nomaksas, kas bijuši visiem mājsaimniecības locekļiem un izdaliel ar viņu skaitu. Ja ienākumi dažādos mēnešos atšķiras, mēģiniet aprēķināt vidējos pēdējo 12 mēnešu laikā. Tomēr centieties ņemt vērā arī tos ienākumus, kas gadās tikai reizi pa reizei. Ja jums, piemēram, kāds palīdz ar naudu, tai skaitā pārskaita to no ārzemēm un tamlīdzīgi, tad ierēķiniet, lūdzu, arī to.

I2a. Kādi ir jūsu mājsaimniecības vidējie ienākumi "uz rokas" mēnesī uz vienu cilvēku? Ja respondents nosauc konkrētu summu, ievadīt viņa atbildi A sadaļā un atzīmēt sadaļā I2b!

Respondenta nosauktā summa: EUR _____ Nezina/NA.....9801 -> uzdot I2b.

I2b. Ja respondents konkrētu summu nenosauc, iedot viņam kartīti I2B un piedāvāt izvēlēties piemērotāko atbildi no B sadaļas (A sadaļa tādā gadījumā netiek aizpildīta).

Līdz EUR 199	1	EUR 373 – 445	5
EUR 200 – 279	2	EUR 446 – 497	6
EUR 280 – 319	3	EUR 498 – 579	7
EUR 320 – 372	4	EUR 580 – 645	8

ATBILDES UZ I3 UN I4 IR OBLIGĀTAS (kaut vai aptuvenas), ja nav atbildes uz šiem jautājumiem, pārtraukt interviju.

I3. Cik cilvēku dzīvo kopā jūsu mājsaimniecībā (ieskaitot jūs)?

Personu skaits: |_|_| → Ja nav atbildes uz šo jautājumu, pārtraukt interviju.

I4. Lūdzu, norādiet nepieciešamo informāciju par sevi un visiem cilvēkiem, ar ko dzīvojat kopā vienā mājsaimniecībā:

Aizpildiet, lūdzu, tik rindu, kas atbilst I3 nosauktajam personu skaitam. Ja kāda atbilde nav zināma precīzi, norādiet aptuveni.

Pirmajā rindā aizpilda ziņas par respondentu!

Nr.	B. Vecums: (ierakstiet pilnus gadus; bērniem, kas nav sasnieguši 1 gada vecumu, rakstiet „0”).	C. Dzimums: 1 – vīrietis 2 – sieviete	D. Nodarbošanās: (ierakstiet ne vairāk kā divus kodus vienam cilvēkam)		E. Izglītība: 0 – Pirmsskolas vecuma bērns (D=12) 1 – Pamatizglītība vai zemāka 2 – Arodizglītība 3 – Vidējā izglītība 4 – Vidējā profesionālā izglītība 5 – Augstākā izglītība
			1 – strādā algotu darbu 2 – uzņēmējs, īpašnieks 3 – pašnodarbinātais 4 – palīdz ģimenes uzņēmumā 5 – piestrādā gadījuma darbos	6 – bērna kopš. atvaļinājumā 7 – mājsaimnieks (-ce) 8 – bezdarbnieks (-ce) 9 – saņem vecuma pensiju 10 – saņem invaliditātes pensiju/pabalstu 11 – mācās, studē 12 – pirmsskolas vecuma bērns	
1.(resp.)					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					

Int_K

I5. Kādā valodā jūs galvenokārt runājat ģimenē?

Latviešu	1
Krievu	2
Citā	3
Grūti pateikt	9

I6. Kurš no šiem raksturojumiem visprecīzāk atbilst jūsu mājsaimniecības pašreizējai finansiālajai situācijai?

I6a. Vai jūsu mājsaimniecībai ir uzkrājumi vai parādi, kredīti (tai skaitā hipotekārie kredīti, līzings maksājumi)?

Ir naudas uzkrājumi, bet nav parādu un kredītu	1	→ Pāriet pie I8
Ir gan naudas uzkrājumi, gan parādi, kredīti	2	→ Pāriet pie I6b
Nav naudas uzkrājumu, bet ir parādi, kredīti	3	→ Uzdot I7
Nav ne naudas uzkrājumu, ne parādu, kredītu	4	→ Pāriet pie I8
Grūti pateikt, N/A	9	

I6b. Kas ir lielāks – jūsu mājsaimniecības uzkrājumi vai arī parādi, kredīti?

Naudas uzkrājumi ir lielāki nekā parādi, kredīti	1	→ Pāriet pie I8
Naudas uzkrājumi un parādi, kredīti ir apmēram līdzīgi	2	→ Pāriet pie I8
Parādi, kredīti ir lielāki par uzkrājumiem	3	→ Uzdot I7

I7. Cik ilgā laikā jūsu mājsaimniecība, ja tas būtu nepieciešams, spētu samaksāt VISUS šos parādus un kredītus?

3 mēnešu laikā vai pat ātrāk	1
No 3 mēnešiem līdz 1 gadam	2
1-5 gadu laikā	3
Ilgāk nekā 5 gadu laikā	4
Grūti pateikt, N/A	9

I8. Tagad salīdzināsim jūsu mājsaimniecības ienākumus ar to summu, ko tērējat. Vai šobrīd mēnesī tiek tērēts vairāk, nekā saņemat ienākumos, mazāk nekā saņemat ienākumos, vai arī tērējat aptuveni tikpat, cik saņemat?

Šobrīd mēnesī tērējam vairāk, nekā saņemam	1
Šobrīd mēnesī tērējam aptuveni tikpat, cik saņemam	2
Šobrīd mēnesī tērējam mazāk, nekā saņemam	3
Grūti pateikt, N/A	9

I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdz, norādi, kādi izdevumi tie bija. Ieskaitiet te arī lielas dāvanas un palīdzību no pašvaldības, baznīcas vai kāda cita veida materiālo atbalstu, kas netiek saņemts naudā.

Precizējums: Lūdz, te pieskaitiet gadījumus, kad izdevumus sedz ģimenes locekļi (bērni, vecāki u.c.), kuri ikdienā nedzīvo kopā ar jums. Te neietilpst gadījumi, kad mājsaimniecība saņem naudu šo izdevumu apmaksai vai pabalstus (tad tas bija jāpieskaita pie ienākumiem), bet gan tie gadījumi, kad kāds cits samaksā, bet mājsaimniecība saņem preces vai pakalpojumus. Pie remonta izdevumiem neietilpst garantijas remonts. Rādīt kartīti I9. Atzīmēt visu nosaukto.

Ir saņemti pārtikas un higiēnas preču komplekti trūcīgajiem un maznodrošinātajiem	1
Kāds cits jums* pērk vai nodrošina ar pārtiku	2
Kāds cits maksā jūsu izdevumus par mājokli, komunālajiem maksājumiem	3
Kāds cits ir apmaksājis jūsu telefona iegādi vai remontu	4
Kāds cits ir apmaksājis jūsu datora vai tā aprīkojuma iegādi vai remontu	5
Kāds cits ir apmaksājis jūsu televizora, mūzikas instrumentu, sporta inventāra vai līdzīgu preču iegādi, remontu	6
Kāds cits ir apmaksājis jūsu mēbeļu vai kādu mājsaimniecības ierīču iegādi vai remontu	7
Kāds cits ir apmaksājis jūsu transporta līdzekļa (t.sk. velosipēda) iegādi vai remontu	8
Kāds cits maksā par jūsu transporta izdevumiem (degvielu, sabiedriskā transporta biļetēm)	9
Kāds cits maksā jūsu izdevumus par mobilajiem sakariem	10
Kāds cits ir apmaksājis jūsu mājokļa remontu, mazākus remonta pakalpojumus	11
Kāds cits maksā par jūsu zālēm (neskaitot valsts kompensējamās), medicīnas precēm vai ārstēšanos	12
Kāds cits ir apmaksājis jūsu mācības, kursus (neskaitot mācības, ko apmaksā vai organizē darba devējs)	13
Kā palīdzība ir saņemti apavi, apģērbi, vai arī kāds cits ir nopircis jums tos	14
Kāds cits ir apmaksājis jūsu ceļojumu	15
Nekas no minētā	98
Grūti pateikt, N/A	99

* - ar "jums" šeit un turpmāk domāta respondenta mājsaimniecība, t.i., arī pārējie cilvēki, ar ko viņš dzīvo kopā.

Turpmākie jautājumi būs par jūsu māsaimniecības tēriņiem dažādām vajadzībām – pārtiku, transportu, saimniecības precēm, veselības aprūpi un tamlīdzīgi.

- Pirmais jautājums būs par esošajiem tēriņiem mēnesī vai gadā (t.i., 12 mēnešos).
- Pēc tam mēs jautāsim par izdevumiem kritiskas taupības apstākļos un lūgsim norādīt minimālo summu, ko jūs, neveidojot parādus, par attiecīgajām precēm vai pakalpojumiem tērētu, ja būtu strauji samazinājušies ienākumi.
- Un visbeidzot vaicāsim, cik liela summa attiecīgajā preču vai pakalpojumu kategorijā būtu nepieciešama, lai jūsu māsaimniecība varētu apmierināt savas vajadzības.

Norādot esošos izdevumus, lūdzu, nosauciet summas, ko tērējat no savas māsaimniecības budžeta un savas māsaimniecības vajadzībām. Tas nozīmē, ka tur nav jāiekļauj summas, ko jūs maksājat par kādu, kas nedzīvo kopā ar jums, un dāvanas, ko pārkat citiem. Tāpat nav jāiekļauj summas, ko par jums sedz kāds cits, saņemtās dāvanas, palīdzība no pašvaldības, baznīcas un tamlīdzīgi.

Ja jūs kādu no summām, kuru tērējat, nezināt pilnīgi precīzi, lūdzu, labāk norādiet to aptuveni, nevis izvēlieties atbildi “grūti pateikt”. “Grūti pateikt” atstāsim tiem gadījumiem, kad tik tiešām jums nav ne mazākā priekšstata par izdevumiem šajā preču vai pakalpojumu grupā.

A bloks. Izdevumi par pārtiku

	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
A1a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu māsaimniecība tērē PĀRTIKAI? <i>Precizējums: Pārtikas iegāde veikalos, tirgū u.tml.</i> <i>Neietilpst: Ēdienreizes kafējnīcās, ēdnīcās, restorānos, sabiedriskā ēdināšana (tai skatā gatavo ēdienu piegāde vai pirkšana līdzņemšanai), skolā un bērnudārzā.</i>	_____ EUR mēnesī	9801
A1b. Iedomājieties, lūdzu, ka jūsu māsaimniecībai būtu strauji samazinājušies ienākumi, un jūs nevarētu atļauties visus pirkumus, kurus faktiski veicāt. Cik liela būtu summa, kādu jūsu māsaimniecība mēnesī tērētu pārtikai kritiskas taupības apstākļos? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko A1a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas A1a.</i>	_____ EUR mēnesī	9801
A1c. Bet tagad iedomājieties, ka jums ir iespēja tērēt pārtikai tik daudz, lai apmierinātu savas māsaimniecības vajadzības. Cik lielu summu mēnesī pārtikai jūsu māsaimniecība tērētu tādā gadījumā? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko A1a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas A1a.</i>	_____ EUR mēnesī	9801

B bloks. Izdevumi par mājokli, sakariem un sociālo aprūpi

<u>Rādīt kartīti B1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
B1a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu māsaimniecībai jāmaksā par MĀJOKĻA ĪRI UN KOMUNĀLAJIEM PAKALPOJUMIEM, t.sk., apsaimniekošanu? <i>Precizējums: Regulārie ar mājokli saistītie komunālie maksājumi, apsaimniekošanas izdevumi, ieskaitot internetu mājās (neskaitot mobilo internetu), televīziju un mājas telefonu (bet ne mobilo tālruni). Piezīme: ja tiek maksāts kredīts par mājokli, zemes nomas maksa vai kredīts par ēkas siltināšanu, ieskaitiet arī to.</i>	_____ EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie B1d

B1b. Iedomājieties, lūdzu, ka jūsu mājsaimniecībai būtu strauji samazinājušies ienākumi, un jūs nevarētu atļauties visus maksājumus, kurus faktiski veicāt. Kas no šiem maksājumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat šādos kritiskās taupības apstākļos?

Rādīt kartīti B1. Atzīmēt visu nosaukto.

Maksa par mājokļa īri, apsaimniekošanu, siltināšanu	1	<i>pāriet pie B1c</i>
Maksa par garāžas īri, apsaimniekošanu	2	
Maksa par ūdeni un kanalizāciju	3	
Maksa par elektroenerģiju	4	
Maksa par gāzi	5	
Maksa par apkuri	6	
Maksa par apsardzi	7	
Maksa par internetu mājās	8	
Maksa par televīziju	9	
Maksa par stacionāro telefonu	10	
Kredīta maksājums par mājokli	11	
Kredīta maksājums par garāžu	12	
Zemes nomas maksa	13	<i>pāriet pie B1d</i>
Varētu iztikt bez visa minētā	98	
Grūti pateikt, N/A	99	

<u>Rādīt kartīti B1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
B1c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>mēnesī</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko B1a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas B1a.</i> <u>Rādīt kartīti B1.</u>	_____ EUR mēnesī	9801
B1d. Un ar cik lielu summu <u>mēnesī</u> īrei un komunālajiem maksājumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: <u>Lielākas summas tērēšana var būt saistīta ar mājokļa maiņu. Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko B1a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas B1a.</u></i>	_____ EUR mēnesī	9801

B1e. Vai jums ir parādi par īri vai komunālajiem maksājumiem?	Ir	1	<i>Pāriet pie B1F</i>
	Nav	2	<i>Pāriet pie B2A</i>
	Grūti pateikt, N/A	9	
B1f. Cik liels ir jūsu parāds par īri un komunālajiem maksājumiem?	Respondenta nosauktā summa: EUR		Grūti pateikt, N/A
	_____		9801

<u>Rādīt kartīti B2.</u>	Respondenta nosauktā summa: EUR mēnesī	Grūti pateikt, N/A	
B2a. Cik <u>vidēji mēnesī</u> pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē MOBILĀ TELEFONA RĒĶINU APMAKSAI? <i>Precizējums: Rēķinu summa, <u>neieskaitot</u> paaugstinātas maksas izziņas.</i>		9801	→ <u>ja summa ir „0”, pāriet pie B2d</u>

B2b. Ja jūs nevarētu atļauties visus maksājumus, kurus faktiski veicat, kas būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskās taupības apstākļos?

Rādīt kartīti B2. Atzīmēt visu nosaukto.

Maksa par sarunām un īsziņām	1	<i>pāreja pie B2c</i>
Maksa par mobilo internetu	2	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	<i>pāreja pie B2d</i>
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti B2.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
B2c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>mēnesī</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko B2a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas B2a.</i>	EUR mēnesī	9801
B2d. Un ar cik lielu summu <u>mēnesī</u> mobilajiem sakariem jūs māsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko B2a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas B2a.</i>	EUR mēnesī	9801

<u>Rādīt kartīti B3.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
B3a. Cik <u>vidēji mēnesī</u> pēdējo 12 mēnešu laikā jūs māsaimniecība tērē NELIELĀM SAIMNIECĪBAS PREČM? <i>Precizējums: Mazgāšanas līdzekļi, lupatiņas, atkritumu maisiņi u.c.</i>	EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie B3d

B3b. Kuri no šiem pirkumiem būtu tie, bez kuriem jūs māsaimniecība absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti B3. Atzīmēt visu nosaukto.

Telpu, grīdas, trauku mazgāšanas līdzekļi	1	pāreja pie B3c
Mājokļa kopšanas piederumi	2	
Atkritumu maisiņi	3	
Insektu u.c. kaitēkļu apkarošanas līdzekļi	4	
Apavu spodrināmie līdzekļi un piederumi	5	
Vienreizējās lietošanas trauki un iepakojšanas materiāli	6	
Citas sīkas īslaicīgas lietošanas māsaimniecības preces	7	pāreja pie B3d
Varētu iztikt bez visa minētā	8	
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti B3.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
B3c. Ņemot vērā tikai tos pirkumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>mēnesī</u> ir nepieciešama? Lūdzu, ņemiet vērā, ka, arī neatsakoties pavisam no kāda preču veida, jūs, piemēram, varat to iegādāties retāk, lētāku un tamlīdzīgi. <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko B3a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas B3a.</i>	EUR mēnesī	9801
B3d. Un ar cik lielu summu <u>mēnesī</u> nelielām saimniecības precēm jūs māsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko B3a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas B3a.</i>	EUR mēnesī	9801

<u>Rādīt kartīti B4.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
B4a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MĀJOKĻA REMONTAM VAI NELIELIEM REMONTA PAKALPOJUMIEM? <i>Precizējums: Privātmājas, dzīvokļa remonts, elektriķis, santehniķis (taču ne ierīču remonts).</i> <i>Neietilpst: izdevumi par daudzdzīvokļu ēkas kopīpašumā veiktajiem remontiem, piemēram, kāpņutelpas krāsošanu, jumta remontu u.tml.</i>	EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie B4d

B4b. Kuri no šiem remonta izdevumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti B4. Atzīmēt visu nosaukto.

Materiāli mājokļa apkopei un remontam	1	pāreja pie B4c
Mājokļa uzturēšanas un remonta pakalpojumi, piemēram: • santehniķu pakalpojumi • elektriķu pakalpojumi • apkures sistēmu apkopes pakalpojumi • krāsotāju pakalpojumi • namdaru pakalpojumi • citi mājokļa apkopes un remonta pakalpojumi	2	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	pāreja pie B4d
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti B4.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
B4c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko B4a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas B4a.</i>	EUR gadā	9801
B4d. Un ar cik lielu summu <u>gadā</u> mājokļa remontam un nelieliem remonta pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko B4a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas B4a.</i>	EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti B5.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
B5a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MOBILO VAI STACIONĀRO TĀLRUŅU IEGĀDEI VAI REMONTAM? <i>Piezīme: Iegāde un remonts.</i>	EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie B5d

B5b. Kuri no šiem izdevumiem tālruņu iegādei un remontam būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti B5. Atzīmēt visu nosaukto.

Stacionārā tālruņa iegāde	1	pāreja pie B5c
Mobilā tālruņa iegāde	2	
Tālruņu remonts	3	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	pāreja pie B5d
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti B5.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
B5c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko B5a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas B5a.</i>	EUR gadā	9801
B5d. Un ar cik lielu summu <u>gadā</u> tālruņu iegādei un remontam jūs māsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko B5a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas B5a.</i>	EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti B6.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
B6a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūs māsaimniecība ir kopumā iztērējusi MĒBEĻU UN MĀJSAIMNIECĪBAS IERĪCU (kā ledusskapis, putekļu sūcējs, gludeklis u.tml.) IEGĀDEI VAI REMONTAM, KĀ ARĪ AUDUMU, TRAUKU, INSTRUMENTU UN DARBARĪKU MĀJAI IEGĀDEI?	EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie B6d

B6b. Kuri no šiem izdevumiem būtu tie, bez kuriem jūs māsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti B6. Atzīmēt visu nosaukto.

Mājokļa mēbeles	1	pāreja pie B6c
Dārza mēbeles	2	
Apgaismes ierīces	3	
Paklāji, tepiki, citi grīdas segumi	4	
Mēbeļu, mājas aprīkojuma un grīdas segumu remonts	5	
Māsaimniecības tekstilizstrādājumi, piemēram: • audumi mēbeļu tapsēšanai un aizkari • gultas veļa • galdauti, dvieļi	6	
Māsaimniecības tekstilizstrādājumu labošana	7	
Ledusskapji, saldētavas	8	
Velas mazgāšanas mašīnas, velas žāvēšanas mašīnas un trauku mazgāšanas mašīnas	9	
Pīītis	10	
Sildītāji, gaisa kondicionētāji	11	
Tīrīšanas iekārtas (piemēram, putekļsūcējs)	12	
Nelielas elektriskās māsaimniecības ierīces, piemēram: • pārtikas apstrādes ierīces • kafijas automāti, tējas pagatavošanas ierīces un tamlīdzīgas ierīces • gludekļi • tosteri un grili • citas nelielas elektriskās māsaimniecības ierīces	13	
Māsaimniecības ierīču remonts	14	
Stikla un kristāla trauki	15	
Keramikas un porcelāna trauki	16	
Naži un dakšinas, galda piederumi un sudrablietas	17	
Neelektriskie virtuves un māsaimniecības piederumi un mehāniskās ierīces	18	
Darbarīki un iekārtas mājai un dārzam, piemēram: • nelieli rokas darbarīki un instrumenti • dārza darbarīki un inventārs • kāpnes, durvju piederumi u.c. mājokļa metālizstrādājumi • nelieli elektrības piederumi	19	
Nemotorizēto nelielu darbarīku un dažādu piederumu remonts	20	
Motorizētie darbarīki un iekārtas	21	
Motorizēto darbarīku un iekārtu remonts, izpirkumnoma un īre	22	
Varētu iztikt bez visa minētā	98	
Grūti pateikt, N/A	99	pāreja pie B6d

<u>Rādīt kartīti B6.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
B6c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko B6a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas B6a.</i>	EUR gadā	9801
B6d. Domājot par mēbeļu un māsaimniecības ierīču iegādi un remontu, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegādi, ar cik lielu summu <u>gadā</u> jūsu māsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko B6a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas B6a.</i>	EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti B7.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
B7a. Cik <u>vidēji mēnesī</u> pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu māsaimniecība ir iztērējusi par SOCIĀLO APRŪPI VAI ARĪ PAR PALĪDZĪBU MĀJAS DARBOS, AUKĻU PAKALPOJUMIEM? <i>Precizējums: Kopēja palīdzība, aukļu pakalpojumi, aprūpes centra vai pansionāta pakalpojumi, tīrīšanas pakalpojumi mājās, darbs dārzā un līdzīgi.</i> <i>Piezīme: Tikai pakalpojumi, par ko māsaimniecība maksā no saviem līdzekļiem. Te neietilpst veselības aprūpe.</i>	EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, <u>pāriet pie B7d</u>

B7b. Kas no šiem pakalpojumiem būtu tie, no kuriem jūsu māsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti B7. Atzīmēt visu nosaukto.

Mājokļa uzkopšanas un māsaimniecības pakalpojumi, piemēram: • mājkalpotāju pakalpojumi, ko veic algots personāls • tīrīšanas pakalpojumi mājās • darbs dārzā • citi mājkalpotāju un māsaimniecības pakalpojumi	1	<u>pāreja pie B7c</u>
Sociālā aizsardzība, piemēram: • bērnu aprūpes pakalpojumi (tai skaitā aukļu pakalpojumi) • veco ļaužu pansionāti un sociālās aprūpes nami • aprūpes pakalpojumi personām dzīvesvietā	2	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	
Grūti pateikt, N/A	9	<u>pāreja pie B7d</u>

<u>Rādīt kartīti B7.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
B7c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>mēnesī</u> ir nepieciešama? Lūdzu, ņemiet vērā, ka, arī neatsakoties pavisam no kāda pakalpojumu veida, jūs, piemēram, varat tā izmantošanu samazināt, pirkt lētāk un tamlīdzīgi. <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko B7a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas B7a.</i>	EUR mēnesī	9801
B7d. Domājot par sociālo aprūpi un palīdzību mājas darbos, aukļu pakalpojumiem kopumā, ar cik lielu summu <u>mēnesī</u> jūsu māsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko B7a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas B7a.</i>	EUR mēnesī	9801

<u>Rādīt kartīti B8.</u>	Respondenta nosauktā summa: EUR gadā	Grūti pateikt, N/A	
B8a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi PREČU PIEGĀDEI, KURJERA UN PASTA PAKALPOJUMIEM? <i>Precizējums: Vēstuļu un paku sūtīšana, preču piegāde, sūtījumi ar kurjerpastu, pakomāti u.tml. Preču piegādes gadījumā – tikai piegādes izdevumi, bet ne preču vērtība.</i>	EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie B8d

B8b. Kuri no izdevumiem preču piegādei, kurjera un pasta pakalpojumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti B8. Atzīmēt visu nosaukto.

Vēstuļu un paku sūtīšana un saņemšana (tai skaitā pakomātā)	1	pāreja pie B8c
Preču piegāde (tai skaitā ēdienu piegāde)	2	
Mantu pārvadāšanas pakalpojumi	3	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	pāreja pie B8d
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti B8.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
B8c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko B8a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas B8a.</i>	EUR gadā	9801	
B8d. Un ar cik lielu summu <u>gadā</u> preču piegādei, kurjera un pasta pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko B8a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas B8a.</i>	EUR gadā	9801	
<u>Rādīt kartīti B9.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
B9a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi DAŽĀDĀM ADMINISTRATĪVAJĀM IZMAKSĀM (TAI SKAITĀ BANKAS KONTU UZTURĒŠANAI), SODU UN ALIMENTU NOMAKSAI?	EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie B9d

B9b. Kuri no šiem izdevumiem, kas ietver administratīvās izmaksas, sodu un alimentu nomaksu, būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Rādīt kartīti B9. Atzīmēt visu nosaukto.

Apdrošināšana, kas saistīta ar mājokli	1	pāreja pie B9c
Apdrošināšana, kas saistīta ar veselību, un nelaimes gadījumu apdrošināšana	2	
Mehānisko transportlīdzekļu apdrošināšana	3	
Celojumu apdrošināšana	4	
Alimentu, uzturlīdzekļu un sodu nomaksa	5	
Maksājumi par banku un pasta nodaļu pakalpojumiem (tai skaitā bankas kontu uzturēšanai), komisijas maksa par rēķinu apmaksu	6	
Citi pakalpojumi, piemēram: - administratīvās nodevas - juridiskie pakalpojumi un grāmatvedība - apbedīšanas pakalpojumi - nodevas, starpniecība - līdzmaksājumi pensiju fondu 3.līmenī	7	pāreja pie B9d
Varētu iztikt bez visa minētā	8	
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti B9.</u>	Respondenta nosauktā summa:	<i>Grūti pateikt, N/A</i>
B9c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko B9a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas B9a.</i>	EUR gadā	9801
B9d. Domājot par administratīvajām izmaksām, sodu un alimentu nomaksu kopumā, ar cik lielu summu <u>gadā</u> jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko B9a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas B9a.</i>	EUR gadā	9801

C bloks. Izdevumi transportam

<u>Rādīt kartīti C1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	<i>Grūti pateikt, N/A</i>	
C1a. Cik <u>vidēji mēnesī</u> pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē SABIEDRISKAJAM TRANSPORTAM? <i>Precizējums: Tramvaji, pilsētas un starppilsētu autobusi, vilcieni, taksometri u.tml. (bet <u>ne</u> lidmašīnu un prāmju biļetes). Arī mantu pārvadāšana, par ko tiek maksāts pārvadātājam, transporta līdzekļa noma, maksa par braucienu citam piederošā privātā automašīnā u.c.</i>	EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie c1d

C1b. Kuri no šiem izdevumiem sabiedriskajam transportam būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Rādīt kartīti C1. Atzīmēt visu nosaukto.

Pilsētas sabiedriskais transports	1	<i>pāreja pie C1c</i>
Piepilsētas un starppilsētu sabiedriskais transports	2	
Taksometru pakalpojumi, maksa par braucienu kādam citam piederošā privātā automašīnā	3	
Mantu pārvadāšana, par ko maksā pārvadātājam	4	
Transporta līdzekļu noma (tai skaitā maksa par koplietošanas transporta īri)	5	<i>pāreja pie C1d</i>
Varētu iztikt bez visa minētā	8	
<i>Grūti pateikt, N/A</i>	9	

<u>Rādīt kartīti C1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	<i>Grūti pateikt, N/A</i>
C1c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>mēnesī</u> būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko C1a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas C1a.</i>	EUR mēnesī	9801
C1d. Un ar cik lielu summu <u>mēnesī</u> sabiedriskajam transportam jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko C1a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas C1a.</i>	EUR mēnesī	9801

C2a. Kādi PERSONISKĀ TRANSPORTA LĪDZEKĻI , ko izmantojat, ir jūsu mājsaimniecības rīcībā:		C2b. Lūdzu, norādiet skaitu:	
<i>Precizējumi: Ar transporta līdzekļiem nav domāti trīsriteņi, nelieli bērnu velosipēdi u.tml. Neatzīmējiet transporta līdzekļus, kas nav darba kārtībā vai arī netiek lietoti.</i>		SKAITS	<i>Grūti pateikt, N/A</i>
Automašīnas	1		98
Motocikli	2		98
Elektroskūteri, motorrolleri, mopēdi	3		98
Velosipēdi	4		98
Nav neviena transporta līdzekļa	8		
<i>Grūti pateikt, N/A</i>	9		

Kartīte C4 C4a. Vai jūsu māsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā ir iegādājusies kādu transporta līdzekli? Piezīme: Automašīnu, motociklu, skūteri, velosipēdu u.tml. transporta līdzekļu iegāde.	Jā, esam iegādājušies	1	Pāriet pie C4b
	Nē, tādu pirkumu nav bijis	2	Pāriet pie C4e
	Grūti pateikt, N/A	9	

C4b. Cik par transporta līdzekli tika samaksāts? Piezīme: Ja ir pirkti kredītā, tad aptuvena kopējā cena. Ja pirkti vairāki transporta līdzekļi, kopējā summa.	Respondenta nosauktā summa: EUR	
	Grūti pateikt, N/A	9801

C4c. Kuri no izdevumiem transporta iegādei būtu tie, bez kuriem jūsu māsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti C4. Atzīmēt visu nosaukto.

Automašīna	1	pāreja pie C4d
Motocikls	2	
Elektroskūteris, motorollers, mopēds	3	
Velosipēds	4	pāreja pie C4e
Varētu iztikt bez visa minētā	8	
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti C4.</u>		Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
C4d. Un tagad, ņemot vērā tikai tos transporta līdzekļus, ko jūs izvēlējāties iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu summa, kādu jūsu māsaimniecība <u>gadā</u> tērētu to iegādei kritiskas taupības apstākļos? Lūdzu, ņemiet vērā, ka, arī neatsakoties pavisam no kāda transporta līdzekļa iegādes, jūs, piemēram, varētu pirkt lētāku un tamlīdzīgi. Precizējumi :Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko C4b. Summa <u>nedrīkst būt lielāka par to, kas C4b.</u>		EUR gadā	9801
C4e. Tagad iedomājieties, ka jums ir iespēja iegādāties tik daudz un tādus transporta līdzekļus, lai apmierinātu māsaimniecības vajadzības. Vai šādā gadījumā jūs transporta līdzekli pirktu?	Jā, pirktu	1	Pāriet pie C4f
	Nē, nepirktu	2	Pāriet pie C5a
	Grūti pateikt, N/A	9	

C4f. Kāds transporta līdzeklis tas būtu? Rādīt kartīti C4. Atzīmēt visu nosaukto.	Automašīna	1
	Motocikls	2
	Elektroskūteris, motorollers, mopēds	3
	Velosipēds	4
	Grūti pateikt, N/A	9

C4g. Cik kopā maksātu šāds transporta līdzeklis? Ja nosaukti vairāki transporta līdzekļi, kopējā summa	Responde nta nosauktā summa:	EUR	Grūti pateikt, N/A
			9801

C4h. Kāda būtu optimālā summa, kas tiktu par to maksāta 12 mēnešu laikā (piemēram, ja jūsu māsaimniecība šī transporta līdzekļa iegādei izmantotu kredītu vai līzingu)? Piezīme: Ja C4g nosaukto summu maksātu vienā reizē, norādīt to pašu summu, kas C4g. Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd ir iegādājusies transporta līdzekļus par optimālo summu, ierakstiet to pašu summu, ko C4b.	EUR gadā	9801
--	----------	------

<u>Rādīt kartīti C5.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
C5a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā kopā jūsu māsaimniecība ir kopumā iztērējusi REMONTAM, KO VEICAT SERVISĀ, TEHNISKAJAI APSKATEI, AUTO TRANSPORTA LĪDZEKĻA VADĪŠANAS KURSIEM? <i>Piezīme: Te neietilpst nodokļi, izdevumi par apdrošināšanu, garāžu, degvielu, gāzi, elektrību un rezerves daļām, kuras māsaimniecība pērk ārpus servisa.</i>	EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie C5d

C5b. Kuri no šiem izdevumiem būtu tie, no kuriem jūsu māsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Rādīt kartīti C5. Atzīmēt visu nosaukto.

Personisko transportlīdzekļu tehniskā apskate	1	pāreja pie C5c
Personisko transportlīdzekļu apkopes un remonta pakalpojumi	2	
Transportlīdzekļu vadītāju apmācības kursi, vadītāja apliecību ieguve	3	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	pāreja pie C5d
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti C5.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
C5c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko Jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko C5a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas C5a.</i>	EUR gadā	9801	
C5d. Domājot par remontiem servisā, tehnisko apskati un auto transporta līdzekļa vadīšanas kursiem kopumā, ar cik lielu summu <u>gadā</u> jūsu māsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko C5a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas C5a.</i>	EUR gadā	9801	

<u>Rādīt kartīti C6.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
C6a. Cik <u>vidēji mēnesī</u> pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu māsaimniecība tērē PERSONISKĀ TRANSPORTA UZTURĒŠANAI? <i>Precizējums: Degviela, garāža, rezerves daļas u.tml. (bet ne remonta pakalpojumi, apdrošināšana, nodokļi).</i>	EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie C6d

C6b. Kuri no šiem izdevumiem personiskā transporta uzturēšanai būtu tie, no kuriem jūsu māsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti C6.

Atzīmēt visu nosaukto.

Degviela un smērvielas	1	pāreja pie C6c
Rezerves daļas un piederumi personiskajiem transportlīdzekļiem	2	
Izdevumi stāvvietām	3	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	pāreja pie C6d
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti C6.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
C6c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>mēnesī</u> būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos? <i>Precizējums: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko C6a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas C6a.</i>	EUR mēnesī	9801	
C6d. Un ar cik lielu summu <u>mēnesī</u> jūsu māsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu personiskā transporta uzturēšanas vajadzības? <i>Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko C6a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas C6a.</i>	EUR mēnesī	9801	

D bloks. Izdevumi veselības aprūpei un izglītībai

<u>Rādīt kartīti D1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
D1a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē ZĀLĒM, ĀRSTU APMEKLĒJUMIEM (neskaitot zobārstu), slimnīcām un kontracepcijas līdzekļiem? <i>Piezīme: Te neietilpst zobārsta pakalpojumi, brilles, dažādas ierīces (piemēram, asinsspiediena mērītājs), u.tml.</i>	EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie D1d

D1b. Kuri no šiem izdevumiem zālēm un ārstu apmeklējumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti D1.
Atzīmēt visu nosaukto.

Zāles un citi farmaceitiskie preparāti	1	<u>pāreja pie D1c</u>
Citi medicīniskie produkti, piemēram: • plāksteri, marles saites • medicīniskās maskas • grūtniecības noteikšanas testi • prezervatīvi un citas mehāniskās kontracepcijas ierīces	2	
Gimenes ārstu pakalpojumi	3	
Ārstu-speciālistu pakalpojumi	4	
Medicīnisko analīžu laboratoriju un rentgenoloģijas centru pakalpojumi	5	
Citi medicīniskie pakalpojumi, piemēram: • ārstnieciskā vingrošana • terapeitisku iekārtu noma	6	
Neatliekamā medicīniskā palīdzība	7	
Slimnīcu pakalpojumi	8	
Varētu iztikt bez visa minētā	98	
Grūti pateikt, N/A	99	
		<u>pāreja pie D1d</u>

<u>Rādīt kartīti D1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
D1c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī ir nepieciešama? Lūdzu, ņemiet vērā, ka, arī neatsakoties pavisam no kāda izdevumu veida, jūs, piemēram, varat izdevumus samazināt, meklēt lētākas iespējas un tamlīdzīgi. <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko D1a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas D1a.</i>	EUR mēnesī	9801
D1d. Domājot par izdevumiem zālēm, ārstu apmeklējumiem (neskaitot zobārstu), slimnīcām un kontracepcijas līdzekļiem kopumā, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko D1a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas D1a.</i>	EUR mēnesī	9801

<u>Rādīt kartīti D2.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
D2a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi ZOBĀRSTAM UN PIRKUMIEM, KAS SAISTĪTI AR VESELĪBAS APRŪPI? <i>Precizējums: Zobārsta pakalpojumi, brilles, dažādas medicīniskās ierīces (piemēram, asinsspiediena mērītājs), u.tml.</i>	EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie D2d

D2b. Kuri no šiem izdevumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti D2. Atzīmēt visu nosaukto.

Redzes korekcijas brilles un kontaktlēcas	1	<u>pāreja pie D2c</u>		
Dažādas medicīniskās ierīces, piemēram: • dzirdes aparāts • asinsspiediena mērītājs u.tml.	2			
Medicīnisko ierīču remonts	3			
Zobārstniecības pakalpojumi	4			
Varētu iztikt bez visa minētā	8			
Grūti pateikt, N/A	9	<u>pāreja pie D2d</u>		
<u>Rādīt kartīti D2.</u>			Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
D2c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko D2a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas D2a.</i>			EUR gadā	9801
D2d. Domājot par izdevumiem zobārstam un ierīcēm, kas saistītas ar veselības aprūpi, ar cik lielu summu <u>gadā</u> jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko D2a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas D2a.</i>			EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti D3.</u>		Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
D3a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumiem? <i>Precizējums:</i>				
<u>Ietilpst:</u>	<u>Neietilpst:</u>			
Papildus maksājumi skolā, bērnudārzā, skolas ekskursijas. Mācību maksa, ja tāda ir.	Augstskola, dažādi kursi, pulciņi. Auto vadīšanas kursi. Ēdienreizes skolā vai bērnudārzā, mācību grāmatas un mācību materiāli, skolas soma, apģērbs		9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie D3d
		EUR gadā		

D3b. Kuri no izdevumiem šiem pakalpojumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti D3. Atzīmēt visu nosaukto.

Maksājumi bērnudārzā	1	<u>pāreja pie D3c</u>
Maksājumi skolā (tai skaitā ekskursijas, dāvanas u.tml.)	2	
Mācību maksa skolā	3	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	<u>pāreja pie D3d</u>
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti D3.</u>		Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
D3c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko D3a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas D3a.</i>		EUR gadā	9801
D3d. Un ar cik lielu summu <u>gadā</u> bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko D3a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas D3a.</i>		EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti D4.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
D4a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MĀCĪBU MAKSĀI AUGSTSKOLĀ, DAŽĀDIEM KURSIEM UN PULCIŅIEM?			
<i>Precizējums:</i>			
<i>Ietilpst:</i>	<i>Neietilpst:</i>	9801	<u>→ ja summa ir „0”, pāriet pie D4d</u>
<i>Mācību maksa augstskolā, dažādi kursi, pulciņi u.tml.</i>	<i>Auto vadīšanas kursi, mācību grāmatas un mācību materiāli, apģērbs Maksājumi, kas saistīti ar bērnudārzu, pamata un vidējo izglītību.</i>		
EUR gadā			

D4b. Kuri no izdevumiem mācību maksai augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Rādīt kartīti D4. Atzīmēt visu nosaukto.

Mācību maksa augstskolā	1	<u>pāreja pie D4c</u>
Maksas kursi	2	
Maksa par pulciņiem	3	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	<u>pāreja pie D4d</u>
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti D4.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
D4c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko D4a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka par to, kas D4a.</u>	EUR gadā	9801
D4d. Un ar cik lielu summu <u>gadā</u> mācību maksai augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko D4a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka par to, kas D4a.</u>	EUR gadā	9801

E bloks. Izdevumi apģērbam, apaviem, skaistumkopšanai, higiēnai

<u>Rādīt kartīti E1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
E1a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi APĢĒRBAM UN APAVIEM, KĀ ARĪ SOMĀM? Precizējums: Te ietilpst gan iegāde, gan tīrīšana, gan labošana, gan šūšana. Pie somām pieskaitiet arī skolas somas.	EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie E1d

E1b. Kuri no izdevumiem apģērbam un apaviem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti E1. Atzīmēt visu nosaukto.

Apģērba iegāde	1	<u>pāreja pie E1c</u>
Apģērba šūšana	2	
Apģērba remonts	3	
Apģērba tīrīšana	4	
Apavu iegāde	5	
Apavu remonts	6	
Somu (tai skaitā skolas somu) iegāde	7	<u>pāreja pie E1d</u>
Varētu iztikt bez visa minētā	8	
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti E1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
E1c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko E1a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas E1a.	_____ EUR gadā	9801
E1d. Un ar cik lielu summu <u>gadā</u> apgērbam un apaviem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko E1a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas E1a	_____ EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti E2</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
E2a. Cik <u>vidēji mēnesī</u> pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē SKAISTUMKOPŠANAS PREČM UN PAKALPOJUMIEM, KĀ ARĪ HIGIĒNAS PREČM? <i>Precizējums: Frizieru un manikīru pakalpojumi, zobu pasta, kosmētika, higiēniskās paketes u.tml.</i>	_____ EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie E2d

E2b. Kuri no šiem izdevumiem skaistumkopšanas precēm un pakalpojumiem, kā arī higiēnas precēm būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Rādīt kartīti E2. Atzīmēt visu nosaukto.

Vīriešu un bērnu frizētavas	1	
Sieviešu frizētavas	2	
Skaistumkopšanas pakalpojumi	3	
Izstrādājumi, priekšmeti un ierīces personīgai aprūpei, piemēram: - personīgās higiēnas preces - skaistumkopšanas preces - fiziskās labsajūtas uzlabošanas preces un ezotēriskie produkti	4	pāreja pie E2c
Varētu iztikt bez visa minētā	8	pāreja pie E2d
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti E2.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
E2c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>mēnesī</u> būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko E2a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas E2a.	_____ EUR mēnesī	9801
E2d. Domājot par izdevumiem skaistumkopšanas precēm un pakalpojumiem, kā arī higiēnas precēm kopumā, ar cik lielu summu <u>mēnesī</u> jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko E2a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas E2a.	_____ EUR mēnesī	9801

<u>Rādīt kartīti E3.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
E3a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi PERSONISKĀS HIGIĒNAS ELEKTROIERIČU (kā fēns, bārdas skujamais u.tml.), ROKAS PULKSTENU, JUVELIERIZSTRĀDĀJUMU, BIŽUTĒRIJAS IEGĀDEI VAI REMONTAM?	_____ EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie E3d

E3b. Kuri no šiem izdevumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti E3. Atzīmēt visu nosaukto.

Elektriskās ierīces personīgai aprūpei (kā fēns, bārdas skujamais u.tml.)	1	pāreja pie E3c
Juvelierizstrādājumi	2	
Bižutērija	3	
Rokas un kabatas pulksteņi	4	
Juvelierizstrādājumu, rokas un kabatas pulksteņu remonts	5	pāreja pie E3d
Varētu iztikt bez visa minētā	8	
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti E3.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
E3c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko E3a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas E3a.	_____ EUR gadā	9801
E3d. Domājot par izdevumiem personiskās higiēnas elektroierīču, rokas un kabatas pulksteņu, juvelierizstrādājumu, bižutērijas iegādei un remontam kopumā, ar cik lielu summu <u>gadā</u> jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko E3a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas E3a.	_____ EUR gadā	9801

F bloks. Izdevumi atpūtai, kultūrai un sportam

<u>Rādīt kartīti F1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
F1a. Cik <u>vidēji mēnesī</u> pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē KULTŪRAI UN SPORTAM? Precizējums: teātri, koncerti, sporta pasākumi, kinoteātri, muzeji. Gan biļetes, gan līdzdalība (pašdarbība, treniņi, sacensības).	_____ EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie F1d

F1b. Kas no šiem pakalpojumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti F1. Atzīmēt visu nosaukto.

Atpūtas un sporta pasākumu apmeklējumi	1	pāreja pie F1c
Piedalīšanās atpūtas un sporta pasākumos	2	
Kinoteātra, teātra, koncerta apmeklējums	3	
Muzeja, bibliotēkas apmeklējums	4	
Citu kultūras pasākumu apmeklējums	5	pāreja pie F1d
Varētu iztikt bez visa minētā	8	
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti F1.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F1c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>mēnesī</u> būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos? Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko F1a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas F1a.	EUR mēnesī	9801
F1d. Un ar cik lielu summu <u>mēnesī</u> kultūrai un sportam jūs māsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko F1a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas F1a.	EUR mēnesī	9801

<u>Rādīt kartīti F2.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
F2a. Cik <u>pēdējo 12 mēnešu laikā</u> jūs māsaimniecība ir kopumā iztērējusi grāmatu iegādei? Precizējums: Dažādas grāmatas, tai skaitā mācību.	EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie F2d

F2b. Kuri no šiem grāmatu veidiem un pakalpojumiem būtu tie, bez kuriem jūs māsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti F2. Atzīmēt visu nosaukto.

Daiļliteratūras grāmatas	1	<u>pāreja pie F2c</u>
Mācību grāmatas	2	
Citas grāmatas, kas nav daiļliteratūra un mācību grāmatas	3	
Grāmatu iesiešanas pakalpojumi un elektronisko grāmatu lejupielādes	4	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	<u>pāreja pie F2d</u>
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti F2.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F2c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko F2a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas F2a.	EUR gadā	9801
F2d. Un ar cik lielu summu <u>gadā</u> grāmatām jūs māsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? Precizējumi: Ja māsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko F2a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas F2a.	EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti F3.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
F3a. Cik <u>pēdējo 12 mēnešu laikā</u> jūs māsaimniecība ir kopumā iztērējusi DATORU UN TO APRĪKOJUMU IEGĀDEI UN REMONTAM, KĀ ARĪ PROGRAMMATŪRAI? Precizējums: neieskaitām te datu nesējus (kā zibatmiņas u.tml.).	gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie F3d

F3b. Kuri no šiem pirkumiem būtu tie, bez kuriem jūs māsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti F3. Atzīmēt visu nosaukto.

Personālie datori (t.sk. klēpjdatori, planšetdatori)	1	<u>pāreja pie F3c</u>
Datoru aprīkojums (piem., printeris, rūteris, bet ne datu nesēji)	2	
Programmatūra	3	
Datoru un to aprīkojuma remonts	4	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	<u>pāreja pie F3d</u>
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti F3</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F3c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja mājtsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko F3a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas F3a.</i>	_____ EUR gadā	9801
F3d. Domājot par izdevumiem datoru un to aprīkojumu iegādei un remontam, kā arī programmatūrai kopumā, ar cik lielu summu <u>gadā</u> jūsu mājtsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājtsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko F3a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas F3a.</i>	_____ EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti F4.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
F4a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājtsaimniecība ir kopumā iztērējusi TELEVIZORU, MŪZIKAS INSTRUMENTU, SPORTA UN HOBIJA INVENTĀRU UN LĪDZĪGU PREČU IEGĀDEI VAI REMONTAM? <i>Neietilpst: Transporta līdzekļi, mēbeles, virtuves un vannas istabas tehnika, mobilie tālruņi, datori un to aprīkojums.</i>	_____ EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie F4d

F4b. Kuri no šiem pirkumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājtsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti F4. Atzīmēt visu nosaukto.

Televizors	1	pāreja pie F4c
Audio iekārtas (piemēram, radiouztvērējs, audio atskaņotājs, mūzikas centrs)	2	
Foto un video iekārtas (piemēram, fotokamera, videokamera, video atskaņotājs, mājas kinozāle)	3	
Kalkulatori un citas informācijas apstrādes iekārtas	4	
Datu nesēji (kā zibatmiņas u.tml.)	5	
Audiovizuālo, fotogrāfisko un informācijas apstrādes iekārtu remonts	6	
Mūzikas instrumenti	7	
Mūzikas instrumentu remonts	8	
Spēles, rotaļlietas un preces vaļaspriekam	9	
Inventārs sportam, tūrismam un atpūtai brīvā dabā un tā remonts	10	
Citi atpūtas priekšmeti un ierīces	11	
Varētu iztikt bez visa minētā	98	pāreja pie F4d
Grūti pateikt, N/A	99	

<u>Rādīt kartīti F4</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F4c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja mājtsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko F4a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas F4a.</i>	_____ EUR gadā	9801
F4d. Domājot par izdevumiem televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobijs inventāru un līdzīgu preču iegādei vai remontam kopumā, ar cik lielu summu <u>gadā</u> jūsu mājtsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājtsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko F4a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas F4a.</i>	_____ EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti F5.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
F5a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi TŪRISMA BRAUCIENIEM UZ ĀRVALSTĪM, VIESNĪCU PAKALPOJUMIEM ĀRVALSTĪS UN LIDMAŠĪNU BIĻETĒM? <i>Neieskaitīt te ēdienreizes ceļojumu laikā, individuālus muzeju apmeklējumus, pirkumus un suvenīrus, par ko maksāts atsevišķi.</i>	_____ EUR gadā	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie F5d

F5b. Kuri no šiem izdevumiem saistībā ar braucieniem uz ārzemēm būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Rādīt kartīti F5. Atzīmēt visu nosaukto.

Kompleksi tūrisma braucieni uz ārvalstīm (no tūrisma firmām u.tml.)	1	<u>pāreja pie F5c</u>
Viesnīcu pakalpojumi ārvalstīs	2	
Lidmašīnu biļetes	3	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	<u>pāreja pie F5d</u>
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti F5.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F5c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko F5a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas F5a.	_____ EUR gadā	9801
F5d. Domājot par izdevumiem tūrisma braucieniem <u>uz ārvalstīm</u>, viesnīcu pakalpojumiem ārvalstīs un lidmašīnu biļetēm kopumā, ar cik lielu summu <u>gadā</u> jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko F5a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas F5a.	_____ EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti F6.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F6a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi TŪRISMA BRAUCIENIEM PA LATVIJU, KĀ ARĪ VIESNĪCU UN CITU NAKTSMĪTŅU PAKALPOJUMIEM LATVIJĀ? <i>Neieskaitīt te ēdienreizes ceļojumu laikā, individuālus muzeju apmeklējumus, pirkumus un suvenīrus, par ko maksāts atsevišķi.</i>	_____ EUR gadā	9801 → ja summa ir „0”, pāriet pie F6d

F6b. Kuri no šiem izdevumiem saistībā ar braucieniem pa Latviju būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Rādīt kartīti F6. Atzīmēt visu nosaukto.

Kompleksi tūrisma braucieni pa Latviju (no tūrisma firmām u.tml.)	1	<u>pāreja pie F6c</u>
Viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumi Latvijā	2	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	<u>pāreja pie F6d</u>
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti F6.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F6c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums <u>gadā</u> ir nepieciešama? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko F6a. Summa <u>nedrīkst būt lielāka</u> par to, kas F6a.	_____ EUR gadā	9801
F6d. Domājot par izdevumiem tūrisma braucieniem <u>pa Latviju</u>, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumiem Latvijā, ar cik lielu summu <u>gadā</u> šiem pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko F6a. Summa <u>nedrīkst būt mazāka</u> par to, kas F6a.	_____ EUR gadā	9801

<u>Rādīt kartīti F7.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
F7a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē SABIEDRISKĀS ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMIEM (tai skaitā gatavie ēdieni, ko jums piegādā)? <i>Precizējums: Kafējnīcas, ēdnīcas, restorāni (tai skaitā ar piegādi vai līdzņemšanai). Ja piegādes izdevumi ir atsevišķi izdalīti, tos šeit neiekļaujiet. Ēdienreizes skolā un bērnudārzā, ja par tām maksājat jūs.</i>	EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie F7d

F7b. Kas no šiem ēdināšanas pakalpojumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos? Rādīt kartīti F7. Atzīmēt visu nosaukto.

Ēdināšanas pakalpojumi skolā un bērnudārzā	1	pāreja pie F7c
Ēdināšanas pakalpojumi ēdnīcās, restorānos un kafējnīcās darba laikā (piemēram, pusdienas)	2	
Ēdināšanas pakalpojumi restorānos un kafējnīcās citā laikā	3	
Piegādātie ēdieni un ēdienu līdzņemšana	4	
Varētu iztikt bez visa minētā	8	pāreja pie F7d
Grūti pateikt, N/A	9	

<u>Rādīt kartīti F7.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F7c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko F7a.</i>	EUR mēnesī	9801

	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F7d. Un ar cik lielu summu mēnesī ēdināšanas pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko F7a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas F7a.</i>	EUR mēnesī	9801

	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F8. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē ALKOHOLAM UN TABAKAI? <i>Precizējums: Alkoholiskie dzērieni, tai skaitā alus, tabakas izstrādājumi.</i>	EUR mēnesī	9801

	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A
F9. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecības locekļi tērē AZARTSPĒLĒM, TAI SKAITĀ LOTERIJAS BIĻETĒM?	EUR mēnesī	9801

<u>Rādīt kartīti F10.</u>	Respondenta nosauktā summa:	Grūti pateikt, N/A	
F10a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība kopumā tērē tām DAŽĀDAJĀM VAJADZĪBĀM, KAS NORĀDĪTAS KARTĪTĒ F10?	EUR mēnesī	9801	→ ja summa ir „0”, pāriet pie F10d

F10b. Kas no šiem izdevumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Rādīt kartīti F10. Atzīmēt visu nosaukto.

Preces dārzam	1	→ <i>pāreja pie F10c</i>
Augi un ziedi	2	
Mājdzīvnieku iegāde	3	
Preces mājdzīvniekiem	4	
Veterinārie un citi pakalpojumi mājdzīvniekiem	5	
Laikraksti un žurnāli	6	
Kancelejas preces un zīmēšanas piederumi	7	→ <i>pāreja pie F10d</i>
Varētu iztikt bez visa minētā	8	
<i>Grūti pateikt, N/A</i>	9	

<i>Rādīt kartīti F10.</i>	Respondenta nosauktā summa:	<i>Grūti pateikt, N/A</i>
F10c. Ņemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī ir nepieciešama? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik maz, cik vien iespējams, ierakstiet to pašu summu, ko F10a. Summa nedrīkst būt lielāka par to, kas F10a.</i>	EUR mēnesī	9801
F10d. Domājot par izdevumiem kas norādītas kartītē F10, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības? <i>Precizējumi: Ja mājsaimniecība jau šobrīd tērē tik, cik nepieciešams, ierakstiet to pašu summu, ko F10a. Summa nedrīkst būt mazāka par to, kas F10a.</i>	EUR mēnesī	9801

G bloks. Sekošana izdevumiem

G1. Vai jūsu mājsaimniecība kopumā seko līdzī saviem izdevumiem:

Rūpīgi seko līdzī visām izdevumu pozīcijām	1
Seko līdzī pašiem nozīmīgākajiem izdevumiem, atsevišķām pozīcijām	2
Neseko	3
<i>Grūti pateikt, N/A</i>	9

H bloks. Demogrāfiskie jautājumi, ko aizpilda intervētājs

H1. Reģions, kurā notiek intervija:

Rīga	1
Kurzeme	3
Zemgale	4
Vidzeme	5
Latgale	6

H2. Novads (pierakstiet)

.....

H3. Pilsēta/ pagasts (pierakstiet)

.....

H4. Intervijas laiks:.....

H5. Intervijas beigšanas laiks: pl

2. PIELIKUMS. KARTĪTES RESPONDENTIEM

KARTĪTE I2B

Kādi ir jūsu mājsaimniecības vidējie ienākumi "uz rokas" mēnesī uz vienu cilvēku?

Līdz EUR 199	1
EUR 200 – 279	2
EUR 280 – 319	3
EUR 320 – 372	4

EUR 373 – 445	5
EUR 446 – 497	6
EUR 498 – 579	7
EUR 580 – 645	8

KARTĪTE I9

Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija. Ieskaitiet te arī lielas dāvanas un palīdzību no pašvaldības, baznīcas vai kāda cita veida materiālo atbalstu, kas netiek saņemts naudā.

Visas piemērotās atbildes!

Ir saņemti pārtikas un higiēnas preču komplekti trūcīgajiem un maznodrošinātajiem	1
Kāds cits jums pērk vai nodrošina ar pārtiku	2
Kāds cits maksā jūsu izdevumus par mājokli, komunālajiem maksājumiem	3
Kāds cits ir apmaksājis jūsu telefona iegādi vai remontu	4
Kāds cits ir apmaksājis jūsu datora vai tā aprīkojuma iegādi vai remontu	5
Kāds cits ir apmaksājis jūsu televizora, mūzikas instrumentu, sporta inventāra vai līdzīgu preču iegādi, remontu	6
Kāds cits ir apmaksājis jūsu mēbeļu vai kādu mājsaimniecības ierīču iegādi vai remontu	7
Kāds cits ir apmaksājis jūsu transporta līdzekļa (t.sk. velosipēda) iegādi vai remontu	8
Kāds cits maksā par jūsu transporta izdevumiem (degvielu, sabiedriskā transporta biļetēm)	9
Kāds cits maksā jūsu izdevumus par mobilajiem sakariem	10
Kāds cits ir apmaksājis jūsu mājokļa remontu, mazākus remonta pakalpojumus	11
Kāds cits maksā par jūsu zālēm (neskaitot valsts kompensējamās), medicīnas precēm vai ārstēšanos	12
Kāds cits ir apmaksājis jūsu mācības, kursus (neskaitot mācības, ko apmaksā vai organizē darba devējs)	13
Kā palīdzība ir saņemti apavi, apģērbi, vai arī kāds cits ir nopircis jums tos	14
Kāds cits ir apmaksājis jūsu ceļojumu	15

KARTĪTE B1

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecībai jāmaksā par MĀJOKĻA ĪRI UN KOMUNĀLAJIEM PAKALPOJUMIEM, t.sk., apsaimniekošanu?

Iedomājieties, lūdzu, ka jūsu mājsaimniecībai būtu strauji samazinājušies ienākumi, un jūs nevarētu atļauties visus maksājumus, kurus faktiski veicāt. Kas no šiem maksājumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat šādos kritiskās taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī ir nepieciešama?

Un ar cik lielu summu mēnesī īrei un komunālajiem maksājumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Maksa par mājokļa īri, apsaimniekošanu, siltināšanu	1
Maksa par garāžas īri, apsaimniekošanu	2
Maksa par ūdeni un kanalizāciju	3
Maksa par elektroenerģiju	4
Maksa par gāzi	5
Maksa par apkuri	6
Maksa par apsardzi	7
Maksa par internetu mājās	8
Maksa par televīziju	9
Maksa par stacionāro telefonu	10
Kredīta maksājums par mājokli	11
Kredīta maksājums par garāžu	12
Zemes nomas maksa	13

KARTĪTE B2

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē MOBILĀ TELEFONA RĒĶINA APMAKSAI?

Ja jūs nevarētu atļauties visus maksājumus, kurus faktiski veicat, kas būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī ir nepieciešama?

Un ar cik lielu summu mēnesī mobilajiem sakariem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Maksa par sarunām un īsziņām	1
Maksa par mobilo internetu	2

KARTĪTE B3

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē NELIELĀM SAIMNIECĪBAS PRECĒM?

Kuri no šiem pirkumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos pirkumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī ir nepieciešama? Lūdzu, nemiet vērā, ka, arī neatsakoties pavisam no kāda preču veida, jūs, piemēram, varat to iegādāties retāk, lētāku un tamlīdzīgi.

Un ar cik lielu summu mēnesī nelielām saimniecības precēm jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Telpu, grīdas, trauku mazgāšanas līdzekļi	1
Mājokļa kopšanas piederumi	2
Atkritumu maisiņi	3
Insektu u.c. kaitēkļu apkarošanas līdzekļi	4
Apavu spodrināmie līdzekļi un piederumi	5
Vienreizējās lietošanas trauki un iepakojšanas materiāli	6
Citas sīkas īslaicīgas lietošanas mājsaimniecības preces	7

KARTĪTE B4

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MĀJOKĻA REMONTAM VAI NELIELIEM REMONTA PAKALPOJUMIEM?

Kuri no šiem remonta izdevumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Un ar cik lielu summu gadā mājokļa remontam un nelieliem remonta pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Materiāli mājokļa apkopei un remontam	1
Mājokļa uzturēšanas un remonta pakalpojumi, piemēram: • santehniķu pakalpojumi • elektriķu pakalpojumi • apkures sistēmu apkopes pakalpojumi • krāsotāju pakalpojumi • namdaru pakalpojumi • citi mājokļa apkopes un remonta pakalpojumi	2

KARTĪTE B5

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MOBILO VAI STACIONĀRO TĀLRUŅU IEGĀDEI VAI REMONTAM?

Kuri no šiem izdevumiem tālrūņu iegādei un remontam būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Un ar cik lielu summu gadā tālrūņu iegādei un remontam jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Stacionārā tālrūņa iegāde	1
Mobilā tālrūņa iegāde	2
Tālrūņu remonts	3

KARTĪTE B6

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MĒBEĻU UN MĀJSAIMNIECĪBAS IERĪČU (kā ledusskapis, putekļu sūcējs, gludeklis u.tml.) IEGĀDEI VAI REMONTAM, KĀ ARĪ AUDUMU, TRAUKU, INSTRUMENTU UN DARBARĪKU MĀJAI IEGĀDEI?

Kuri no šiem izdevumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Domājot par mēbeļu un mājsaimniecības ierīču iegādi un remontu, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegādi, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Mājokļa mēbeles	1
Dārza mēbeles	2
Apgaismes ierīces	3
Paklāji, tepiķi, citi grīdas segumi	4
Mēbeļu, mājas aprīkojuma un grīdas segumu remonts	5
Mājsaimniecības tekstilizstrādājumi, piemēram: • audumi mēbeļu tapsēšanai un aizkari • gultas veļa • galdauti, dvieļi	6
Mājsaimniecības tekstilizstrādājumu labošana	7
Ledusskapji, saldētavas	8
Veļas mazgāšanas mašīnas, veļas žāvēšanas mašīnas un trauku mazgāšanas mašīnas	9
Plītis	10
Sildītāji, gaisa kondicionētāji	11
Tīrīšanas iekārtas (piemēram, putekļsūcējs)	12
Nelielas elektriskās mājsaimniecības ierīces, piemēram: • pārtikas apstrādes ierīces • kafijas automāti, tējas pagatavošanas ierīces un tamlīdzīgas ierīces • gludekļi • tosteri un grili • citas nelielas elektriskās mājsaimniecības ierīces	13
Mājsaimniecības ierīču remonts	14
Stikla un kristāla trauki	15
Keramikas un porcelāna trauki	16
Naži un dakšiņas, galda piederumi un sudrablietas	17
Neelektriskie virtuves un mājsaimniecības piederumi un mehāniskās ierīces	18
Darbarīki un iekārtas mājai un dārzam, piemēram: • nelieli rokas darbarīki un instrumenti • dārza darbarīki un inventārs • kāpnes, durvju piederumi u.c. mājokļa metālizstrādājumi • nelieli elektrības piederumi	19
Nemotorizēto nelielu darbarīku un dažādu piederumu remonts	20
Motorizētie darbarīki un iekārtas	21
Motorizēto darbarīku un iekārtu remonts, izpirkumnoma un īre	22

KARTĪTE B7

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir iztērējusi par SOCIĀLO APRŪPI VAI ARĪ PAR PALĪDZĪBU MĀJAS DARBOS, AUKĻU PAKALPOJUMIEM?

Kas no šiem pakalpojumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī ir nepieciešama? Lūdzu, ņemiet vērā, ka, arī neatsakoties pavisam no kāda pakalpojumu veida, jūs, piemēram, varat tā izmantošanu samazināt, pirkt lētāk un tamlīdzīgi.

Domājot par sociālo aprūpi un palīdzību mājas darbos, aukļu pakalpojumiem kopumā, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Mājokļa uzkopšanas un mājsaimniecības pakalpojumi, piemēram: • mājkalpotāju pakalpojumi, ko veic algots personāls • tīrīšanas pakalpojumi mājās • darbs dārzā • citi mājkalpotāju un mājsaimniecības pakalpojumi	1
Sociālā aizsardzība, piemēram: • bērnu aprūpes pakalpojumi (tai skaitā aukļu pakalpojumi) • veco ļaužu pansionāti un sociālās aprūpes nami • aprūpes pakalpojumi personām dzīvesvietā	2

KARTĪTE B8

**Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā
iztērējusi PREČU PIEGĀDEI, KURJERA UN PASTA
PAKALPOJUMIEM?**

**Kuri no izdevumiem pasta un citiem sūtījumiem būtu tie, bez
kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti
nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?**

Visas piemērotās atbildes!

**Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā
jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir
nepieciešama?**

**Un ar cik lielu summu gadā pasta un citiem sūtījumiem jūsu
mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?**

Vēstuļu un paku sūtīšana un saņemšana (tai skaitā pakomātā)	1
Preču piegāde (tai skaitā ēdienu piegāde)	2
Mantu pārvadāšanas pakalpojumi	3

KARTĪTE B9

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi DAŽĀDĀM ADMINISTRATĪVAJĀM IZMAKSĀM (TAI SKAITĀ BANKAS KONTU UZTURĒŠANAI), SODU UN ALIMENTU NOMAKSAI?

Kuri no šiem izdevumiem, kas ietver administratīvās izmaksas, sodu un alimentu nomaksu, būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Domājot par administratīvajām izmaksām, sodu un alimentu nomaksu kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Apdrošināšana, kas saistīta ar mājokli	1
Apdrošināšana, kas saistīta ar veselību, un nelaimes gadījumu apdrošināšana	2
Mehānisko transportlīdzekļu apdrošināšana	3
Ceļojumu apdrošināšana	4
Alimentu, uzturlīdzekļu un sodu nomaksa	5
Maksājumi par banku un pasta nodaļu pakalpojumiem (tai skaitā bankas kontu uzturēšanai), komisijas maksa par rēķinu apmaksu	6
Citi pakalpojumi, piemēram: • administratīvās nodevas • juridiskie pakalpojumi un grāmatvedība • apbedīšanas pakalpojumi • nodevas, starpniecība • līdzmaksājumi pensiju fondu 3.līmenī	7

KARTĪTE C1

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē **SABIEDRISKAJAM TRANSPORTAM?**

Kuri no šiem izdevumiem sabiedriskajam transportam būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos?

Un ar cik lielu summu mēnesī sabiedriskajam transportam jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Pilsētas sabiedriskais transports	1
Piepilsētas un starppilsētu sabiedriskais transports	2
Taksometru pakalpojumi, maksa par braucienu kādam citam piederošā privātā automašīnā	3
Mantu pārvadāšana, par ko maksā pārvadātājam	4
Transporta līdzekļu noma (tai skaitā maksa par koplietošanas transporta īri)	5

KARTĪTE C4

Vai jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā ir iegādājusies kādu transporta līdzekli?

Kuri no izdevumiem transporta iegādei būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Un tagad, ņemot vērā tikai tos transporta līdzekļus, ko jūs izvēlējāties iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu summa, kādu jūsu mājsaimniecība gadā tērētu to iegādei kritiskas taupības apstākļos? Lūdzu, ņemiet vērā, ka, arī neatsakoties pavisam no kāda transporta līdzekļa iegādes, jūs, piemēram, varētu pirkt lētāku un tamlīdzīgi.

Tagad iedomājieties, ka jums ir iespēja iegādāties tik daudz un tādus transporta līdzekļus, lai apmierinātu mājsaimniecības vajadzības. Vai šādā gadījumā jūs transporta līdzekli pirktu?

Kāds transporta līdzeklis tas būtu?

Automašīna	1
Motocikls	2
Elektroskūteris, motorollers, mopēds	3
Velosipēds	4

KARTĪTE C5

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā kopā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi REMONTAM, KO VEICAT SERVISĀ, TEHNISKAJAI APSKATEI, AUTO TRANSPORTA LĪDZEKĻA VADĪŠANAS KURSIEM?

Kuri no šiem izdevumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko Jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Domājot par remontiem servisā, tehnisko apskati un auto transporta līdzekļa vadīšanas kursiem kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Personisko transportlīdzekļu tehniskā apskate	1
Personisko transportlīdzekļu apkopes un remonta pakalpojumi	2
Transportlīdzekļu vadītāju apmācības kursi, vadītāja apliecību ieguve	3

KARTĪTE C6

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē PERSONISKĀ TRANSPORTA UZTURĒŠANAI?

Kuri no šiem izdevumiem personiskā transporta uzturēšanai būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos?

Un ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu personiskā transporta uzturēšanas vajadzības?

Degviela un smērvielas	1
Rezerves daļas un piederumi personiskajiem transportlīdzekļiem	2
Izdevumi stāvvietām	3

KARTĪTE D1

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē ZĀLĒM, ĀRSTU APMEKLĒJUMIEM (neskaitot zobārstu), slimnīcām un kontracepcijas līdzekļiem?

Kuri no šiem izdevumiem zālēm un ārstu apmeklējumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī ir nepieciešama? Lūdzu, ņemiet vērā, ka, arī neatsakoties pavisam no kāda izdevumu veida, jūs, piemēram, varat izdevumus samazināt, meklēt lētākas iespējas un tamlīdzīgi.

Domājot par izdevumiem zālēm, ārstu apmeklējumiem (neskaitot zobārstu), slimnīcām un kontracepcijas līdzekļiem kopumā, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Zāles un citi farmaceitiskie preparāti	1
Citi medicīniskie produkti, piemēram: • plāksteri, marles saites • medicīniskās maskas • grūtniecības noteikšanas testi • prezervatīvi un citas mehāniskās kontracepcijas ierīces	2
Ģimenes ārstu pakalpojumi	3
Ārstu-speciālistu pakalpojumi	4
Medicīnisko analīžu laboratoriju un rentgenoloģijas centru pakalpojumi	5
Citi medicīniskie pakalpojumi, piemēram: • ārstnieciskā vingrošana • terapeitisku iekārtu noma	6
Neatliekamā medicīniskā palīdzība	7
Slimnīcu pakalpojumi	8

KARTĪTE D2

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi ZOBĀRSTAM UN PIRKUMIEM, KAS SAISTĪTI AR VESELĪBAS APRŪPI?

Kuri no šiem izdevumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Domājot par izdevumiem zobārstam un ierīcēm, kas saistītas ar veselības aprūpi, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Redzes korekcijas brilles un kontaktlēcas	1
Dažādas medicīniskās ierīces, piemēram: • dzirdes aparāts • asinsspiediena mērītājs u.tml.	2
Medicīnisko ierīču remonts	3
Zobārstniecības pakalpojumi	4

KARTĪTE D3

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumiem?

Kuri no izdevumiem šiem pakalpojumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Un ar cik lielu summu gadā bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Maksājumi bērnudārzā	1
Maksājumi skolā (tai skaitā ekskursijas, dāvanas u.tml.)	2
Mācību maksa skolā	3

KARTĪTE D4

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MĀCĪBU MAKSAI AUGSTSKOLĀ, DAŽĀDIEM KURSIEM UN PULCIŅIEM?

Kuri no izdevumiem mācību maksai augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos?

Un ar cik lielu summu gadā mācību maksai augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Mācību maksa augstskolā	1
Maksas kursi	2
Maksa par pulciņiem	3

KARTĪTE E1

**Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā
iztērējusi APĢĒRBAM UN APAVIEM, KĀ ARĪ SOMĀM?**

**Kuri no izdevumiem apģērbam un apaviem būtu tie, bez kuriem
jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti nevarētu
iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?**

Visas piemērotās atbildes!

**Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā
jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir
nepieciešama?**

**Un ar cik lielu summu gadā apģērbam un apaviem jūsu
mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?**

Apģērba iegāde	1
Apģērba šūšana	2
Apģērba remonts	3
Apģērba tīrīšana	4
Apavu iegāde	5
Apavu remonts	6
Somu (tai skaitā skolas somu) iegāde	7

KARTĪTE E2

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē SKAISTUMKOPŠANAS PRECĒM UN PAKALPOJUMIEM, KĀ ARĪ HIGIĒNAS PRECĒM?

Kuri no šiem izdevumiem skaistumkopšanas precēm un pakalpojumiem, kā arī higiēnas precēm būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos?

Domājot par izdevumiem skaistumkopšanas precēm un pakalpojumiem, kā arī higiēnas precēm kopumā, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Vīriešu un bērnu frizētavas	1
Sieviešu frizētavas	2
Skaistumkopšanas pakalpojumi	3
Izstrādājumi, priekšmeti un ierīces personīgai aprūpei, piemēram: • personīgās higiēnas preces • skaistumkopšanas preces • fiziskās labsajūtas uzlabošanas preces un ezotēriskie produkti	4

KARTĪTE E3

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi PERSONISKĀS HIGIĒNAS ELEKTROIERĪČU (kā fēns, bārdas skujamais u.tml.), ROKAS PULKSTENU, JUVELIERIZSTRĀDĀJUMU, BIŽUTĒRIJAS IEGĀDEI VAI REMONTAM?

Kuri no šiem izdevumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Domājot par izdevumiem personiskās higiēnas elektroierīču, rokas un kabatas pulksteņu, juvelierizstrādājumu, bižutērijas iegādei un remontam kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības?

Elektriskās ierīces personīgai aprūpei (kā fēns, bārdas skujamais u.tml.)	1
Juvelierizstrādājumi	2
Bižutērija	3
Rokas un kabatas pulksteņi	4
Juvelierizstrādājumu, rokas un kabatas pulksteņu remonts	5

KARTĪTE F1

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē KULTŪRAI UN SPORTAM?

Kas no šiem pakalpojumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos?

Un ar cik lielu summu mēnesī kultūrai un sportam jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Atpūtas un sporta pasākumu apmeklējumi	1
Pedalīšanās atpūtas un sporta pasākumos	2
Kinoteātra, teātra, koncerta apmeklējums	3
Muzeja, bibliotēkas apmeklējums	4
Citu kultūras pasākumu apmeklējums	5

KARTĪTE F2

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi grāmatu iegādei?

Kuri no šiem grāmatu veidiem un pakalpojumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Un ar cik lielu summu gadā grāmatām jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Daiļliteratūras grāmatas	1
Mācību grāmatas	2
Citas grāmatas, kas nav daiļliteratūra un mācību grāmatas	3
Grāmatu iesiešanas pakalpojumi un elektronisko grāmatu lejupielādes	4

KARTĪTE F3

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi DATORU UN TO APRĪKOJUMU IEGĀDEI UN REMONTAM, KĀ ARĪ PROGRAMMATŪRAI?

Kuri no šiem pirkumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Domājot par izdevumiem datoru un to aprīkojumu iegādei un remontam, kā arī programmatūrai kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Personālie datori (t.sk. klēpjatori, planšetdatori)	1
Datoru aprīkojums (piem. printeris, rūteris, bet ne datu nesēji)	2
Programmatūra	3
Datoru un to aprīkojuma remonts	4

KARTĪTE F4

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi TELEVIZORU, MŪZIKAS INSTRUMENTU, SPORTA UN HOBIJA INVENTĀRU UN LĪDZĪGU PREČU IEGĀDEI VAI REMONTAM?

Kuri no šiem pirkumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Domājot par izdevumiem televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobijs inventāru un līdzīgu preču iegādei vai remontam kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības?

Televizors	1
Audio iekārtas (piemēram, radiouztvērējs, audio atskaņotājs, mūzikas centrs)	2
Foto un video iekārtas (piemēram, fotokamera, videokamera, video atskaņotājs, mājas kinozāle)	3
Kalkulatori un citas informācijas apstrādes iekārtas	4
Datu nesēji (kā zibatmiņas u.tml.)	5
Audiovizuālo, fotogrāfisko un informācijas apstrādes iekārtu remonts	6
Mūzikas instrumenti	7
Mūzikas instrumentu remonts	8
Spēles, rotaļlietas un preces vaļaspriekam	9
Inventārs sportam, tūrismam un atpūtai brīvā dabā un tā remonts	10
Citi atpūtas priekšmeti un ierīces	11

KARTĪTE F5

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi TŪRISMA BRAUCIENIEM UZ ĀRVALSTĪM, VIESNĪCU PAKALPOJUMIEM ĀRVALSTĪS UN LIDMAŠĪNU BIĻETĒM?

Kuri no šiem izdevumiem saistībā ar braucieniem uz ārzemēm būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos?

Domājot par izdevumiem tūrisma braucieniem uz ārvalstīm, viesnīcu pakalpojumiem ārvalstīs un lidmašīnu biļetēm kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības?

Kompleksi tūrisma braucieni uz ārvalstīm (no tūrisma firmām u.tml.)	1
Viesnīcu pakalpojumi ārvalstīs	2
Lidmašīnu biļetes	3

KARTĪTE F6

Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi TŪRISMA BRAUCIENIEM PA LATVIJU, KĀ ARĪ VIESNĪCU UN CITU NAKTSMĪTŅU PAKALPOJUMIEM LATVIJĀ?

Kuri no šiem izdevumiem saistībā ar braucieniem pa Latviju būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība pēdējos 12 mēnešos absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums gadā ir nepieciešama?

Domājot par izdevumiem tūrisma braucieniem pa Latviju, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumiem Latvijā, ar cik lielu summu gadā šiem pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?

Kompleksi tūrisma braucieni pa Latviju (no tūrisma firmām u.tml.)	1
Viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumi Latvijā	2

KARTĪTE F7

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē **SABIEDRISKĀS ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMIEM (tai skaitā gatavie ēdieni, ko jums piegādā)?**

Kas no šiem ēdināšanas pakalpojumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī būtu nepieciešama kritiskas taupības apstākļos?

Ēdināšanas pakalpojumi skolā un bērnudārzā	1
Ēdināšanas pakalpojumi ēdnīcās, restorānos un kafejnīcās darba laikā (piemēram, pusdienas)	2
Ēdināšanas pakalpojumi restorānos un kafejnīcās citā laikā	3
Piegādātie ēdieni un ēdienu līdzņemšana	4

KARTĪTE F10

Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība kopumā tērē tām **DAŽĀDAJĀM VAJADZĪBĀM, KAS NORĀDĪTAS KARTĪTĒ F10?**

Kas no šiem izdevumiem būtu tie, bez kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu iztikt pat kritiskas taupības apstākļos?

Visas piemērotās atbildes!

Nemot vērā tikai tos maksājumus, ko jūs nosaucāt iepriekšējā jautājumā, cik liela būtu minimālā summa, kas jums mēnesī ir nepieciešama?

Domājot par izdevumiem kas norādītas kartītē F10, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības?

Preces dārzam	1
Augi un ziedi	2
Mājdzīvnieku iegāde	3
Preces mājdzīvniekiem	4
Veterinārie un citi pakalpojumi mājdzīvniekiem	5
Laikraksti un žurnāli	6
Kancelejas preces un zīmēšanas piederumi	7

3. PIELIKUMS. MĀJSAIMNIECĪBU RELATĪVO IZDEVUMU BUDŽETA VĒRTĪBU ATJAUNOŠANA AR INFLĀCIJAS DATIEM (JEB PĀRRĒĶINS)

MRI budžeta vērtības atjauno reizi gadā. Pārtikas groza vērtību ik gadu pārrēķina saskaņā ar šajā pielikumā sniegto metodiku. Nepārtikas daļas pārrēķinu veic ne biežāk kā divas reizes trīs gadu periodā, bet nākamajā gadā pēc šiem diviem pārrēķiniem veicama pilna MRI budžeta vērtību atjaunošana. Pārrēķins veicams gada pirmajā pusē pēc tam, kad publicēti CSP aprēķinātie gada inflācijas rādītāji.

Pārtikas groza vērtības pārrēķins

Pārtikas groza vērtību pārrēķina atsevišķi katram grozā iekļautajam produktam. Tas ietver tikai cenas pārrēķinu un neskar apjomus, kādi produkta patēriņam paredzēti.

Katras cenas vērtību pārrēķinā izmantojama šāda prioritāšu secība:

- ja iespējams, izmantojama CSP publicētā produkta cena³⁵ iepriekšējā gadā – tas attiecas uz produktiem, kam cenas tiek publicētas (skatīt kolonnu “CSP izmantotais apzīmējums” P1.tabulā)³⁶;
- ja cena nav publicēta, informācija jāpieprasa CSP³⁷;
- ja CSP nevar sniegt nepieciešamo informāciju, tad jāiegūst informācija par konkrētā produkta cenu veikalu tīklos, kas pārstāvēti visos Latvijas reģionos, lai iegūtu iepriekšējā gada cenas par katru gada ceturksni vismaz no viena veikalu tīkla par tipiskāko (visbiežāk iegādāto) šīs grupas produktu, par kuru tās pieejamas³⁸ (ja cenas iespējams iegūt no vairākiem veikalu tīkliem, izmantojamas tikai tā tīkla cenas, kuram ir lielāks veikalu skaits);
- ja šādas cenas iegūt nav iespējams, ir jāveic pēdējo (respektīvi, aizpagājušā gada cenu) MRI budžeta ietvaros aprēķināto šo produktu cenu atjaunojums, reizinot ar CSP

³⁵ PCC010. Atsevišķu preču un pakalpojumu vidējās mazumtirdzniecības cenas (vai līdzvērtīga, ja tiek mainīts tabulas numurs). https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCC/PCC010

³⁶ Var tikt veikts precizējums, izvēloties cenu, kuru izmantot, šādās situācijās:

- rodas iespēja cenu noteikt precīzāk (piemēram, ir publicēta kāda produkta cena, kas iepriekš nav tikusi publicēta);
- nav pieejama kāda no iepriekš publicētajām produktu cenām, taču informācija par to pašu preču kategoriju ir pieejama (piemēram, viena produkta vietā ir publicēta cena citam tās pašas grupas produktam vai arī aprēķinā iepriekš izmantots aritmētiskais vidējais no diviem grupas produktiem, bet tagad informācija pieejama vairs tikai par vienu).

³⁷ Pieprasījums attiecināms uz preču kategoriju un atbilde ir derīga, ja pieejama kaut viena šajā kategorijā ietilpstoša produkta cena (piemēram, žāvēti augļi var būt ne tikai rozīnes, bet arī citi žāvēti augļi).

³⁸ Pieprasījums attiecināms uz preču kategoriju un atbilde ir derīga, ja pieejama kaut viena šajā kategorijā ietilpstoša produkta cena (piemēram, pagatavotas bietes var būt ne tikai marinētas, bet arī citādi pagatavotas).

publicētajiem iepriekšējā gada inflācijas koeficientiem. Šis cenu pārreķina mehānisms nav izmantojams tad, ja tiek veikta pilna MRI budžeta vērtību atjaunošana – tad jārod iespēja cenas noskaidrot kādā no veidiem, kam ir augstāka prioritāte.

Pl.tabula. Pārtikas groza vērtības aprēķina metodika

Pārtikas produkts	CSP izmantotais apzīmējums	Piezīmes un precizējumi
Āboli	Āboli, 1 kg	
Augu eļļa	Augu eļļa, 1 l	
Auzu pārslas (arī dažādu graudu pārslas, kukurūzas putraimi)	Auzu pārslas, 1 kg	
Banāni	Banāni, 1 kg	
Biezpiena sieriņš	Saldais biezpiena sieriņš, 50 g	Vērtība reizināta ar 20, iegūstot 1 kg cenu.
Biezpiens	Biezpiens, 1 kg	
Bumbieri	Bumbieri, 1 kg	
Burkāni	Burkāni, 1 kg	
Citrusaugļi, piemēram, apelsīni	Apelsīni, 1 kg	
Cūkgaļa	Cūkgaļa bez kaula, 1 kg	
Cukurs	Smalkais cukurs, 1 kg	
Graudu/sēklu maize	Graudu maize, 1 kg	
Griķi, vārīti	Griķi, 1 kg	
Gurķi, svaigi	Gurķi, 1 kg	
Kafija	Maltā kafija, 1 kg	
Kāposti, piemēram, galviņkāposti, puķkāposti	Kāposti, 1 kg	
Kartupeļi	Kartupeļi, 1 kg	
Kausētais siers	Kausētais siers, 200 g	Vērtība reizināta ar 5, iegūstot 1 kg cenu.
Kefīrs/jogurts	Kefīrs, 1 l	
Krējums	Skābais krējums, 1 kg	
Makaroni, pilngraudu	Makaroni, 500 g	Vērtība reizināta ar 2, iegūstot 1 kg cenu.
Medus	Medus, 1 kg	
Milti, kviešu, pilngraudu	Kviešu milti, 1 kg	
Olas	Olas, 10 gab.	Vērtība reizināta ar 2, iegūstot 20 olu cenu.
Paprika	Saldie pipari, 1 kg	
Piens	Piens, 1 l	
Rīsi, baltie	Rīsi, 1 kg	
Rudzu rupjmaize	Rudzu maize, 1 kg	
Sāls, piemēram, jodētais	Rupjā maluma sāls, 1 kg	
Siers	Siers, 1 kg	
Sīpoli	Sīpoli, 1 kg	
Sula, augļu	Augļu un dārzeņu sulas, 1 l	
Sviests	Sviests, 1 kg	
Tēja	Melnā tēja, 1 kg	
Tomāti	Tomāti, 1 kg	
Vistas gaļa	Vista (cālis), 1 kg	
Zivis (jūras un saldūdens zivis, saldētas zivis)	Atdzesēts lasis, 1 kg; Svaīga vai atdzesēta karpa, 1 kg	Aprēķināts abu cenu aritmētiskais vidējais.

Pārtikas produkts	CSP izmantotais apzīmējums	Piezīmes un precizējumi
Garšvielas, piemēram, melnie pipari	Malti melnie pipari, 100 g	Vērtība reizināta ar 10, iegūstot 1 kg cenu.
Ievārījums, augļu/ogu	Ievārījums, 1 kg	
Lapu salāti, piem., spināti, lapu salāti, rukola, iespējams arī Ķīnas kāposts u.c.	Ķīnas kāposti (salāti), 1 kg	
Lociņi un dilles, svaigi	Sīpolu lociņi, 1 kg; Dilles, svaigas, 1 kg	Aprēķināts abu cenu aritmētiskais vidējais.
Ogas (svaigas/saldētas zemenes, plūmes, dzērvenes)	Zemenes, svaigas, 1 kg	
Pupas, zirņi, lēcas	Pupiņas, kaltētas, 1 kg	
Rieksti un sēklas	Zemesrieksti, 1 kg	
Žāvēti augļi	Rozīnes, 1 kg	
Bietes, pagatavotas	Marinētas bietes, 1 kg	
Garšvielas, piemēram, galda etiķis		Izmantotas galda etiķa cenas, kas iegūtas no veikalu tīkla.
Kakao (pulveris)		Cenas iegūtas no veikalu tīkla.
Ķirbji vai kabači/cukini	Ķirbji, 1 kg; Kabači/Cukini, 1 kg	Cenu aprēķins veikts pēc formulas: $((\text{Ķirbji} \times 2) + \text{Kabači}) / 3$
Mieži, grūbas	Miežu putraimi, 1 kg	

Ja cena pārtikas produktam tiek aprēķināta, reizinot ar CSP publicēto gada inflācijas koeficientu³⁹, izmantojama P2.tabula, kur katram produktam norādīts tas koeficients, kas visprecīzāk raksturo šī produkta cenu izmaiņas un kas izmantojams kā reizinātājs pēdējai aprēķinātajai (respektīvi, aizpagājušā gada) šī produkta cenai MRI budžetā. Tabulā kā piemēri sniegtas koeficienta vērtības izmaiņas 2020.gadā pret 2019.gadu.

P2.tabula. CSP aprēķināto inflācijas koeficientu kodi un nosaukumi pārtikas grozā iekļautajiem pārtikas produktiem, kas izmantojami kā reizinātāji konkrētā pārtikas produkta iepriekšējai aprēķinātajai cenai, ja nav pieejama precīzāka informācija

Pārtikas produkts	Izmantojamā inflācijas koeficienta kods un nosaukums	Koeficienta vērtība 2020.gadā pret 2019.gadu
Āboli	01.1.6.1 Svaigi augļi	+15,6 %
Augu eļļa	01.1.5.4 Citas pārtikā lietojamas eļļas	+1,6 %
Auzu pārslas (arī dažādu graudu pārslas, kukurūzas putraimi)	01.1.1.2 Milti un citi graudaugi	+5,6 %
Banāni	01.1.6.1 Svaigi augļi	+15,6 %
Biezpiena sieriņš	01.1.8.4 Saldumi	+3,8 %
Biezpiens	01.1.4.5 Siers un biezpiens	-0,7 %
Bumbieri	01.1.6.1 Svaigi augļi	+15,6 %
Burkāni	01.1.7.1 Svaigi dārzeņi	-3,0 %
Citrusaugļi, piemēram, apelsīni	01.1.6.1 Svaigi augļi	+15,6 %
Cūkgaļa	01.1.2.2 Cūkgaļa	+5,7 %
Cukurs	01.1.8.1 Cukurs	+2,6 %

³⁹ PCI020. Patēriņa cenu indeksi un pārmaiņas grupās un apakšgrupās (ECOICOP) (vai līdzvērtīga, ja tiek mainīts tabulas numurs). https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCI/PCI020 Izmantojams rādītājs "Pārmaiņas pret iepriekšējo gadu (%)".

Pārtikas produkts	Izmantojamā inflācijas koeficienta kods un nosaukums	Koeficienta vērtība 2020.gadā pret 2019.gadu
Graudu/sēklu maize	01.1.1.3 Maize	+1,1 %
Griķi, vārīti	01.1.1.2 Milti un citi graudaugi	+5,6 %
Gurķi, svaigi	01.1.7.1 Svaigi dārzeņi	-3,0 %
Kafija	01.2.1.1 Kafija	+0,1 %
Kāposti, piemēram, galviņkāposti, puķkāposti	01.1.7.1 Svaigi dārzeņi	-3,0 %
Kartupeļi	01.1.7.4 Kartupeļi	-14,4 %
Kausētais siers	01.1.4.5 Siers un biezpiens	-0,7 %
Kefīrs/jogurts	01.1.4.6 Citi piena produkti	-0,7 %
Krējums	01.1.4.6 Citi piena produkti	-0,7 %
Makaroni, pilngraudu	01.1.1.6 Makaronu izstrādājumi	+1,3 %
Medus	01.1.8.2 Ievārījums un medus	+1,5 %
Milti, kviešu, pilngraudu	01.1.1.2 Milti un citi graudaugi	+5,6 %
Olas	01.1.4.7 Olas	-0,4 %
Paprika	01.1.7.1 Svaigi dārzeņi	-3,0 %
Piens	01.1.4.2 Piens	-1,5 %
Rīsi, baltie	01.1.1.1 Rīsi	+4,1 %
Rudzu rupjmaize	01.1.1.3 Maize	+1,1 %
Sāls, piemēram, jodētais	01.1.9.2 Sāls un garšvielas	+0,8 %
Siers	01.1.4.5 Siers un biezpiens	-0,7 %
Sīpoli	01.1.7.1 Svaigi dārzeņi	-3,0 %
Sula, augļu	01.2.2.3 Augļu un dārzeņu sulas	+0,5 %
Sviests	01.1.5.1 Sviests	-1,9 %
Tēja	01.2.1.2 Tēja	+1,5 %
Tomāti	01.1.7.1 Svaigi dārzeņi	-3,0 %
Vistas gaļa	01.1.2.4 Mājputnu gaļa	+1,5 %
Zivis (jūras un saldūdens zivis, saldētas zivis)	01.1.3.1 Svaigas vai atdzesētas zivis	+3,3 %
Garšvielas, piemēram, melnie pipari	01.1.9.2 Sāls un garšvielas	+0,8 %
Ievārījums, augļu/ogu	01.1.8.2 Ievārījums un medus	+1,5 %
Lapu salāti, piem., spināti, lapu salāti, rukola, iespējams arī Ķīnas kāposts u.c.	01.1.7.1 Svaigi dārzeņi	-3,0 %
Locīņi un dilles, svaigi	01.1.7.1 Svaigi dārzeņi	-3,0 %
Ogas (svaigas/saldētas zemenes, plūmes, dzērvenes)	01.1.6.1 Svaigi augļi	+15,6 %
Pupas, zirņi, lēcas	01.1.7.3 Žāvēti, citādi konservēti vai apstrādāti dārzeņi	+2,9 %
Rieksti un sēklas	01.1.6.3 Žāvēti augļi un rieksti	+2,7 %
Žāvēti augļi	01.1.6.3 Žāvēti augļi un rieksti	+2,7 %
Bietes, pagatavotas	01.1.7.3 Žāvēti, citādi konservēti vai apstrādāti dārzeņi	+2,9 %
Garšvielas, piemēram, galda etiķis	01.1.9.1 Mērces un garšvielu piedevas	+2,7 %
Kakao (pulveris)	01.1.8.3 Šokolāde	+1,8 %
Ķirbji vai kabači/cukini	01.1.7.1 Svaigi dārzeņi	-3,0 %
Mieži, grūbas	01.1.1.2 Milti un citi graudaugi	+5,6 %

MRI budžeta nepārtikas daļas vērtības pārrēķins

MRI budžeta nepārtikas daļas vērtības pārrēķina atsevišķi katrai izdevumu kategorijai, kam tā noteikta. Tas ietver tikai izdevumu summas pārrēķinu un neskar attiecināmību, atšķirības starp mājāsaimniecību tipiem vai teritoriālās atšķirības. Šādā veidā pārrēķinu pieļaujams veikt ne vairāk kā divus gadus pēc kārtas, bet pēc tam veicama pilna vērtību atjaunošana ar aptaujas palīdzību.

Katrai izdevumu kategorijai piemēro inflācijas koeficientu. Šis koeficients vienādā mērā attiecināms uz katru izdevumu summu kategorijas ietvaros (tas ir, visiem mājāsaimniecību tipiem un visās dzīvesvietās). Piemērs atspoguļots P1.attēlā. Ar inflācijas koeficientu reizināmas mediānas (vērtības uz sarkanā fona), kas tad, ja tiek izmantotas Excel formulas, atbilstīgi mainīs arī:

- gala summas mājāsaimniecību tipiem (aile “Kopā” uz pelēkā fona), kas aprēķinātas, reizinot mediānas un attiecināmības procentu;
- summas mājāsaimniecību tipiem dzīvesvietu griezumā (ailes uz zaļā fona), kas aprēķinātas, reizinot aili “Kopā” ar dzīvesvietas koeficientiem.

Neizmantojot minētās Excel formulas, iespējams arī uzreiz reizināt ar inflācijas koeficientu katru no summām mājāsaimniecību tipiem dzīvesvietu griezumā (ailes uz zaļā fona) – gala rezultātu tas vai nu nemainīs vispār, vai arī mainīs nedaudz uz noapaļojuma rēķina.

P1.attēls. Piemērs pārrēķināmajām summām

MĀJOKĻA REMONTS VAI NELIELI REMONTA PAKALPOJUMI				Dzīvesvietas koeficients			
		Attiecināmība	Mediāna		Rīga	Cita pilsēta	Lauki
				KOPĀ	0,788	0,794	1,333
A	Viena darbaspējīgā mājāsaimniecība	80%	5,00 €	A un C mediāna	4,00 €	3,15 €	5,33 €
B	Divu darbaspējīgo mājāsaimniecība	90%	10,90 €	B un D mediāna	9,81 €	7,73 €	13,08 €
C	Viena pensionāra mājāsaimniecība	80%	5,00 €	A un C mediāna	4,00 €	3,15 €	5,33 €
D	Cita divu pieaugušo mājāsaimniecība	90%	10,90 €	B un D mediāna	9,81 €	7,73 €	13,08 €
E	Trīs un vairāku pieaugušo mājāsaimniecība	90%	16,67 €	E, F un G mediāna	15,00 €	11,82 €	20,00 €
F	Mājāsaimniecības ar vienu bērnu	90%	16,67 €	E, F un G mediāna	15,00 €	11,82 €	20,00 €
G	Mājāsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem	90%	16,67 €	E, F un G mediāna	15,00 €	11,82 €	20,00 €

Tālāk MRI budžeta aprēķinā tiek izmantotas summas mājāsaimniecību tipu un dzīvesvietu griezumā, respektīvi, ailes uz zaļā fona. Tiesa, vairumam izdevumu kategoriju nav veikta diferenciacija pēc dzīvesvietas tipa, tāpēc summas viena mājāsaimniecību tipa ietvaros visās dzīvesvietās būs identiskas.

CSP publicēto gada inflācijas koeficientu⁴⁰ identificē, izmantojot P3.tabulu, kur katrai preču vai pakalpojumu kategorijai norādīts tas koeficients, kas visprecīzāk raksturo tās saturu un izmantojams kā reizinātājs pēdējai aprēķinātajai (respektīvi, aizpagājušā gada) izdevumu summai atbilstīgajā kategorijā MRI budžetā.

⁴⁰ PCI020. Patēriņa cenu indeksi un pārmaiņas grupās un apakšgrupās (ECOICOP) (vai līdzvērtīga, ja tiek mainīts tabulas numurs). https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCI/PCI020 Izmantojams rādītājs “Pārmaiņas pret iepriekšējo gadu (%)”.

Pēc P1.attēlā atspoguļotā piemērā var konstatēt, ka izdevumu kategorijai “Mājokļa remonts un nelieli remonta pakalpojumi” atbilstošais inflācijas koeficients ir “04.3.Mājokļa uzturēšana un remonts”. Pieņemsim, ka gada inflācijas koeficients šai kategorijai pēc CSP datiem ir 2,8%. Tas nozīmē, ka visas P1.attēlā atspoguļotās summas jāreizina ar 1,028. Šādā gadījumā, piemēram, viena darbaspējīgā mājsaimniecības Rīgā izmaksas būs $EUR\ 3,15 \times 1,028 = EUR\ 3,24$ mēnesī.

Kā var vērot P3.tabulā, nereti ir situācijas, kad viena inflācijas koeficienta aprēķinā izmantojami vairāki no CSP publicētajiem inflācijas koeficientiem. Tādā gadījumā svarīgas ir to savstarpējās proporcijas. CSP šīs proporcijas tāpat regulāri publicē⁴¹, jo tās ir mainīgas. Tādējādi nepieciešams izmantot tās, kas atbilst gadam, par kuru tiek rēķināts inflācijas koeficients.

P3.tabula. CSP izmantoto inflācijas koeficientu kodi un nosaukumi nepārtikas precēm un pakalpojumiem, un inflācijas koeficientu proporcijas izdevumu kategorijās, ja netiek veikta pilna MRI budžeta vērtību atjaunošana

Izdevumu kategorija	Izmantojamo inflācijas koeficientu kodi un nosaukumi	Inflācijas koeficientu proporcijas izdevumu kategorijās 2021.gadā
Mājokļa īre un komunālie pakalpojumi	04.1 Mājokļa īres maksa	7%
	04.4 Ūdensapgāde un citi ar mājokli saistītie pakalpojumi	23%
	04.5 Elektroenerģija, gāze un cits kurināmais	52%
	08.3.0.1 Fiksētā tālruņa pakalpojumi	2%
	08.3.0.3 Interneta piekļuves pakalpojumi	6%
	08.3.0.4 Kompleksie telekomunikāciju pakalpojumi	6%
	09.4.2.3 Televīzijas abonēšanas maksa	4%
Nelielas saimniecības preces	05.6.1 Īslaicīgas lietošanas mājsaimniecības preces	100%
Mājokļa remonts vai nelieli remonta pakalpojumi	04.3 Mājokļa uzturēšana un remonts	100%
Mēbeļu un mājsaimniecības ierīču iegāde vai remonts, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegāde	05.1 Mēbeles, mājokļa iekārta un grīdas segumi	31%
	05.2 Mājsaimniecības tekstilizstrādājumi	7%
	05.3 Mājsaimniecības ierīces	28%
	05.4 Stikla trauki, galda piederumi un mājsaimniecības piederumi	17%
	05.5 Darbarīki un iekārtas mājai un dārzam	17%
Sociālā aprūpe vai arī palīdzība mājas darbos, aukļu pakalpojumi	05.6.2 Mājokļa uzkopšanas un mājsaimniecības pakalpojumi	40%
	12.4 Sociālā aizsardzība	60%
Pasta un citi sūtījumi	08.1 Pasta pakalpojumi	100%
Dažādas administratīvās izmaksas, sodu un alimentu nomaksa	12.5 Apdrošināšana	46%
	12.6 Finanšu pakalpojumi	27%
	12.7 Citi pakalpojumi	27%
Sabiedriskais transports	07.3.1 Pasažieru pārvadājumi pa sliežu ceļiem	18%
	07.3.2 Pasažieru pārvadājumi pa autoceļiem	82%
Personiskā transporta līdzekļi	07.1 Transportlīdzekļu iegāde	100%

⁴¹ PCI010. Patēriņa cenu indeksu svāri grupās un apakšgrupās (ECOICOP) (vai līdzvērtīga, ja tiek mainīts tabulas numurs). https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VEK__PC__PCI/PCI010 Izmantojams tā paša gada rādītājs, kura inflācijas koeficientu izmanto.

Izdevumu kategorija	Izmantojamo inflācijas koeficientu kodi un nosaukumi	Inflācijas koeficientu proporcijas izdevumu kategorijās 2021.gadā
Remonts, kas veikts servisā, tehniskā apskate, auto transporta līdzekļa vadīšanas kursi	07.2.3 Personisko transportlīdzekļu apkope un remonts	67%
	07.2.4 Citi pakalpojumi personiskajiem transportlīdzekļiem	33%
Personiskā transporta uzturēšana	07.2.1 Rezerves daļas un piederumi personiskajiem transportlīdzekļiem	17%
	07.2.2 Degviela	83%
Bērnodārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumi	10.1 Pirmsskolas un sākumskolas izglītība	100%
Mācību maksa augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem	10.4 Augstākā izglītība	89%
	10.5 Maksas kursi	11%
Kultūra un sports	09.4.1 Atpūtas un sporta pakalpojumi	69%
	09.4.2.1 Kinoteātri, teātri, koncerti	23%
	09.4.2.2 Muzeji un bibliotēkas	8%
	09.4.2.5 Fotopakalpojumi	0%
Grāmatu iegāde	09.5.1 Grāmatas	100%
Datoru un to aprīkojumu iegāde un remonts, kā arī programmatūra	09.1.3 Informācijas apstrādes iekārtas	100%
Televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobijs inventāru un līdzīgu preču iegāde vai remonts	09.1.1 Audio un video iekārtas	23%
	09.1.2 Fotografiskas un kinematografiskas iekārtas un optiskie instrumenti	15%
	09.1.4 Datu nesēji	0%
	09.1.5 Audiovizuālo, fotografisko un informācijas apstrādes iekārtu remonts	8%
	09.3.1 Spēles, rotaļlietas un preces vaļaspriekam	31%
	09.3.2 Inventārs sportam, tūrismam un atpūtai brīvā dabā	23%
Tūrisma braucieni pa Latviju, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumi Latvijā	11.2 Izmitināšanas pakalpojumi	100%
Dažādas vajadzības	09.3.3 Preces dārzam un ziedi	26%
	09.3.4 Lolojumdzīvnieki un ar tiem saistītas preces	35%
	09.3.5 Veterinārie un citi pakalpojumi lolojumdzīvniekiem	4%
	09.5.2 Laikraksti un žurnāli	17%
	09.5.4 Kancelejas preces un zīmēšanas piederumi	18%
Mobilā telefona rēķina apmaksa	08.3.0.2 Mobilā tālruņa pakalpojumi	100%
Mobilo vai stacionāro tālruņu iegāde vai remonts	08.2 Tālruņa iekārtas	100%
Apģērbs un apavi, kā arī somas	03 Apģērbs un apavi	100%
Skaistumkopšanas preces un pakalpojumi, kā arī higiēnas preces	12.1.1 Frizētavu un skaistumkopšanas salonu pakalpojumi	21%
	12.1.3 Citas ierīces, priekšmeti un izstrādājumi personīgai aprūpei	79%
Personiskās higiēnas elektroierīču, rokas pulksteņu, juvelierizstrādājumu, bižutērijas iegāde vai remonts	12.1.2 Elektriskās ierīces personīgai aprūpei	33%
	12.3.1 Juvelierizstrādājumi, pulksteņi un rokas pulksteņi	67%
Zāles, ārstu apmeklējumi	06.1.1 Farmaceutiskie produkti	61%
	06.1.2 Citi medicīniskie produkti	2%
	06.2.1 Medicīniskie pakalpojumi	23%
	06.2.3 Vidējā medicīniskā personāla pakalpojumi	6%

Izdevumu kategorija	Izmantojamo inflācijas koeficientu kodi un nosaukumi	Inflācijas koeficientu proporcijas izdevumu kategorijās 2021.gadā
	06.3 Slimnīcu pakalpojumi	8%
Zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi	06.1.3 Terapeitiskā aparātūra un iekārtas	17%
	06.2.2 Zobārstniecības pakalpojumi	83%
Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi	11.1 Ēdināšanas pakalpojumi	100%

Piemēram, izdevumu kategorijā “Zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi”, kā redzams tabulā, nepieciešams izmantot divus inflācijas koeficientus – “06.1.3 Terapeitiskā aparātūra un iekārtas” un “06.2.2 Zobārstniecības pakalpojumi”. Ja aprēķins tiktu veikts par 2021.gadu, tad CSP datu tabulā PCI010 koeficienta 06.1.3 svaru vērtība ir 0,2, bet koeficienta 06.2.2 svaru vērtība ir 1,0. Tādējādi tiek aprēķināts, ka kategorijas “Zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi” koeficienta kopējo vērtību par 0,2/1,2 jeb 17% nosaka koeficienta 06.1.3 vērtība, bet par 1/1,2=83% – koeficienta 06.2.2 vērtība.

Tātad, ja pieņemam, ka terapeitiskās aparātūras un iekārtu cenas gada laikā pieaugušas par 1,3%, bet zobārstniecības pakalpojumu cenas, piemēram, par 3,4%, tad kopējā koeficienta vērtība būtu:

$$(1,3 \times 17\%) + (3,4 \times 83\%) = 3,0.$$

Respektīvi, gadu agrāk aprēķinātā izdevumu summa kategorijā “Zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi” jāreizina ar 1,03.

Atsevišķi svaru koeficienti ir ar vērtību 0 (2021.gadā tādi ir “09.4.2.5 Fotopakalpojumi” un “09.1.4 Datu nesēji”), kas nozīmē, ka inflācija šajās izdevumu kategorijās kopējo inflāciju ietekmē tik nelielā mērā, ka to nav lietderīgi iekļaut aprēķinos. Tomēr, pārrēķinot MRI budžeta vērtības konkrētajam gadam, jāņem vērā tā gada aktuālās vērtības, t.i., citā gadā šie svāri var nebūt ar vērtību 0, vai arī vērtība 0 var būt kādiem citiem svāriem.

4. PIELIKUMS. MĀJSAIMNIECĪBU RELATĪVO IZDEVUMU BUDŽETA VĒRTĪBU ATJAUNOŠANA AR APTAUJAS PALĪDZĪBU

Ar šo metodi MRI budžeta vērtības atjauno ne retāk kā reizi trīs gados. Pārtikas groza vērtības šādā gadījumā tiek pārrēķinātas līdzīgi kā pārējos gados, tomēr nav pieļaujams, ka kāda pārtikas produkta cena tiktu pārrēķināta, izmantojot inflācijas rādītāju produktu kategorijai – tā vietā nepieciešams iegūt konkrētu šī produkta cenu no CSP vai no mazumtirdzniecības veikalu tīkliem.

MRI budžeta vērtības ar šo metodi var tikt atjaunotas arī biežāk nekā reizi trīs gados, ja to prasa sociālekonomiskā situācija (ir straujš inflācijas kāpums, ekonomiskā krīze, kas var būtiski ietekmēt patēriņa paradumus u.tml.).

Ar aptaujas palīdzību tiek atjaunoti šādi dati:

- nepārtikas daļas kategoriju izmaksas;
- izmaksu attiecināmība dažādiem mājsaimniecību tipiem;
- koeficientu vērtības dzīvesvietu tipiem.

Aptaujas organizācija

Aptaujas mērķgrupa ir trīs zemāko ienākumu kvintīļu mājsaimniecības, nodrošinot to, ka aptauja ir nacionāli reprezentatīva. Respondenti ir šo mājsaimniecību 18 gadu vecumu sasniegušas personas, kas vislabāk pārzina konkrētās mājsaimniecības izdevumus. Izlases apjoms ir vismaz 1000 mājsaimniecību. Aptauja tiek veikta, izmantojot anketu, kas atrodama šī dokumenta 1.pielikumā, un veicot tajā nepieciešamās korekcijas.

Aptauja organizējama kalendārā gada pirmajos mēnešos, lauka darbu noslēdzot ne vēlāk kā aprīļa beigās. Pirms aptaujas organizācijas nepieciešams iegūt datus par:

- vidējo ienākumu robežsummu uz cilvēku, virs kuras mājsaimniecība attiecināma pie divām augstākajām ienākumu kvintilēm un tādējādi nav aptaujājama;
- izlases teritoriālo sadalījumu mājsaimniecībām, kuras attiecināmas pie trim zemākajām ienākumu kvintilēm.

Šīs robežsummas noteikšana ar EU-SILC apsekojuma datiem rada paaugstinātu risku, ka aptaujas izlasē nonāks arī mājsaimniecības no divām augstākajām kvintilēm, tāpēc robežsumma identificējama no pētījumiem, kuri ienākumus nosaka nevis no valsts reģistriem, bet ar tieša jautājuma palīdzību, kā tas tiek darīts arī šajā aptaujā. Robežsumma pirms pētījuma uzsākšanas precizējama pie potenciālā lauka darba veicēja (ja tas regulāri veic citus apsekojumus, kur tiek vaicāti mājsaimniecības ienākumi) vai pie citām lauka darba aģentūrām (ja potenciālā lauka darba veicēja rīcībā nepieciešamās informācijas nav).

Būtiski, lai apsekojumi, no kuriem informācija tiek iegūta, būtu veikti bez vecuma augstākās robežas piemērošanas (t.i., apsekojumos nebūtu noteikta norma, ka no izlases izslēdz personas, kuru vecums ir virs 64 gadiem, 74 gadiem vai virs kādas citas robežas) – tas ļauj proporcionāli

aptauja iekļaut arī pensionāru mājsaimniecības, kurās nav citu personu. Tāpat būtiski, lai apsekojumi, kuru dati tiek izmantoti, nebūtu vecāki par 2 gadiem, bet optimāli – par 1 gadu.

Līdzīgā veidā iegūstama informācija par izlases teritoriālo sadalījumu – iepriekš veikto apsekojumu datu failos atlasot trīs zemāko kvintīļu respondentus (izmantojot augstāk minēto robežsummu), pieprasāms šī izlases segmenta teritoriālais sadalījums starp statistiskajiem reģioniem, šādu sadalījumu atbilstoši piemērojot veicamajai aptaujai.

Ja ir pieejami vairāku apsekojumu dati, tie analizējami gan kopumā, gan atsevišķi, robežsummas noteikšanā priekšroku dodot jaunākiem datiem, taču vienlaikus izvērtējot, vai robežsummu atšķirības starp šiem apsekojumiem atbilst sociāli ekonomisko procesu gaitai valstī attiecīgajā laika periodā (piemēram, ja valstī konstatējams dzīves līmeņa pieaugums, bet jaunākā apsekojuma dati uzrāda zemāku robežsummu, salīdzinot ar vecāka apsekojuma datiem, tad, lai novērstu šo pretrunu, veiksmīgākā izvēle ir abu robežsummu aritmētiskā vidējā izmantošana).

Nepieciešamību izlases noteikšanā izmantot informāciju no iepriekš veiktu apsekojumu datiem svarīgi iekļaut lauka darba iepirkuma Tehniskajā specifikācijā, nosakot lauka darba aģentūrai par pienākumu, konstruējot izlasi un precizējot anketu, šo informāciju izgūt no savām iepriekš veiktajām aptaujām vai arī vienoties ar citām aģentūrām par tās saņemšanu.

Svaru piemērošana

Tā kā svāri ir jāpiemēro mājsaimniecībām, kamēr aktuāli un vienkārši pieejami statistiskas dati par demogrāfisko struktūru ir publicēti individuālā līmenī, ir nepieciešams vienojošs elements, kas ļauj statistikas datus par indivīdiem transformēt mājsaimniecību līmeņa statistikā. Kā šāds instruments vislabāk kalpo pēdējais pieejamais CSP MBA datu fails (t.i., jaunākais pieejamais CSP apsekojums, kur pētīti mājsaimniecību izdevumi).

Tā kā CSP MBA tiek veikts relatīvi reti (retāk nekā reizi trīs gados), svarīgi šī apsekojuma datus precizēt ar jaunāko statistiku iedzīvotāju līmenī. Līdz ar to jaunākā pieejamā MBA apsekojuma datiem, ja kopš šī apsekojuma pagājis gads vai vairāk, piemērojami jaunākajai iedzīvotāju statistikai atbilstoši svāri pēc tām pazīmēm, pēc kurām CSP sver MBA datus⁴², t.i., pēc:

- vecuma grupām;
- dzimuma;
- apdzīvotas vietas tipa;
- reģiona;
- ekonomiskās aktivitātes statusa.

Dati par iedzīvotāju sadalījumu pēc vecuma, dzimuma, apdzīvotās vietas tipa un reģioniem pieejami CSP datu tabulā “Iedzīvotāji pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, pilsētās,

⁴² Skatīt: Mājsaimniecību patēriņa tendences Latvijā 2019.gadā. Rīga, CSP, 2020. 9.lpp.
https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2020-10/Nr_10_Majsaimniecibu_%20paterina_tendences_Latvija_2019_gada_%2820_00%29_LV.pdf

novados, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās gada sākumā”⁴³. Izmantojami dati par situāciju aptaujas veikšanas gada sākumā.

Informācija par personu ekonomisko aktivitāti kompilējama no trim CSP datu tabulām:

- informācija par darba ņēmēju, darba devēju, pašnodarbināto, kā arī neapmaksātu personu ģimenes uzņēmumā/ privātpraksē vai lauku saimniecībā skaitu – no CSP datu tabulas “Nodarbinātie pēc statusa un dzimuma”⁴⁴;
- informācija par vecuma pensionāru skaitu – no CSP datu tabulas “Pensiju saņēmēji pēc vecuma un saņemtās pensijas veida gada beigās (tūkst. cilvēku)”⁴⁵;
- informācija par māsaimniecību skaitu – no CSP datu tabulas “Ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji pēc statusa”⁴⁶.

Aprēķinā izmantojams četru ceturkšņu datu aritmētiskais vidējais par iepriekšējo gadu pirms aptaujas veikšanas gada.

Lai piemērotu svarus, MBA māsaimniecību līmeņa (viens gadījums – viena māsaimniecība) dati transformējami individuālā līmenī (viens gadījums – viens māsaimniecības loceklis jeb indivīds). Svari piemērojami datiem indivīdu līmenī, bet katras māsaimniecības svars aprēķināms kā aritmētiskais vidējais no tajā ietilpstošo indivīdu svāriem.

Pēc māsaimniecību līmeņa svaru piemērošanas MBA datiem, no tiem izgūstamas proporcijas par māsaimniecību īpatsvaru zemākajās trīs ienākumu kvintilēs šādos dalījumos:

- apdzīvotas vietas tipi 2 grupās (pilsēta vai lauki);
- 6 statistiskie reģioni;
- 7 māsaimniecību tipi⁴⁷;

⁴³ CSP datu tabula IRD081:

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__IR__IRD/IRD081

⁴⁴ CSP datu tabula NBL070c:

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__EMP__NB__NBLA/NBL070c

⁴⁵ CSP datu tabula PPP030:

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__VES__PP__PPP/PPP030

⁴⁶ CSP datu tabulas NBN020c:

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__EMP__NBB__NBN/NBN020c

⁴⁷ Māsaimniecību tipu klasifikācija:

- 1) māsaimniecības ar vienu bērnu (ja māsaimniecībā kopā ar citiem dzīvo viena persona, kas jaunāka par 18 gadiem, māsaimniecība pieder šim tipam);
- 2) māsaimniecības ar diviem vai vairāk bērniem (ja māsaimniecībā kopā ar citiem dzīvo vairāk nekā viena persona, kas jaunāka par 18 gadiem, māsaimniecība pieder šim tipam);
- 3) trīs un vairāku pieaugušo māsaimniecība (ja māsaimniecībā dzīvo vismaz trīs cilvēki, bet neviens no viņiem nav jaunāks par 18 gadiem, māsaimniecība pieder šim tipam) – 11%;
- 4) divu darbspējīgo māsaimniecība (ja māsaimniecībā kopā dzīvo divi cilvēki vecumā no 18 līdz 64 gadiem, turklāt nevienam no viņiem nav ne invaliditātes, ne pensijas);
- 5) cita divu pieaugušo māsaimniecība (ja māsaimniecībā kopā dzīvo divi cilvēki, kas ir vismaz 18 gadus veci, turklāt vismaz viens no viņiem ir vecumā virs 64 gadiem, ar invaliditāti vai saņem pensiju);
- 6) viena darbspējīgā māsaimniecība (ja māsaimniecībā atsevišķi dzīvo viens cilvēks vecumā no 18 līdz 64 gadiem, viņam nav invaliditātes un viņš nesaņem pensiju);
- 7) viena pensionāra māsaimniecība (ja māsaimniecībā atsevišķi dzīvo viens pieaugušais, kurš vai nu ir vecumā virs 64 gadiem, vai arī viņam ir invaliditāte, vai viņš saņem pensiju).

- vīriešu skaits 4 grupās (nav, viens, divi, trīs vai vairāk);
- sieviešu skaits 4 grupās (nav, viena, divas, trīs vai vairāk);
- personu skaits vecumā līdz 19 gadiem 3 grupās (nav, viena, divas vai vairāk);
- personu skaits vecumā no 20 līdz 39 gadiem 3 grupās (nav, viena, divas vai vairāk);
- personu skaits vecumā no 40 līdz 59 gadiem 3 grupās (nav, viena, divas vai vairāk);
- personu skaits, kas vecākas par 59 gadiem 3 grupās (nav, viena, divas vai vairāk).

Tālāk iegūtās proporcijas izmantojamas svaru kalibrēšanai aptaujas datu failam, sverot to pēc 9 minētajām pazīmēm.

Pilna MRI budžeta vērtību atjaunošana

MRI budžeta vērtības aprēķināmas kā izdevumu kategoriju summas. Mājsaimniecību tipa izdevumi (nosaukums apzīmēts ar burtu M) mājsaimniecībai tiek ierēķināti vienreiz, savukārt individuālie (nosaukums apzīmēts ar burtu I) – atbilstoši indivīdu skaitam.

P4.tabula. Izdevumu aprēķina metodika dalījumā pa izdevumu kategorijām

M. Nelielas saimniecības preces				
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	B3a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē NELIELĀM SAIMNIECĪBAS PRECĒM?			
	B3d. Un ar cik lielu summu mēnesī nelielām saimniecības precēm jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?			
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas B3a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 4 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):			
	A	B	C	D
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu	• Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz B3d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veseram desmitam procentu.			
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.			

M. Mājokļa īre un komunālie pakalpojumi				
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	B1a. Cik <u>vidēji mēnesī</u> pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecībai jāmaksā par MĀJOKĻA ĪRI UN KOMUNĀLAJEM PAKALPOJUMIEM, t.sk., apsaimniekošanu? B1d. Un ar cik lielu summu <u>mēnesī</u> īrei un komunālajiem maksājumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija. H3. Pilsēta/pagasts (<i>sagrupēts 3 kategorijās – Rīga, citas pilsētas, lauki</i>)			
	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas B1a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits maksā jūsu izdevumus par mājokli, komunālajiem maksājumiem”. Kopumā tiek aprēķinātas 4 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):			
Izdevumu mediānu aprēķins	A	B	C	D
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu	• Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz B1d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.			
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus tiek diferencēti pēc dzīvesvietas (Rīga, citas pilsētas, lauki). Lai to izdarītu, tiek aprēķināti dzīvesvietas koeficienti, dalot visu mājsaimniecību izdevumu mediānu konkrētajā dzīvesvietas tipā ar izdevumu mediānu visām mājsaimniecībām. Aprēķinā piedalās tās mājsaimniecības, kas B1a nosaukušas konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējušas uz “Kāds cits maksā jūsu izdevumus par mājokli, komunālajiem maksājumiem”. Aprēķinātie trīs teritoriālie koeficienti pēc tam tiek izmantoti kā papildus reizinātāji katra mājsaimniecību tipu izdevumiem, iegūstot kopskaitā 21 izdevumu summu (7 mājsaimniecību tipi 3 dzīvesvietu griezumā). Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.			

M. Mājokļa remonts vai nelieli remonta pakalpojumi			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	B4a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MĀJOKĻA REMONTAM VAI NELIELIEM REMONTA PAKALPOJUMIEM?		
	B4d. Un ar cik lielu summu gadā mājokļa remontam un nelieliem remonta pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?		
	I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija.		
	H3. Pilsēta/pagasts (<i>sagrupēts 3 kategorijās – Rīga, citas pilsētas, lauki</i>)		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas B4a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits ir apmaksājis jūsu mājokļa remontu, mazākus remonta pakalpojumus”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):		
	A	B	C
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu • Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz B4d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veseram desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus tiek diferencēti pēc dzīvesvietas (Rīga, citas pilsētas, lauki). Lai to izdarītu, tiek aprēķināti dzīvesvietas koeficienti, dalot visu mājsaimniecību izdevumu mediānu konkrētajā dzīvesvietas tipā ar izdevumu mediānu visām mājsaimniecībām. Aprēķinā piedalās tās mājsaimniecības, kas B4a nosaukušas konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējušas uz “Kāds cits ir apmaksājis jūsu mājokļa remontu, mazākus remonta pakalpojumus”. Aprēķinātie trīs teritoriālie koeficienti pēc tam tiek izmantoti kā papildus reizinātāji katra mājsaimniecību tipu izdevumiem, iegūstot kopskaitā 21 izdevumu summu (7 mājsaimniecību tipi 3 dzīvesvietu griezumā). Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.		

M. Mēbeļu un mājsaimniecības ierīču iegāde vai remonts, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegāde				
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	B6a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MĒBEĻU UN MĀJSAIMNIECĪBAS IERĪČU (kā ledusskapis, putekļu sūcējs, gludeklis u.tml.) IEGĀDEI VAI REMONTAM, KĀ ARĪ AUDUMU, TRAUKU, INSTRUMENTU UN DARBARĪKU MĀJAI IEGĀDEI? B6d. Domājot par mēbeļu un mājsaimniecības ierīču iegādi un remontu, kā arī audumu, trauku, instrumentu un darbarīku mājai iegādi, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija.			
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas B6a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits ir apmaksājis jūsu mēbeļu vai kādu mājsaimniecības ierīču iegādi vai remontu”. Kopumā tiek aprēķinātas 4 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):			
	A	B	C	D
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu	• Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz B6d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.			
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.			

M. Sociālā aprūpe vai arī palīdzība mājas darbos, aukļu pakalpojumi			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	B7a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir iztērējusi par SOCIĀLO APRŪPI VAI ARĪ PAR PALĪDZĪBU MĀJAS DARBOS, AUKĻU PAKALPOJUMIEM? B7d. Domājot par sociālo aprūpi un palīdzību mājas darbos, aukļu pakalpojumiem kopumā, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas B7a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):		
	A	B	C
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu • Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz B7d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.		

M. Pasta un citi sūtījumi				
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	B8a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi PREČU PIEGĀDEI, KURJERA UN PASTA PAKALPOJUMIEM? B8d. Un ar cik lielu summu gadā preču piegādei, kurjera un pasta pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?			
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas B8a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 4 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):			
	A	B	C	D
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu	• Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz B8d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.			
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.			

M. Dažādas administratīvās izmaksas, sodu un alimentu nomaksa				
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	B9a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi DAŽĀDĀM ADMINISTRATĪVAJĀM IZMAKSĀM (TAI SKAITĀ BANKAS KONTU UZTURĒŠANAI), SODU UN ALIMENTU NOMAKSAI? B9d. Domājot par administratīvajām izmaksām, sodu un alimentu nomaksu kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?			
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas B9a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 4 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):			
	A	B	C	D
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu	• Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz B9d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.			
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.			

M. Sabiedriskais transports			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	C1a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē SABIEDRISKAJAM TRANSPORTAM? C1d. Un ar cik lielu summu mēnesī sabiedriskajam transportam jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija. H3. Pilsēta/pagasts (<i>sagrupēts 3 kategorijās – Rīga, citas pilsētas, lauki</i>)		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas C1a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits maksā par jūsu transporta izdevumiem (degvielu, sabiedriskā transporta biļetēm)”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tipiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):		
	A	B	C
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu • Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz C1d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus tiek diferencēti pēc dzīvesvietas (Rīga, citas pilsētas, lauki). Lai to izdarītu, tiek aprēķināti dzīvesvietas koeficienti, dalot visu mājsaimniecību izdevumu mediānu konkrētajā dzīvesvietas tipā ar izdevumu mediānu visām mājsaimniecībām. Aprēķinā piedalās tās mājsaimniecības, kas C1a nosaukušas konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējušas uz “Kāds cits maksā par jūsu transporta izdevumiem (degvielu, sabiedriskā transporta biļetēm)”. Aprēķinātie trīs teritoriālie koeficienti pēc tam tiek izmantoti kā papildus reizinātāji katra mājsaimniecību tipu izdevumiem, iegūstot kopskaitā 21 izdevumu summu (7 mājsaimniecību tipi 3 dzīvesvietu griezumā). Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.		

M. Personiskā transporta līdzekļi	
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	C4b. Cik par transporta līdzekli tika samaksāts? C4e. Tagad iedomājieties, ka jums ir iespēja iegādāties tik daudz un tādus transporta līdzekļus, lai apmierinātu mājsaimniecības vajadzības. Vai šādā gadījumā jūs transporta līdzekli pirktu? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija. H3. Pilsēta/pagasts (<i>sagrupēts 3 kategorijās – Rīga, citas pilsētas, lauki</i>) C4a. Vai jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā ir iegādājusies kādu transporta līdzekli?
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas C4b nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits ir apmaksājis jūsu transporta līdzekļa (t.sk. velosipēda) iegādi vai remontu”. Tiek aprēķināta viena izdevumu mediāna visiem mājsaimniecību tipiem (t.i., mājsaimniecību tipiem mediānas neatšķiras).
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildējuši apstiprinot uz C4e. Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu. Tālāk noapaļotais rādītājs tiek dalīts ar lielāko iegūto līdzīgā veidā noapaļoto procentuālo rādītāju mājsaimniecību tipu vidū (piemēram, ja konkrētajā mājsaimniecību tipā pozitīvi atbildējuši 30%, bet augstākais iegūtais rādītājs ir 50%, tad $30\%/50\% = 60\%$), kā arī vēl ar konstanti 7⁴⁸ (apskatītajā piemērā $60\%/7 = 9\%$).
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros. Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus tiek diferencēti pēc dzīvesvietas (Rīga, citas pilsētas, lauki). Lai to izdarītu, tiek aprēķināti dzīvesvietas koeficienti, dalot transporta līdzekli iegādājušos mājsaimniecību īpatsvaru konkrētajā dzīvesvietas tipā (pozitīvas atbildes īpatsvars uz C4a) ar transporta līdzekli iegādājušos mājsaimniecību īpatsvaru no visām mājsaimniecībām. Aprēķinā piedalās visas mājsaimniecības. Aprēķinātie trīs teritoriālie koeficienti pēc tam tiek izmantoti kā papildus reizinātāji katra mājsaimniecību tipu izdevumiem, iegūstot kopskaitā 21 izdevumu summu (7 mājsaimniecību tipi 3 dzīvesvietu griezumā). Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.

⁴⁸ Konstante izriet no aplēsēm, ka automašīna ar citu tiek aizstāta aptuveni pēc 7 gadiem.

M. Remonts, kas veikts servisā, tehniskā apskate, auto transporta līdzekļa vadīšanas kursi			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	C5a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā kopā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi REMONTAM, KO VEICAT SERVISĀ, TEHNISKAJAI APSKATEI, AUTO TRANSPORTA LĪDZEKĻA VADĪŠANAS KURSIEM? C5d. Domājot par remontiem servisā, tehnisko apskati un auto transporta līdzekļa vadīšanas kursiem kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija. H3. Pilsēta/pagasts (<i>sagrupēts 3 kategorijās – Rīga, citas pilsētas, lauki</i>) C4a. Vai jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā ir iegādājusies kādu transporta līdzekli?		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas C5a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits ir apmaksājis jūsu transporta līdzekļa (t.sk. velosipēda) iegādi vai remontu”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tipiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):		
	A	B	C
	- Viena darbspējīgā mājsaimniecība - Viena pensionāra mājsaimniecība	- Divu darbspējīgo mājsaimniecība - Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	- Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība - Mājsaimniecības ar vienu bērnu - Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz C5a, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus tiek diferencēti pēc dzīvesvietas (Rīga, citas pilsētas, lauki). Lai to izdarītu, tiek aprēķināti dzīvesvietas koeficienti, dalot transporta līdzekli <u>iegādājušos</u> mājsaimniecību īpatsvaru konkrētajā dzīvesvietas tipā (pozitīvas atbildes īpatsvars uz C4a) ar transporta līdzekli iegādājušos mājsaimniecību īpatsvaru no visām mājsaimniecībām. Aprēķinā piedalās visas mājsaimniecības. Aprēķinātie trīs teritoriālie koeficienti pēc tam tiek izmantoti kā papildus reizinātāji katra mājsaimniecību tipu izdevumiem, iegūstot kopskaitā 21 izdevumu summu (7 mājsaimniecību tipi 3 dzīvesvietu griezumā). Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.		

M. Personiskā transporta uzturēšana			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	C6a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē PERSONISKĀ TRANSPORTA UZTURĒŠANAI?		
	C6d. Un ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu personiskā transporta uzturēšanas vajadzības?		
	I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija.		
	H3. Pilsēta/pagasts (<i>sagrupēts 3 kategorijās – Rīga, citas pilsētas, lauki</i>)		
Izdevumu mediānu aprēķins	C4a. Vai jūsu mājsaimniecība pēdējo 12 mēnešu laikā ir iegādājusies kādu transporta līdzekli?		
	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas C6a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzīgi atbildējuši uz “Kāds cits maksā par jūsu transporta izdevumiem (degvielu, sabiedriskā transporta biļetēm)”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tipiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):		
	A	B	C
	- Viena darbspējīgā mājsaimniecība - Viena pensionāra mājsaimniecība	- Divu darbspējīgo mājsaimniecība - Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	- Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība - Mājsaimniecības ar vienu bērnu - Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz C6a, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus tiek diferencēti pēc dzīvesvietas (Rīga, citas pilsētas, lauki). Lai to izdarītu, tiek aprēķināti dzīvesvietas koeficienti, dalot transporta līdzekli iegādājušos mājsaimniecību īpatsvaru konkrētajā dzīvesvietas tipā (pozitīvas atbildes īpatsvars uz C4a) ar transporta līdzekli <u>iegādājušos</u> mājsaimniecību īpatsvaru no visām mājsaimniecībām. Aprēķinā piedalās visas mājsaimniecības. Aprēķinātie trīs teritoriālie koeficienti pēc tam tiek izmantoti kā papildus reizinātāji katra mājsaimniecību tipu izdevumiem, iegūstot kopskaitā 21 izdevumu summu (7 mājsaimniecību tipi 3 dzīvesvietu griezumā). Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.		

M. Bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumi		
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	D3a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumiem? D3d. Un ar cik lielu summu gadā bērnudārza, pamata un vidējās izglītības pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?	
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas D3a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas izdevumu mediānas tiem mājsaimniecību tiptiem, kuros ir bērni (uz citiem mājsaimniecību tiptiem šī izdevumu kategorija netiek attiecināta):	
	A	B
	• Mājsaimniecības ar vienu bērnu	• Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz D3d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.	
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no diviem mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.	

M. Mācību maksa augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	D4a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MĀCĪBU MAKSAI AUGSTSKOLĀ, DAŽĀDIEM KURSIEM UN PULCIŅIEM? D4d. Un ar cik lielu summu gadā mācību maksai augstskolā, dažādiem kursiem un pulciņiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija.		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas D4a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits ir apmaksājis jūsu mācības, kursus (neskaitot mācības, ko apmaksā vai organizē darba devējs)”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras; uz viena pensionāra mājsaimniecībām šī izdevumu kategorija netiek attiecināta):		
	A	B	C
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība • Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība	• Mājsaimniecības ar vienu bērnu	• Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz D4d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.		

M. Kultūra un sports				
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	F1a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē KULTŪRAI UN SPORTAM? F1d. Un ar cik lielu summu mēnesī kultūrai un sportam jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? H3. Pilsēta/pagasts (<i>sagrupēts 3 kategorijās – Rīga, citas pilsētas, lauki</i>)			
	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas F1a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 4 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):			
Izdevumu mediānu aprēķins	A	B	C	D
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu	• Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz F1d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veselam desmitam procentu.			
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus tiek diferencēti pēc dzīvesvietas (Rīga, citas pilsētas, lauki). Lai to izdarītu, tiek aprēķināti dzīvesvietas koeficienti, dalot visu mājsaimniecību izdevumu mediānu konkrētajā dzīvesvietas tipā ar izdevumu mediānu visām mājsaimniecībām. Aprēķinā piedalās tās mājsaimniecības, kas F1a nosaukušas konkrētu izdevumu summu. Aprēķinātie trīs teritoriālie koeficienti pēc tam tiek izmantoti kā papildus reizinātāji katra mājsaimniecību tipu izdevumiem, iegūstot kopskaitā 21 izdevumu summu (7 mājsaimniecību tipi 3 dzīvesvietu griezumā). Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.			

M. Grāmatu iegāde				
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	F2a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi grāmatu iegādei? F2d. Un ar cik lielu summu gadā grāmatām jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?			
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas F2a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 4 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):			
	A	B	C	D
	- Viena darbspējīgā mājsaimniecība - Viena pensionāra mājsaimniecība	- Divu darbspējīgo mājsaimniecība - Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	- Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība - Mājsaimniecības ar vienu bērnu	Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz F2d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.			
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.			

M. Datoru un to aprīkojumu iegāde un remonts, kā arī programmatūra			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	F3a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecībā ir kopumā iztērējusi DATORU UN TO APRĪKOJUMU IEGĀDEI UN REMONTAM, KĀ ARĪ PROGRAMMATŪRAI? F3d. Domājot par izdevumiem datoru un to aprīkojumu iegādei un remontam, kā arī programmatūrai kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija.		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas F3a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits ir apmaksājis jūsu datora vai tā aprīkojuma iegādi vai remontu”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tipiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):		
	A	B	C
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu • Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz F3d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.		

M. Televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobiya inventāru un līdzīgu preču iegāde vai remonts			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	F4a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi TELEVIZORU, MŪZIKAS INSTRUMENTU, SPORTA UN HOBIJA INVENTĀRU UN LĪDZĪGU PREČU IEGĀDEI VAI REMONTAM? F4d. Domājot par izdevumiem televizoru, mūzikas instrumentu, sporta un hobiya inventāru un līdzīgu preču iegādei vai remontam kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija.		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas F4a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits ir apmaksājis jūsu televizora, mūzikas instrumentu, sporta inventāra vai līdzīgu preču iegādi, remontu”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tipiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):		
	A	B	C
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu • Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz F4d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz vesalam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.		

M. Tūrisma braucieni pa Latviju, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumi Latvijā				
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	F6a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi TŪRISMA BRAUCIENIEM PA LATVIJU, KĀ ARĪ VIESNĪCU UN CITU NAKTSMĪTŅU PAKALPOJUMIEM LATVIJĀ? F6d. Domājot par izdevumiem tūrisma braucieniem pa Latviju, kā arī viesnīcu un citu naktsmītņu pakalpojumiem Latvijā, ar cik lielu summu gadā šiem pakalpojumiem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?			
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas F6a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 4 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):			
	A	B	C	D
	• Viena darbspējīgā mājsaimniecība • Viena pensionāra mājsaimniecība	• Divu darbspējīgo mājsaimniecība • Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	• Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība • Mājsaimniecības ar vienu bērnu	• Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz F6d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veselam desmitam procentu.			
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.			

M. Dažādas vajadzības				
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	F10a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība kopumā tērē tām DAŽĀDAJĀM VAJADZĪBĀM, KAS NORĀDĪTAS KARTĪTĒ F10? F10d. Domājot par izdevumiem kas norādītas kartītē F10, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības?			
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas F10a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 4 dažādas izdevumu mediānas, mājsaimniecību tipus grupējot šādi (t.i., tiem mājsaimniecību tiptiem, kas ir vienā grupā, mediānas neatšķiras):			
	A	B	C	D
	- Viena darbspējīgā mājsaimniecība - Viena pensionāra mājsaimniecība	- Divu darbspējīgo mājsaimniecība - Cita divu pieaugušo mājsaimniecība	- Trīs un vairāku pieaugušo mājsaimniecība - Mājsaimniecības ar vienu bērnu	Mājsaimniecības ar diviem un vairāk bērniem
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz F10d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veselam desmitam procentu.			
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi katram no mājsaimniecību tiptiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti vienreiz, nediferencējot pēc personu skaita.			

I. Mobilā telefona rēķina apmaksa			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	B2a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē MOBILĀ TELEFONA RĒĶINA APMAKSAI? B2d. Un ar cik lielu summu mēnesī mobilajiem sakariem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija.		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas B2a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits maksā jūsu izdevumus par mobilajiem sakariem”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas:		
	A	B	C
	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens darbspējīgais	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens pensionārs	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens bērns
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz B2d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veselam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi uz vienu cilvēku katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti atbilstoši personu skaitam, t.i., darbspējīgo izdevumi tik reižu, cik ir darbspējīgo, pensionāru izdevumi – tik reižu, cik ir pensionāru, bet bērnu izdevumi – tik reižu, cik ir bērnu.		

I. Mobilo vai stacionāro tālrunu iegāde vai remonts			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	B5a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi MOBILO VAI STACIONĀRO TĀLRUŅU IEGĀDEI VAI REMONTAM? B5d. Un ar cik lielu summu gadā tālrunu iegādei un remontam jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija.		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas B5a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Kāds cits ir apmaksājis jūsu telefona iegādi vai remontu”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas:		
	A	B	C
	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens darbspējīgais	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens pensionārs	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens bērns
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz B5d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veselam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi uz vienu cilvēku katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti atbilstoši personu skaitam, t.i., darbspējīgo izdevumi tik reižu, cik ir darbspējīgo, pensionāru izdevumi – tik reižu, cik ir pensionāru, bet bērnu izdevumi – tik reižu, cik ir bērnu.		

I. Apģērbs un apavi, kā arī somas			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	E1a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi APĢĒRBAM UN APAVIEM, KĀ ARĪ SOMĀM? E1d. Un ar cik lielu summu gadā apģērbam un apaviem jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas E1a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas:		
	A	B	C
	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens darbspējīgais	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens pensionārs	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens bērns
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz E1d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veselam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi uz vienu cilvēku katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti atbilstoši personu skaitam, t.i., darbspējīgo izdevumi tik reižu, cik ir darbspējīgo, pensionāru izdevumi – tik reižu, cik ir pensionāru, bet bērnu izdevumi – tik reižu, cik ir bērnu.		

I. Skaistumkopšanas preces un pakalpojumi, kā arī higiēnas preces			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	E2a. Cik vidēji mēnesī pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība tērē SKAISTUMKOPŠANAS PRECĒM UN PAKALPOJUMIEM, KĀ ARĪ HIGIĒNAS PRECĒM?		
	E2d. Domājot par izdevumiem skaistumkopšanas precēm un pakalpojumiem, kā arī higiēnas precēm kopumā, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības? I9. Ja kāds, kas nedzīvo kopā ar jums, pēdējo 12 mēnešu laikā ir pilnībā vai daļēji apmaksājis jūsu mājsaimniecībai kādus no izdevumiem, ko tūlīt nosauksim, lūdzu, norādiet, kādi izdevumi tie bija.		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas E2a nosaukuši konkrētu izdevumu summu, kā arī I9 noliedzoši atbildējuši uz “Ir saņemti pārtikas un higiēnas preču komplekti trūcīgajiem un maznodrošinātajiem”. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas:		
	A	B	C
	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens darbspējīgais	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens pensionārs	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens bērns
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz E2d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veselam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi uz vienu cilvēku katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti atbilstoši personu skaitam, t.i., darbspējīgo izdevumi tik reižu, cik ir darbspējīgo, pensionāru izdevumi – tik reižu, cik ir pensionāru, bet bērnu izdevumi – tik reižu, cik ir bērnu.		

I. Personiskās higiēnas elektroierīču, rokas pulksteņu, juvelierizstrādājumu, bižutērijas iegāde vai remonts			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	E3a. Cik pēdējo 12 mēnešu laikā jūsu mājsaimniecība ir kopumā iztērējusi PERSONISKĀS HIGIĒNAS ELEKTROIERĪČU (kā fēns, bārdas skujamais u.tml.), ROKAS PULKSTEŅU, JUVELIERIZSTRĀDĀJUMU, BIŽUTĒRIJAS IEGĀDEI VAI REMONTAM? E3d. Domājot par izdevumiem personiskās higiēnas elektroierīču, rokas un kabatas pulksteņu, juvelierizstrādājumu, bižutērijas iegādei un remontam kopumā, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu šīs vajadzības?		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas E3a nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas:		
	A	B	C
	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens darbspējīgais	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens pensionārs	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens bērns
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz E3d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veselam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi uz vienu cilvēku katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti atbilstoši personu skaitam, t.i., darbspējīgo izdevumi tik reizi, cik ir darbspējīgo, pensionāru izdevumi – tik reizi, cik ir pensionāru, bet bērnu izdevumi – tik reizi, cik ir bērnu.		

I. Zāles, ārstu apmeklējumi			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	D1d. Domājot par izdevumiem zālēm, ārstu apmeklējumiem (neskaitot zobārstu), slimnīcām un kontracepcijas līdzekļiem kopumā, ar cik lielu summu mēnesī jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas D1d nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas:		
	A	B	C
	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens darbspējīgais	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens pensionārs	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens bērns
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz D1d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi "grūti pateikt" (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veseram desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi uz vienu cilvēku katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti atbilstoši personu skaitam, t.i., darbspējīgo izdevumi tik reižu, cik ir darbspējīgo, pensionāru izdevumi – tik reižu, cik ir pensionāru, bet bērnu izdevumi – tik reižu, cik ir bērnu.		

I. Zobārsta pakalpojumi un pirkumi, kas saistīti ar veselības aprūpi			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	D2d. Domājot par izdevumiem zobārstam un ierīcēm, kas saistītas ar veselības aprūpi, ar cik lielu summu gadā jūsu mājsaimniecībai pietiktu, lai apmierinātu vajadzības?		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas D2d nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas:		
	A	B	C
	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens darbspējīgais	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens pensionārs	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens bērns
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz D2d, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veselam desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi uz vienu cilvēku katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti atbilstoši personu skaitam, t.i., darbspējīgo izdevumi tik reižu, cik ir darbspējīgo, pensionāru izdevumi – tik reižu, cik ir pensionāru, bet bērnu izdevumi – tik reižu, cik ir bērnu.		

I. Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi			
Aptaujas jautājumi, kas izmantojami aprēķinā	F7b. Kas no šiem ēdināšanas pakalpojumiem būtu tie, no kuriem jūsu mājsaimniecība absolūti nevarētu atteikties pat kritiskas taupības apstākļos?		
Izdevumu mediānu aprēķins	Mediānas aprēķina EUR no to respondentu atbildēm, kas F7b nosaukuši konkrētu izdevumu summu. Kopumā tiek aprēķinātas 3 dažādas izdevumu mediānas:		
	A	B	C
	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens darbspējīgais	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens pensionārs	Mājsaimniecībām, kurās ir vismaz viens bērns
Izmaksu attiecināmības aprēķins	Attiecināmību aprēķina katram mājsaimniecību tipam atsevišķi. Sākotnēji tiek iegūts procentuālais rādītājs, cik liela daļa respondentu attiecīgajā mājsaimniecību tipā, atbildot uz F7b, nosaukuši vai nu konkrētu summu, vai arī summu nav varējuši nosaukt, bet izvēlējušies atbildi “grūti pateikt” (t.i., nav norādījuši, ka viņiem šādu izdevumu noteikti nebūtu). Pēc tam šis procentuālais rādītājs tiek noapaļots līdz veseram desmitam procentu.		
Izdevumu aprēķins kategorijā	Aprēķinātās mediānas tiek reizinātas ar tiem atbilstošajiem attiecināmības rādītājiem katra mājsaimniecību tipa ietvaros (t.i., ja attiecināmība ir 100%, summas nemainās, bet pie zemākas attiecināmības tiek samazinātas). Tādējādi tiek iegūti izdevumi uz vienu cilvēku katram no mājsaimniecību tipiem. Izdevumi šajā kategorijā papildus netiek diferencēti pēc dzīvesvietas. Izdevumi katras mājsaimniecības kopējos izdevumos tiek iekļauti atbilstoši personu skaitam, t.i., darbspējīgo izdevumi tik reižu, cik ir darbspējīgo, pensionāru izdevumi – tik reižu, cik ir pensionāru, bet bērnu izdevumi – tik reižu, cik ir bērnu.		